FAMILJEN PÅ HAAPAKOSKI

AF **JAC. AHRENBERG** ------------- HELSINGFORS 1893.SÖDERSTRÖM & C:o Förlagsaktiebolag.

Helsingfors 1893. Hufvudstadsbladets Nya Tryckeri.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör Harvard University Library, har hämtats från Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i april 2013 av Bert H.

Detta verk kan även läsas på **danska på Projekt Runeberg**.

I.

Haapakoski gamla herrgård vid Kymmene hade ägor på hvardera sidan om den historiska floden. Stamgodset, ursprungligen en obetydlig possession, befann sig på den viborgska sidan af älfven. G-enom köp, byten och arf hade godset förstorats åt alla håll. Dess förnämsta värde låg dock icke i åker och äng, utan i de präktiga skogar, hvilka likasom af en ödets nyck fått stå orörda af yxa och eld. Ännu mera inbringande var det laxfiske, som sedan åldrar bedrifvits i de vackra forsar, hvilka brusade kring holmar och öar i flodens famn.

Själfva karaktärshuset befann sig på flodens vänstra strand, högt uppe på en ås, en utlöpare från den sandiga Savonselkä, hvilken några mil uppåt korsande Salpausselkä stryker fram längs

1flodstranden och småningom söderut vid Fredriks-hamn plattas ut till denna enformiga och fattiga sandslätt, som omger den gamla gränsfästningen.

Godset hade som alla gränsgods haft en brokig historia. Om dess tidigaste ägare, en riddare Yngve Nilsson, gingo bland folket sagor och sånger. De förtäljde om ett hemlighetsfullt brott, som stod i samband med den allmänt spridda tron, att riddaren ägde ett gyllene trollhorn. När detta horn ljöd, lockade det näjdens ungmör till riddarens slott. En dag hade hornet ljudit och lockat i fördärfvet riddarens ägen dotter. Till straff därför hade blixten slagit ned och tändt eld på borgen. Där borgen fordom fans, växte nu hvad som plägar växa, där människor bott och vistats. Tistel, nässlor, malört och kardborrar till manshöjd stodo på den forna grunden. Hornet räddades undan elden af arfvingen och hängdes som en försoningsgärd vid altaret i socknens lilla gråstenskyrka. Där hängde det i flere mansåldrar, tils under stora ofreden ryssarne plundrade Herrens hus och togo riddarereliken med sig.

När en professor från Helsingfors för åtskilliga år sedan gräfde genom platsen för forn-borgen, fick sagan än mera fart och trovärdighet bland allmogen, desto hällre som professorn lär ha funnit spetsiga trollstenar och en liten afbild-ning i silfver af det ödesdigra hornet. Från senare år hör man icke annat om godset än att det vid hvarje regentombyte förstoras. När Keith och Lacy under Elisabet Petrownas tid slogo sina svärd i Finlands jord, klyfdes det i tvänne hälfter. Den del, som befann sig på östra stranden, lämnades af segervinnaren i förläning åt en grefve Schuvaloff, moskovska universitetets grund-läggare. En enda gång lär grefven, i sällskap med den mystiske chevalier d’Eon, om hvars kön de lärde än i dag tvista, ha besökt stället, dragit upp ett par laxar, jagat och försvunnit för alltid.

3>en del af godset, som befann sig på den vänstra stranden, blef i sin gamle ägares, Stålsköld Homs värj o.

TJnder de minnesvärda åren 1788—90 var Carl Gustaf Stålsköld Horn ägare till Haapakos-ki. Ehuru nära släkt med Hästesko, ungdomsvän till Jägerhom och flere af Anjalamännen, var Carl Gustaf Stålsköld Horn en entusiastisk beundrare af Gustaf IH, hvarom en mängd porträtt och minnen från denne konungs tid, troget bevarade å Haapakoski gods, buro vittne. Carl Gustaf Hom dog, när hans idols, den tredje Gustafs ära stod i zenit. Hans son Erik var med om Finlands sista strid och med om den första fäktningen i denna strid. Ty just här vid hansfädernegård dånade det första kanonskottet, här igenom tågade den första plutonen ryskt infanteri öfver gränsen. Sedan striden var afgjord, var herr Erik med om att lägga grunden till det statsskick, som nu i snart nittio år hägnat vårt land. Han blef friherre efter landtdagen 1809 och fick 1812 upplefva den lyckan, att freden helade hvad kriget slagit i sär. Friherre Erik Stålsköld Horn återfick nämligen den del af familj egodset, som var beläget på östra Kymmene stranden. Herr Erik flyttade åter öfver floden, ref i det allra närmaste ned det gamla karaktärs-huset, hvaraf endast några rum ännu kvarstå, och bygde på fädrens urgamla grund ett anspråkslöst och lågt, men bekvämt stenhus med rymliga rum på nedre botten och en förtjusande vindsvåning i gammaldags stil.

Mätt af ära och år gick friherren hädan och begrofs i familjens grafkor i den lilla sockenkyrkan, där ingen af ätten sen freden i Nystad blifvit jordad. Då friherre Eriks son knapt femtioårig dog, gick godset i arf till sonsonen Alexander Stålsköld Horn, geheimeråd, vice ordförande i Kejserliga Senaten för Finland, landt-marskalk och bärare af sitt lands högsta värdigheter — vid tiden för denna berättelse sjuttioårig, pensionerad, ifrig landtbrukare och kommunalman.Han lefde nu på Haapakoski gods jämte sin dotter Hanna; sonen Erik tjänade sedan flere år som officer i Ryssland.

Baron Alexander Hom hade tidigt gift sig med en stilla och blyg kvinna af en gammal finsk familj, känd mera för sitt varma hjärta än sitt klara förstånd. Det hade vid tiden for giftermålet sagts, att hon älskade en annan, att hon endast motvilligt och efter mycken tvekan och öfvertalning gick in på giftermålet. Alexander Hom hade, som han då utlät sig, velat uppfostra henne till en värdig härskarinna på det stora godset; hans uppfostringsmetod måtte icke ha varit fullt lämplig, ty Mathilda — så hette hans hustru — var och förblef en blyg, förskrämd varelse ända till sin död. Hängifven sitt hem och sina barn, förde hon en tillvara, som vid sidan af hans utåtriktade värksamhet förblef fullkomligt obeaktad och obemärkt af världen.

Kort efter hustruns död var det som baronen på ett glänsande sätt lade i dagen sina sällsynta administrativa ägenskaper. Hans orubbliga, konservatism och aktning för lagen kunde icke? tillåta några machiavellistiska grepp, då fråga blef om inkallande af landets ständer. Härigenom lyftes han med ens upp till popularitetens svindlande och bräckliga höjd, och inom kort steg hantill de höga värdigheter han intagit. Hans släkt och vänner förvånade sig öfver den plötsliga kraft och energi han vid tiden för hustruns död lade i dagen, ty att börja med var han i högsta grad uppskakad af detta dödsfall. Själf viste baronen bättre än andra, hvarifrån källan till denna kraft välde fram.

Han behöfde en stark andlig värksamhet för att döfva de aggande minnen hans stackars tidigt hädangångna hustrus död väkt hos honom. Ryktbarhet tröstar, heter det, men den, som själf haft uthållighet och kraft att kämpa sig upp till ett af ryktbarhetens många små tempel, känner bäst hvad denna strid kostat honom. Baron Alexander Horn hade oaktadt alt arbete aldrig kunnat förgäta, att den hustru han kallat sin, som han älskat och aktat under ett helt lif, icke var hans efter fritt val och icke var lycklig.

*

Det var i' slutet af maj. Gamle baron gick af och an i sitt arbetsrum vid det mest briljanta humör. Han såg väl för tionde gången på termometern, såg på barometern och vindflöjeln: alt visade de möjligast gynsamma tecken. Luften var varm, barometern stod högt och väder-ilöjeln visade sunnanvind.— I morgon så vi komet. Det gör vi, ta mig tusan. Hanna, Hanna, kom in min flicka.

Fröken Hanna, senatorns enda dotter, kom in från salongen, där hon satt och jämförde texterna i en engelsk och en svensk bibel. Hon var en högväxt, något karlavulen, men dock sympatisk dam mellan 25 och 30 år. De kloka ögonen blickade med ett visst svårmod ut i världen. Ögonbrynen, fina, vackert böjda, voro nästan sammanvuxna, ett släktarf hvilket, som familjeporträtten utvisade, gick igen hos flertalet af släktens medlemmar. Tvänne

tämligen starkt markerade rynkor mellan ögonbrynen visade, att hon pröfvat lifvets allvar, utstått mången hård inre kamp.

— Hvad vill pappa, sade hon med en be-haglig, lugn altstämma. När hon så såg sin far i anletet och märkte, huru glad han var, tilläde hon: hvad har händt, du ser ju ut som, som om . . . har pappa haft bref från Erik?

— Ja, min flicka — och den gamle gnuggade händerna af förnöjelse. — I dag ska vi ha en glad dag, gör brädspelet i ordning, toddy-brickan med. Farbror Magnus Jakob Welenius kommer hit i dag. Ja, min flicka, se inte så strängt på mig, vi måste få toddy i afton.

— Nå, men hvad skrifver Erik, sade frökenHanna med en suck för konjaken, ty hon var sträng nykterhetsvän och hade, om hon det kunnat, bannlyst all sprit från huset.

— Erik, ja, ser du, det är icke ensamt för Eriks bref jag är glad. Jag har flere anledningar till glädje. I morgon få vi godt väder till komsådden. I dag har jag haft goda nyheter från Helsingfors. Sist och slutligen har trädgårdsmästaren Jaakko varit nykter, absolut nykter i tre månader, efter den här kuren med pillren. Jag behöfver inte, som jag hotat, nu skilja honom från tjänsten. Han får synda på nåden nu igen, kanske till november.

— Nå, det var mycket att glädja sig åt, sade fröken Hanna med ett försök till skämt och löje, som icke förskönade hennes anlete. Ja, jag har talat mycket och allvarligt med Jaakko och förehållit honom hans syndiga lefverne. Men hvad skrifver Erik?

— Där är hans bref, och där inne ligger ett bref till dig. Han slipper från turkmenernas land och har fått en bataljon i Moskva.

— Nå ändtligen, stackars Erik, han måtte ha . • .

— Ändtligen! Trettio år och öfverste. Nej: redan, skall du säga, Hanna lilla. Senatorn lade sina händer på fröken Hannas axlar, såg vänligti de allvarliga, mörka ögonen, drog djupt efter andan. — Hanna, jag är glad, att han, den siste af vår släkt, är borta från krigsskådeplatsen. Att kalla honom hem midt under brinnande tÄlt-tåg det förbjöd mig min stolthet, men nu . . . och den gamles ögon fuktades.

— Du har då i alla fall saknat honom, far.

— Om jag saknat honom? Och där lyste något i senatorns ögon, som han icke var mån om att visa för världen, icke ens för fröken Hanna. Men se där, där ha vi Magnus Jakob.

Upprörd ilade fröken Hanna ut genom salongs dörren, i detsamma som prosten Magnus Jakob Welenius, senatorns skol-, gymnasist-, studentkamrat och gamle vän, trädde in genom tamburdörren.

Den inträdande var en kraftig sjuttio-åring med ett rundt, slätrakadt och fetlagdt ansikte.

— G-odafton, godafton, i denna signade vårkväll. Jag har sått kornet i dag.

— Nej, se på dig, du har raskat på. Borde ha gjort detsamma, men min Johansson, ja det där vet du alt. Men välkommen, välkommen, gamle kamrat. Nu skall du få höra nyheter — och senatorn hvisslade — fina nyheter.

— Jaså, är det den där stora nyheten bror lofvade uppenbara för mig denna vår.— Precis den! Var så god, sitt ned. Nå pipan, soffan eller brädspelet,hvilket skall det vara?

— Soffan!

— Aha, man är nyfiken. Nå, nå, sitt där i soffan under välborne och bistre herren Erik Samuel Stålsköld Horns porträtt och vänta, så skall du få höra något som gäller hans afkom-lingar. Senatorn gick till ett med tidningar, papper, frö- och mineralieprof belastadt bord, tog fram sina glasögon, placerade dem omsorgsfullt på den stora välformade näsan och tog upp en lunta handlingar. Så gick han till soffan, slog sig ned bredvid prosten, kastade det ena benet öfver det andra, lade pappren på sitt knä, hostade och begynte:

— Vi Alexander II med Guds nåde kejsare och själfhärskare öfver hela Ryssland, storfurste till Finland etc. etc.

— Hoppa öfver det där, sade prost-en.

— Jaha — förklara härmed Haapakoski frälsehemman, Hillnäs skattehemman, därmed sammanhörande Kiisko, Grammelby och Vainikka samt Vahvaniemi hemman etc. etc. — ja det där känner du alt sen gammalt, och baronen vände ett blad och höjde sin stämma, föi fideikommiss inom den friherrliga ätten Stålsköld Horn till Haapakoski.— Nå, hvad necken, och prosten for upp på det högsta förvånad. När har det där skett och hvad skall det tjäna till?

— Nå, hvad sade jag, du skulle bli förvånad eller huru?

Prosten började skratta. — Kära bror, när jag tänker på . . på . . .

— På hvad då?

— På den tiden då vi bodde vid Ludvigs-gatan, du mins, i det där lilla studenthybblet.

— Nå, än sen då!

— Hvad var det vi grälade om då för tiden; du var en röd demokrat, så adelsman du var. En riktig jakobin, en revolutionsman. Du höll på alla idéer från 1848, jag vill till och med minnas, att du skref något på vers i den saken. Jag var redan då kyrkans och trons försvarare, och nu, nu är du aristrokrat af födsel förstås, men också otrogen din gröna ungdom.

— Ta, ta, ta, sade baronen. Huru är det med dig själf? Du var konservativ, men hvem är halftokig nykterist, hvem är demokrat, hvem håller på kvinnosaken och samskolan, jo du! Huru är det med dina ungdomsideal? Men skämt åsido, att du blifvit hvad du är förstår jag godt, likasåväl som jag hoppas, att du inser det jag i lifvets skola, på de höjder där jag hål-lit mig, blifvit hvad jag nu är, fideikommissarien Stålsköld Horn till Haapakoski.

Prosten satte sig åter.

— Nå, men hvad vill du nu egentligen med alt det här? Och hvad säger din dotter Hanna om saken?

— Hanna, ja hon är med om saken tilsvi-dare af själ och hjärta. Men huru det blir, om Erik, som jag hoppas, snart nog gifter sig, och det blir en ny härskarinna här, det lår hon inte ha satt sig in i ännu. Nå, jag har då stält till så, att han i sådant fall får rå om den gamla fädernegården Hillnäs på andra sidan älfven. Hvad jag för öfrigt vill därmed, ja det lär du veta bättre än någon annan. Vi ha ofta talat om den saken. Jag vill, att Finlands första stånd, därifrån förmedlarene mellan statsmakten och folket självfallet böra utgå, när som hälst skall kunna åt hvartdera hållet säga, när plikten bjuder: tackar så mycket, men jag vill inte vara med om den här saken längre. En självständig adel är för ett land som vårt af större vikt än för något annat. Huru hade det gått med detta land, om där icke vid landtdagen i Borgå funnits män sådana som min aflidne fader, som Morian, Man-nerheim och Gyldenstolpe. Den finska adeln och landets ärkebiskop drogo lasset upp ur dyn, där-om råder i historien intet tvifvel. Jag ömkar denna tjänstemanna adel, som nu flyter ofvanpå i Helsingfors. Namn har den som stadsbud och portvaktare i Stockholm, utan traditioner, utan historia, kvitterar sin lön, håller till godo och får lof att hålla till godo med snart sagdt hvad som hälst.

Nu' kom en tjänsteflicka in med the och toddyglas.

— Ser du, det vill jag i stort sedt, men för mitt eget vidkommande vill jag så ännu en sak, och det vill du Hanna med, sade han åt sin dotter, som nu kom in med ett handarbete.

— Jag vill ha min son hem. Jag vill, att han skall känna sina förpliktelser som finsk adelsman. Han skall icke frestas att stanna där borta, sälja detta gods, på hvilket generationer af hans släkt nedlagt arbete, och draga dädan från det land han bör tjäna. Ett starkare band än ett gods finnes ej. Jorden, den drager. Har du ett stycke jord evärdeligt i släktens ägo, förr eller senare kommer någon med ditt namn dit och planterar ett nytt skott, där den gamla stammen nåtts af stormen. Jorden den drager, som en magnet, alt lif till sig, ja i sig. Förstår du nu, Magnus Jakob, hvad jag vill?

— Gamle vän, om jag förstår? Tack förförklaringen. Det där har jag sagt dig altsammans redan för fyrtio år sen.

Senatom skrattade. — Kan väl vara, det var visst på den tiden, då du var konservativ.

— Ja just då, replikerade prosten, medan han stoppade sin pipa, då du var republikan och demokrat. Men det kan nu komma på ett ut, hvad du och jag ha varit; nu är jag fullt ense med dig i den här saken. När jag tänker, huru mycket af vårt ädlaste blod flutit där borta, huru många af våra största familjer gått upp i den stora strömmen af lycksökare i kejsarstaden, gått under i den malström, som sjuder och kokar där vid tronens fot, så är jag glad öfver, att din Erik inte skall komma att höra till dem.

— Ja, ja, kära bror, Sverige har tagit sin anpart, nu tager Ryssland sin, sade den gamle suckande.

— Nå, nå, pappa, inföll fröken Hanna, i dag har du icke anledning att klaga. Du har gjort hvad på dig ankommer. Och för öfrigt få vi väl Erik hem snart.

— Kommer Erik hem snart, sade prosten gladt öfverraskad och stannade pipan halfvägs till munnen. — Nå det gläder mig.

— Nå, än mig då, sade senatom långsamt, i det han rörde i sitt the och drack det i småklunkar. När jag tänker pä Ryssland, säger jag som den tysk-romerske kejsaren engång om Italien: många äro de spår som leda dit, få de som komma därifrån. Och de män, som komma igen därifrån, äro icke alltid sådana som då de foro. Men låt oss höra Eriks bref, vill du läsa upp det Hanna.

Fröken Hanna tog fram brefvet. Just då hon skulle begynna läsa, kom trädgårdsmästaren Jaakko in. Han såg mycket lifvad ut, så att gamle baron blef helt förskräkt och trodde, att han åter fallit för brännvinets frestelse.

— Nå hvad nu då, frågade han.

Jaakko bugade vid dörren och svarade med ett bredt grin: jo, jag ville bara säga, att stora engelskan har grisat.

— Hvad säger Jaakko, nå det var en glad nyhet. Huru många grisar?

— Sexton, och Jaakko log, så att alla hans tänder lyste.

— Sexton, besitta och regera, se på den. Jaakko, gå och tänd en lykta. Kom med, Magnus Jakob, vi måste dit, det är min dyra nya Northumberlands sugga. Jaakko skall ge bud åt rättaren och gamla Walborg, att de komma med. Några af grisarna måste bort, eljes äter suggan upp dem.Hela huset bröt upp. Baron tog på sig en kort päls och ett par stora galoscher. Prosten fick låna en gammaldags, med väl sju kragar försedd kappa, fröken Hanna tog en sjal öfver axlarna, och i ett långt tåg med rättaren, som nu kommit ut, och gamla Walborg i spetsen gick man ned till det prydliga, i tegel uppförda svinhuset, alldeles invid trädgårdsmästarens bostad. Fargalten låg afskild i sitt bås och sof, obekymrad af alla familjeomsorger.

— Lys här, "Walborg, närmare. Nej, se sådana söta kräk, sade fröken Hanna, och hennes allvarliga anlete lyste af förnöjelse.

Den stora engelskan tykte icke om barnsängs-visiten, hon grymtade argt och tyktes bekymrad räkna sin mångtaliga afkomma.

— Så rosenröd hon är, unga mor, sade prosten.

— Ja, och någon borst har hon häller inte, slät som en lök är hon, tilläde Walborg.

Gamle baron gaf genast de mest minutiösa förhållningsregler, baserade på praktisk erfarenhet, om huru stora engelskan skulle behandlas för att icke begå ett betlehemitiskt dåd.

— Men baron vet då också alt, utbrast gamla Walborg, betagen af beundran för sin husbondes kunskaper.— Jaha, nu gå vi upp igen och tömma ett glas för stora engelskans välgång, och om en månad skall du, Magnus Jakob, ha ett par af grisarna.

Prosten tackade, och så bar det åter af i den ljumma vårkvällen. Himmeln stod ljus i öster, en lätt, luftig, violett dimma lägrade sig öfver dalen, komknarren knarrade i bråddåkern och forsen brusade där nere i djupet.

— En sådan härlig vårafton, den gör gammalt folk godt, man känner sig tio år yngre, inte sant, bror?

— Jo, det är då visst och sant, men nu gå vi in igen, toddyn kallnar.

Baronen och hans gäst stego åter in i det gammaldags rummet, satte sig i den stora skinn-klädda soffan, blossade på sina pipor och togo upp samtalet där det afstannat.

— Din sons bref, ja får man höra det?

— Ja visst. Hanna lilla, gå efter Eriks bref!

— Hör du, huru har du det med Erik nu för tiden du? Han tycks ju skrifva till dig, sade prosten.

Baronen suckade. — Hm ja. Mest är det till sin syster han skrifver, förstås. Jag får höra det, som rör honom, på omvägar. Nu har han dock behedrat mig med ett bref.Prosten suckade i sin tur. — Du var för sträng med honom. Han var alltid en vek natur, bråddes på mor sin. Jag sade dig mångfaldiga gånger: far varliga med pojken. Sådana drömmare och fantaster som han måste man behandla med mycken varsamhet.

Baronen blickade dystert ned framför sig. Detta var hans lifs bittraste minne, hans största sorg. Hans ende son hade så långt han mindes varit kall, sluten, inbunden mot honom, medan han mot alla andra visade ett öppet, tillgängligt sinne.

Gamle baron hade stält stora fordringar på sig själf, men också på sin omgifning. Därtill gick han, utom mot dottern Hanna, tämligen bröstgänges tillväga, så i det offentliga lifvet som i hemmet. Det var under sådana förhållanden gifvet, att fordringarna på sonen icke skulle blifva små, och det sätt, på hvilket han ville drifva igenom dem, var icke det blidaste. Han hade skrämt sin son, redan då denne var ett barn. Som yngling åter hyste sonen en respekt för fadern, som gränsade till fruktan. Mest för att blifva fri och oberoende af dessa sin faders stränga fordringar hade Erik sökt inträde i kadett-kåren. Innan han fick tillåtelse därtill, hade dock många och ifriga debatter stått mellan faroch son. Och det var vid minnet af dessa svåra slitningar gamle senatom nu kände sig tung till sinnes.

— Nå, nå skilsmässan mjukar upp mycket, min bror. Tiden läker alla sår, och Erik skall väl nu förstå, att du i alla fall menat väl. Men se där ha vi brefvet.

Fröken Hanna lämnade brefvet till sin fader, den gamle tog glasögonen på sig och läste:

Zaritzin i maj 18 . .

Bäste fader! Som du finner af öfverskrif-

ten, har jag lämnat Central Asien och är, då du

emottager detta bref, åter i Europa efter fyra års kampanj vid Uralsjön, vid afganska gränsen och Syr Dar ja. Jag har erhållit bataljon i Moskva.

— Öfverste! Och prosten rykte pipan ur munnen. Hvad säger du! Han är ju endast trettio år, det var mig en baddare att ha tur.

Baronen log. — Min farfars fär kommen-

derade en armékår vid trettio års ålder. Men hör på vidare.

. . . Då våra tidningar sällan syssla med förhållandena här, så skall jag i största korthet förmäla hvad som händt, sedan jag senast skref dig till. Den 26 nov. rykte vi under Skobeleffs befälmot Dengil Tepe från ett litet eländigt gränsfäste, Bami, där vi nästan tråkat ihjäl oss under ett par månader. Vi voro sammanlagdt 4,770 man med 67 kanoner. Teketurkmenernes chef bar det långa namnet Evars Murad Tykma med titeln Sardar; hans folk var 40,000 man starkt. En del skenfäktningar företogos af SkobelefF på norra och östra sidan om Tepe, medan öfverstame Kurapatkin och KoselkofF på motsatta sidan intogo Jengikala och de söderut från Tepe belägna redut-terna. Vi lågo här en rund tid, gräfde löpgraf-var och hade det ofta förtvifladt eländigt. Alt sen julaftonen låg jag med 80 man i andra pa-rallelen och frös ohyggligt. Min gamle Andrejeff har varit hos mig. Den 12 januari

kl. 11,20 sprängde vi med en oerhörd mina — 1,180 kg. krut — en bresch i Tepes murar och stormade omedelbart. Soldaten Kotelnikoff vid Schirvan-ska regementet var den förste på vallen. Bland officerame var jag, ehuru lindrigt sårad, n:o 1. Georgskorset och öfversterang har jag vunnit på den kuppen. Med Tepes eröfring var tekin-sernes välde brutet. Fjorton dagar därefter var jag, insjuknad i något slags fält feber, på återväg till Europa. Så snart jag kommit i ordning i Moskva, skall jag besöka hemlandet och Haapa-koski. Mera i bref till syster Hanna. Jag berom min hälsning till alla, som ännu minnas mig, särskildt till gamle prosten, om han lefver än. Au revoir! Din lydige

Erik.

Prosten blef helt röd vid denna hälsning.

— Den stackars gossen, den stackars Erik, n& nog har han fört ett hundlif där borta bland dessa röfvare. Det vore tid pä att han kom hem. För sig själf tänkte han: det är eljes mera en rapport till en öfverbefalhafvare än ett bref till en fader.

Som om gamle baron haft en aning om prostens tankar, sade han: ja, ja, vi fä mera nyheter i Hannas bref, läs upp ditt bref min flicka.

Med sin allvarliga altstämma läste Hanna:

— Min snällaste syster. Huru jag återkommit till Moskwa, därom får du läsa i pappas bref. Alt nog, jag är där om en vecka och behöfver din hjälp. Jag har så länge vistats i auler, öknar och kaserner, att jag icke mera har reda på, huru en fast människobostad ser ut. Vill du nu göra mig en stor tjänst, så kommer du hit till mig för fjorton dagar och hjälper mig att ställa i ordning den kronolägenhet, som jag har rätt att disponera. Din smak och förmåga att sammanställa färger skulle blifva migaf ovärderlig nytta. Jag tror alt skall vara gjordt inom fjorton dagar. Om det vill sig riktigt väl, så skall jag efter den tiden kunna följa med dig till Finland. Du bor hos mig, och jag skall göra dig lifvet så behagligt som möjligt. Vi ha icke träffats, sedan du för fyra år sedan besökte mig i Krasnoje-Selo. Du förstår, att jag skulle ha mycket att fråga dig om. Mins du kapten Martinoff, med hvilken vi åto frukost i byn på Duderhoffska höjderna? Kan du tänka dig, han är nu, ehuru äldre än jag, min öfverste-löjtnant. Det var en angenäm öfverraskning för mig. Svara per telegraf under den adress du nedan ser. Jag möter dig, då du kommer. Hälsa alla från din broder

Erik.

— Nå, fröken Hanna far, förstås, sade prosten.

— Ja, om pappa inte har någonting emot det.

Gamle baron stred en het strid inom sig.

Att nu i brådaste vårarbetet låta sin trognaste hjälpreda resa bort för fjorton dagar, det var en stor uppoffring för honom.

Prosten följde sin gamle vän med uppmärksamhet. — Nå, broder, hvad menar du? Låt mig ge ett godt råd. Afslå inte Eriks bön, den ärnog inte obillig. Tänk, hvilket lif han fört där borta i Kara Kums öknar.

— Ja, svarade baronen, du m& resa, min flicka, du må resa, men bjud till att komma igen så snart som möjligt. Du ser, huru svårt jag har det utan dig.

Där hände något som icke händt på många år: fröken Hanna slog armarna om sin far.

— Nu var du snäll, pappa. Se så, kom nu in i matsalen. Larsson har anmält, att kvälls-varden är färdig.

De gamle herrar ne gingo till supén, som åts i glad sinnesstämning. Efter måltiden röktes ännu en fredspipa, och så följde baronen prosten på väg till bron nedanför forsen och därifrån ännu ett stycke mot prostgårdens grind. När klockan slog tio, var det tyst på Haapakoski gård, så tyst, att man hörde, huru de sista flyttfåglarna, som försinkat sig, i susande flykt drogo fram längs älfdalen upp mot norden.

*

En vecka senare hade fröken Hanna rest till Moskva. Erik Horn hade, medan hans lägenhet renoverades, hyrt en villa, villa Aldoni, i Petroffska parken. Det var en liten, men ytterst elegant byggnad, belägen i den mest fashionabladelen af anläggningen. Villan hade af en rik moskovit uppförts för en celeber sångerska Aldoni, men stod nu sedan ett år eller ett par obebodd. Konstnärinnan hade rymt med en obetydlig tysk violinist vid den kejserliga orkestern, sades det.

Erik Horn och hans syster Hanna voro förenade genom en varmare vänskap än syskon vanligen pläga. Deras mor hade dött tidigt; fadern, ständigt upptagen af regerings- och kommunala uppdrag, hade haft endast föga tid öfrig för sina barns uppfostran. Han hade lämnat denna viktiga del af sina plikter åt en numera afliden kvinlig anförvandt. Syskonen hade således växt upp tillsamman och redan tidigt hänvisats till hvarandras sällskap. Den mångåriga vistelsen på det gamla fädernegodset med därtill hörande rid t-, fiske- och jaktpartier hade skänkt dem gemensamma barndomsminnen, som de vårdat i en flitig korrespondens. Glädjen att nu sammanträffa efter så många års skilsmässa var därför ömsesidig och liflig.Jlj* Moskva, den väldiga staden, där alla slavers hjärta slår, i Moskva, den mäktiga staden, där obetvingliga opinioner skrifva de lagar själf-härskaren sänder ut i världen, i Moskva, den heliga staden, där hundrade kyrkor resa sina gyllene kupoler upp mot himmelens blå, där ringde tusen sinom tusen klockor in pingstens, hänryckningens, vårens fest. Vårens fest förkunnade, utom klockornas dånande ljud, militärmusikens klingande spel, där den drog fram längs Tverska boulevarden. I hänryckning sjöngo lärkorna vårens lof i blånande sky öfver Petroffska parkens blommande ängar. Vår brusade flodens bruna vatten, där det bubblande drog hän mot Volga, „Volga Rysslands stora moder.u

I den Petroffska parken åkte vagn efter vagn i oändlig följd.Denna dag måste alt, hvad Moskva ägde att uppvisa elegant, rikt och lysande, begifva sig ut, och Moskva ägde att uppvisa mycket i den vägen. Det var i dag den fashionabla världens officiella erkännande af vårens välde. Dyrbara vagnar i engelskt, i franskt, i ryskt anspann drogos af frustande hästar med glänsande hull och med blänkande mundering. Kuskarne, den ene tjockare än den andre, kände, att det var deras hedersdag; de skeno af brännvin och högfärd. De buro sina med påfågelsfjädrar smyk-kade platta hattar med värdighet och smak.

I vagnarna sutto unga eleganta damer, klädda enligt senaste pariser mod, i lysande ljusa vårtoiletter af tyll och musslrn, praktfulla som blomstrens kalkar, luftiga och lätta som vårens moln. De rörde sig så mjukt och säkert under bördan af blommor, spetsar, rosetter, band och tyll, som om denna förgängliga prakt aldrig skaffat hvarken dem eller någon annan bekymmer och hufvudbry. De skämtade med hvarandra, hälsade leende på de förbifarande; glädjen låg i luften och löjet var icke utan hem. Unga hjärtan slogo spänstigt och kraftigt mot korsettens galler;, blixtrande ögon och röda läppar talade, livardsra på sitt språk, om vårens fröjd, om ungclomens lycka.Midfc i denna brokiga, glada skara gingo Horn och hans vän Martinoff till fots bort mot villa Aldoni, belägen i nordöstra delen af parken, där de skulle afhämta fröken Hanna till middagen. Ty i dag, så var det beslutadt, skulle man spisa ute i någon af de många sommarrestaurationerna.

Erik Hom var typen för en fullblods skandinav: med blå ögon, ljuslett och välväxt. Den breda pannan och den breda kraftiga hakan, det på svenskt sätt anlagda skägget skilde honom fullkomligt från den omgifning, i hvilken han nu rörde sig. Med sin fader hade han föga eller ingen likhet; det genomträngande kloka och barska i faderns anlete saknades alldeles hos sonen. Ett drag af vekhet, af kvinlig försynthet, ja stundom obeslutsamhet var det utmärkande för hela hans väsen. Det var så utprägladt, att icke ens hans militära dräkt och fasoner kunde dölja det.

— Yi komma för tidigt. Min syster är bestämdt icke färdig än, sade Horn. Men hör du, tilläde han plötsligt, hvem är den där vackra unga flickan till häst, hon med det blå floret?

— Hvar, hvem? Och Martinoff såg bort öf-ver den böljande skaran af åkande, ridande och gående. Nej, han såg ingen, han viste det ej.

— Här är trångt, det börjar till och medredan damma, sade han, låt oss gå på en sido-väg, där mot dammen.

Han vek af mot en biväg, och Horn följde. Ett stycke på sidan om den stora vägen, där det glittrande tåget drog fram, funno de vid ändan af en dam en bekväm trädgårdssoffa i skyddet af en balsaminpoppel, som spridde sin aromatiska doft i den uppvärmda luften. Endast en smal ridväg skilde dem från dammens spegel.

— Vi komma värkligen för tidigt, sade Martinoff och såg på klockan. Vill du, så taga vi upp redogörelsen för förhållanden och personligheter vid bataljonen. Horn accepterade förslaget med nöje.

Martinofi höll just på att göra sin unge chef underkunnig om bataljonen och dess officerare, då en ryttarinna på en lättfotad häst af en egendomlig röd färg, följd af en pussig groom på en schäck, vek af mot den plats, där de tvänne herrarne sutto. Den unga damen red med ett utomordentligt behag; också hästen tyktes medveten om den sköna börda hon bar: hon gick i behagfullt sviktande gång, böjde halsen i en präktigt svängd kontur och frustade af välbehag. Den unga flickan var mycket vacker, det lilla hufvudet hvilade säkert och behagligt på en fin,böjlig nacke. En lång blå slöja, som vajade från hatten, gaf henne likasom ett luftigt omhölje, ur hvilket de varmbruna ögonen lyste vänligt och trofast mot hela världen.

Vårvinden, den starka rörelsen och det bländande ljuset gåfvo hennes drag färg och en frisk, fuktig glans, som i än högre grad lät det ungdomliga, nästan barnsliga hos henne komma till sin rätt. Där fans endast en anomali i detta ljufva anlete, det drag af vek sorgbundenhet, som låg öfver den fina, vackra munnen.

Då ryttarinnan nalkades den plats, där Hom och hans kamrat sutto, sprang den senare upp och hälsade på den unga flickan, visserligen vördnadsfullt, men med en icke så liten blandning af förtrolighet.

— God dag, Helena Nikolajewna, hvilken härlig vårdag.

— Aha, Dimitri Semenowitsch, är också ni ute och promenerar! Hon såg med en lång blick på Hom, som reste sig och väntade, att Martinoff skulle presentera honom, men för-gäfves.

— Hör nu, och ryttarinnan höll in sin häst, jag är orolig öfver, huru det skall gå med biljetterna till morgondagens tillställning. Har ni fått dem placerade? Vet ni, det blir alt svårtatt få så många platser besatta. Det vackra vädret lockar ut hela världen. Huru många har ni kvar?

— Två, svarade Martinoff halfhögt.

Horn kunde icke längre motstå frestelsen att blanda sig i samtalet. — Välborna fröken, tillåter ni mig, en främling, att disponera de tvänne biljetterna?

Nu först tyktes Martinoff komma till medvetande om sin skyldighet.

— Ack, Helena Nikolajewna, tillåt mig att presentera för er vår nye kommendör, min vän, Erik Stålsköld Horn friherre, Helena Nikolajewna Chamitoff.

Öfversten skyndade fram, hälsade på den vackra damen och sade:

— Med största nöje skola vi, min syster och jag, begagna oss af biljetterna. Det är ju för ett välgörande ändamål eller huru?

— För ett välgörande ändamål, ja visst, har icke Dimitri Semenowitsch talat om det för er? Ni tager er syster med, desto bättre — och hela hennes anlete strålade af en glädje, som gjorde ett rörande intryck på Horn. — Välkommen, herr öfverste, välkommen, ni sitter i samma loge som vi, jag och min tant, mademoiselleDorinne Koschelsky. Det skall bli oss ett stort nöje att göra er bekantskap.

— Jag ber, sade Hom förbindligt och ville just tillägga ett par ord, d& Helena Nikola-jewnas häst, skrämd af en velocipedryttare, som oförsiktigt nära susade förbi ryttarinnan, tog ett skutt — och bort bar det i ilande fart. Den långa slöjan stod som en färgstark strimma i blått mot skogens vårliga grönska.

— Herre Grud, måtte hon inte göra sig illa, sade Horn oroligt, i det han skuggade för ögonen med handen och upprörd såg efter den bortilande flickan. — Fördömda velocipeder!

— Åh, har ingen fara, känner jag Helena Nikolajewna rätt, så tager hon nog bukt på sin Almandine — det är

hennes favorithäst. Helena Nikolajewna har kosackblod i sina ådror.

Kosackblod, det ordet gjorde ett obehagligt intryck på den unge öfversten.

— Hvarför ville du inte presentera mig för henne, gamle kamrat?

— Ville jag inte? Visst ville jag!

— Och inte har du talat något om hennes biljetter och än mindre om tillställningen.

— Nej, Erik Alexandrowitsch, sade Marti-noff med ett tvunget leende. Nu har jag i tvänne dagar berättat för dig alt, ja alt möjligt och än-dock ställer du mig till svars för hvad jag inte ännu sagt. Ar det rättvist?

Horn log. — En förbaskadt vacker flicka är hon, den där Helena Nikolajewna. Såg du, huru solig hon blef, då jag nämde, att min syster kommer med. — Men hör på, Chamitoff heter hon, då är hon ju dotter till er forne regementschef.

— Ja, hennes far är furst Nikolai Konstan-tinowitsch Chamitoff, sade Martinoff.

Så underligt. Det föreföll Horn, som om Martinoff ovilligt lämnade dessa upplysningar.

— Men inte har du presenterat henne som furstinna för mig.

Martinoff skrattade. — Nej, det här är ju ett riktigt korsförhör, har jag inte sagt det? Nå, furste och furste, han log försmädligt, det är skilnad på dem också, och den här . . . hm. Inte fins hans familj i sammetsboken i Kreml. Familjen hör till en af de där kaukasisk-tatariska furstesläkterna, som under Katarina II underkastade sig Rysslands välde och ha tillskansat sig fursterang och värdighet. Sådana, det vet du själf bäst, finner man där nere huru många som hälst, furstar som icke ha mer än en kinschal och en häst. För öfrigt var regementschefens farfars farfar haidamak, höfding för en muha-medansk kosackstam, som för hundra &r sedan röfvade och strök omkring, där Orenburg nu ligger. Ty ehuru Orenburg, som du vet, redan nnder Elisabet Petrownas tider ansågs fullt under-kufvadt, var här faktiskt ryskt välde knappast rådande förrän femtio år senare. Apropos honom, stamfadern, som bar det något underliga namnet Haidulla, kan jag berätta en lustig anekdot; jag har den af gamle fursten, vår förre regementschef själf. Vill du höra den? Och Martinoff hade fullkomligt återvunnit sin självbehftrskning.

— Ugglor i mossan här, sade Horn för sig själf — först ytterligt förbehållsam, sedan mångordig. Högt tilläde han: om jag vill höra, när Dimitri Semenowitsch Martinoff berättar. Du mins, huru vi plägade säga i Warschau — Martinoff är poet. Jag hänger vid din mun, säger tataren, börja!

— Tackar för honungen! Tag dig en papyross, se här är eld. Martinoff satte sig bekvämt i soffan, kastade det ena benet öfver det andra, blossade på sin papyross och började. Ja, ser du, den här Haidulla, farfars far till Nikolai Konstantinowitsch, hade många år fört ett guerilla krig mot kejsarinnans trupper; det var under Katarina den andras tid. Sist gick det som det alltid har gått med dessa vildar och nu

3senast med Achal-tekinserne och Samarkand-tata-reme under Kauffmanska fälttåget. Oaktadt all tapperhet måste de falla till föga. Sluga som orientalerna äro, oöfverträffliga diplomater, gjorde gamle Haidulla som khanen i Samarkand gjort nu, han inledde underhandlingar. Efter tvänne års ständiga beskickningar med gåfvor och långa österländska, af ordspråk och poetiska bilder öfverlastade noter kom man till saken. Haidulla skulle få ett årligt apanage af tjugu-tusen rubel och blifva något slags förbundsvasall samt i sin aul taga emot rysk besättning. Med ett ord, motståndet var brutet. Men gamle Haidulla gick längre: mot vissa betydande förmåner skulle han blifva kristen.

Kejsarinnan sände till steppen sin hofpräst, fader Osip, och Lampi, sin hofmålare. Ni känner den spirituelle Lampi, han som målat Katarinas porträtt i Vinterpalatset, det där som än i dag gör hvarje värklig man, som ser det, vim-melkantig. Efter sex månader kom målaren igen med gamle Haidullas bild i lebensgrösse. Hvil-ket porträtt! Förbanna mig, om man inte än i dag är rädd för den gamle röfvaren —. Nå, ni skall kanske någon gång få se det hos Nikolai Konstantinowitsch.

Då porträttet förevisades Hennes Majestät,lär hon ha sagt: Lampi, ni har gjort ert värk väl, men huru går det med min hofpräst? Lampi svarade som en habil hofman: Ers Majestät, Hai-damaken låter nog döpa sig, men han vill ha vissa små modifikationer i trosläran eller kanske rättare i moralen, dem han envist håller på, och den vördade fader Osip är villrådig . . . han begär förhållningsregler.

— Hvad vill vår „kusin", furst Haidulla?

— Han vill behålla sitt harem.

Ett fint sardoniskt löje lyste upp kejsarinnans drag, de blå outgrundliga ögonen blixtrade af återhållen munterhet. Hon vände sig till hälften om och sade med eftertryck: Prins Orloff, gif order till fader Osip att han döper den gamle schakalen. Och hofvet hade nöje af den lilla episoden en hel veckas tid.

När schakalen blef döpt, greps emellertid hans folk af förbittring. Den gamle Haidulla, numera Alexander, drefs bort från steppen med hela sin otaliga familj, kom hit till Moskva och fick här ett gammalt bofälligt slott, som bebos af familjen än i dag. Sonen Georg kom i page-kåren och begagnades sedan af våra diplomater som kvasi-tronpretendent för att hålla tvistighe-tema inom stammen uppe. Som ett högt ynnestbevis fick han vid något tillfälle emottaga sinfaders, den gamle schakalens porträtt, som eljes skräpade någonstädes i vinterpalatset.

— Nå, hvad blef det sedan af honom?

— Sonen?

— Ja, Haidulla Alexanders son, Georg.

— General blef han. Han kunde dock aldrig frigöra sig från harems tendenserna, stälde till skandal, och det hade bestämdt gått utför med hela släkten, om inte någon af stor-furstarne varit gudfar för hans son Konstantin Georgewitsch. Denne Konstantin togs under armarna af den ena och andra högheten och var värkligen en duktig karl; han blef sist intendentur chef och samlade penningar. Hans son, vår Nikolai, blef regementschef, men tog afsked eller rättare skildes från tjänsten för ett par år sedan. Du mins den där lagen om adhesionskraf-ten; nåväl, de lager, därifrån han är kommen, draga honom dit, där han rätteligen hör hemma. Han kunde vara nog så fin och gentil i yngre år, snygg som en katt, grann som en paradisfågel, det var alt inlärdt, nu när han är gammal så . . .

Men Horn kände sig illa berörd af fortsättningen till Dimitri Semenowitsch berättelse. Den vackra, unga kvinnan hade på honom gjort ett djupt intryck; han tykte sig ännu mot acaciornas ljusa grönska se hennes förtjusande bild. Attdenna fina eteriska varelse skulle hafva något gemensamt med denna förnäma pöbel, denna tatarfamilj, hvars historia i korta drastiska drag passerade förbi honom, värkade p& Hom oangenämt. Att all denna uppenbarelse af ungdom och skönhet, som ännu, ehuru försvunnen, gaf honom en färgfömimmelse af rosa och hvitt som färgen på mandelblommans kronblad, skulle dragas ned, var honom omedvetet pinsamt.

— Låt oss gå, Dimitri Semenowitsch, sade han kort. Du spisar middag med oss på Jar eller huru?

Dimitri såg forskande på sin kamrat.

— Må gå för Jar. Men friherrinnan, din syster, skola vi först afhämta.

De följdes åt längs gångstigen, kommo ned till den stora dammen, öfver hvars spegel svalorna flögo med jubelskri, och svängde åter in på den stora vägen, där defilén af vagnar i an-dante maéstoso drog förbi. I detsamma sågo de Helena Nikolajewna på sin röda häst midt inne i den myllrande mängden; hon hälsade behagfullt med piskan, log triumferande och gaf hästen en klatsch.

Horn såg ett ögonblick den blåa slöjan och kände en underlig beklämning och medkänsla med henne som bar den. Han tänkte för sigsjälf: så älsklig och fin, och ändock denna tross af råa, smutsiga minnen för alltid fastknuten vid sin familjs namn. I en nästan fiendtlig sinnesstämning sade han:

— Nå, Dimitri Semenowitsch, men flickan, flickan själf, hvad har du att säga om henne?

Martinoff, hvilken den lilla udden i Horns tal icke undgick, sade muntert:

— Erik Alexandrowitsch, du vill veta, hvad. jag har att säga om henne. Nå, du får själf se Helena Nikolajewna i morgon. Så mycket vill jag blott nämna: hon har ett ljust hufvud, vet och kan mera än flickor vid hennes år pläga veta och kunna.

Horn strök undan sina ljusa mustascher och log ett tyst, inåtvändt leende. Nu hade de hunnit fram till villa Aldoni. Fröken Hanna stod redan färdig på verandan och väntade.

— Ha vi låtit hennes nåd vänta, ropade Martinoff på franska öfver hagtornshäcken, som skilde villan från stora vägen.

— Kanske en minut, svarade Hanna; vagnen är förspänd, jag kommer genast. Kort därpå satt hela sällskapet i landån, och i långsamt traf bar det af mot Jar.

Jar är ett utvärdshus i Moskva, som endast genom sitt lyckliga läge och sina traditionerkunnat hålla sig uppe, så att det under den vackra årstiden besökes till och med af elje9 nog-räknadt folk. Det ligger alldeles invid infarten till den Petroffska parken vid chaussén, som leder öfver den väldiga Hodinska slätten.

I Jar har Puschkin strängat sin lyra och sjungit sin s&ng om Antschar trädet. Här har han, inspirerad af zigenerskomas s&nger och champagne, diktat den dryckesvisa, som, i gyllene bokstäfver inristad på marmortaflor, än i dag pryder ett af utvärdshusets små rum. Om vintrarna börjar lifvet här först midnattstiden och slutar oftast, då den grå vinterdagen gryr öfver den oändliga slätten. Om våren byter Jar om sin perversa natur och bildar en pied å terre för muntra sportvänner af båda könen och glada familjer. Till Jar hör en liten af syrener och acaciahäckar omgifven öppen hall, och här i denna hall slogo sig våra vänner ned. Samtalet fördes på franska, hvilket språk Martinoff dock icke behärskade fullkomligt.

— Nå, syster Hanna, sade Horn, då de bestält sin middag, jag har disponerat öfver dig i morgon. Det är ju i morgon, Dimitri Semeno-witsch, som festen går af stapeln?

— Hvad för en fest, frågade Hanna. Jag har endast resetoiletter.— Ni vet måhända, min fröken, att en stor eldsvåda rasat i en by några mil från Moskva, där bataljonen uppehöll sig förliden sommar. Man har gjort insamlingar för de af eldens härjningar lidande, och några af regementets officerare ha jämte en del damer af den högre socie-teten stält sig i spetsen för en riduppvisning k trafvarbanan där borta på Hodinska fältet. Det blir ett amatörspektakel med jeu de rose^ quadrille och endast en hinderlöpning, bara litet parad. Det skall kanske roa friherrinnan att se det, tänker jag. Biljetterna säljas under hand genom Helena Nikolajewna, mig och bataljonens officerare.

— Ja, och hvilken Helena, afbröt Horn lifiigt. Hon sitter till häst som en fjäril på ett vajande strå, en vacker, blå fjäril. Hon hade tvänne biljetter i sin egen loge, jag har tagit dem; du skulle ha sett huru glad hon blef, då jag lofvade föra min syster med mig.

— Jaså, sade Hanna, med ett svagt leende,, hvad är det för en familj?

Innan Martinoff hann svara, inföll Horn:

— God familj. Fadern var regementschef här, hon har en tant, en Koschelsky med sig.

— Jag ber er, friherrinna, att då ni ser tanten inte blifva förskräkt: hon är utan tvifvelett högst aktningsvärdt fruntimmer, men vi kalla henne inom bataljonen för karkasdamen.

— Hvad för slag? Karkasdamen!

— Ja, ser ni, hos henne är alt insvept i en ogenomtränglig, hemlighetsfull slöja. Hon är mycket sammansatt af karkas och poudre de riz, litet röd t och svart, litet af hvarje, ja, ni förstår, och så klär hon sig så där . . .

— Men herre Gud, sade Hanna, ni beskrif-ver henne så, att jag tviflar på, att jag kan komma.

— Ack, sade Horn, litet otåligt, du vet, Martinoff är poet, han begagnar starka färger! Yisst kan du komma med — och hela hans vanliga betänksamhet och obeslutsamhet voro som bortblåsta.

Martinoff log ett mångtydigt löje. — Utan tvifvel, sade han, sedan han observerat Horns uttryck af missnöje, kan ni komma med.

— Ja, och nu får du på en gång se hela Moskvas vackra värld, just innan du reser. A propos det, så vill min syster resa redan i öfvermorgon med aftontåget.

— Redan? Har Moskva så litet tjuskraft, för eder?

— Nej, men jag kan icke så länge lämna.vår gamle far ensam, och därtill . . . ja, jag tror att min hälsa här försämrats. Jag måste resa.

— Ja, det är ledsamt för mig, sade Hom, men tack för god hjälp och skål! Innan hösten är jag hemma. Vet du hvad? Jag tror, jag gör en visit hos Nikolai Konstantinowitsch, gamle regementschefen i morgon. Officerarene umgås väl där eller huru?

— Nej, Erik Alexandrowitsch, sade Marti-noff skrattande, Helena har röfvat sin Paris! Du är ju alldeles betagen. Det passar för öfrigt utmärkt; alla bataljonsofficerarene öro upptagna i morgon. Erik Alexandrowitsch blir då furstinnans uppvaktande kavaljer.

Middagen åts under glad stämning. En timme senare sutto syskonen på verandan i villa Aldoni och talade om Finland, om hemmet, om fadern som gjort det gamla godset till ett fideikommiss och om följderna för syskonen af denna förändring. Under tiden betraktade de de promenerande, som, ännu länge efter det solen gått ned, vandrade under trädens kronor och njöto af vårnattens ljumma vindar, af parkens ljufva svalka och af den smältande musik, som från konsertlokalen Mauritanien strömmade ut öfver näjden och mängdes samman med doften från blommande kastanjer och narcisser.ute på kapplöpningsbanan på Hodinska faltet var det stim och lif. Vagn efter vagn körde fram till inhägnaden, som omgaf stall, sadelplats och läktare. Kuskar och betjänter skeno i sin vackraste ståt, ekipagen blänkte och selarna lyste i solskenet. Polisen, som i skaror stod vid inhägnadens port, hälsade den ena förnäma personen efter den andra och anvisade deras vagnar den förut bestämda platsen.

Öfverste Horn jämte syster kommo i god tid. De visade sina biljetter, och genast störtade en utomordentligt välvaxad, friserad och kammad ung löjtnant vid Horns bataljon fram till dem, presenterade sig som Alexei Sidorowitsch Petroff, uppmanad af Helena Nikolajewna, så kallade han henne, att anvisa dem deras plats. Det befans, att deras platser voro i själfva direktionens re-serverade bänkrad, alldeles invid barrieren. Syskonen hade därför en ypperlig öfverblick af det lysande skådespelet.

Uppe på läktarena sutto representanter för alla dessa familles dirigeantes, som E. de Laveley kallar dem, dessa familjer som icke regera, men styra ett helt folk. Där satt blomman af dessa stolta namn Rostopschin, Uvaroff, Scheremetjeff, Dolgorucki, Novosiltzoff, hvilkas bärare årtionden efter årtionden sekel igenom nämts än som He-rostratos än som Solon, men alltid nämts bland de främsta. Läktarena voro för öfrigt upptagna till trängsel. Ur en fullhet af vackra mångfär-gade toiletter stucko upp purpurröda och hvita parasoll som väldiga, exotiska blommor, och de darrade och vajade i sina ägarinnors händer för intryck och känslor, ännu mera oberäkneliga än den vind, hvilken låter blomstren på marken vaggas och röras. Det böljade af färger och blommor, band och spetsar, och där lyste sköna ögon, svarta ögon, blå ögon. Man viftade med parasoll och näsdukar till sina bekanta. Ett kort gladt skrik angaf då och då, i hvilken nervkittlande spänning man befann sig. Och öfver denna glänsande tafia höjde sig himmeln lugn, varmblå med väldiga moln, slättlandsmoln, stora upptornade, glänsande, upptill hvita som snöhölj da alper ochgletscher, nedtill i fjärran varmt violetta och askgrå. Närmast läktarbarrieren var en stor oval plats inhägnad medels stänger, flaggor och rep; på denna skulle likasom p& en cirkusplan en del af prestationerna försiggå. Nu upptogs den för det mesta af officerare från florns bataljon, hvil-ka, då deras öfverste intog sin plats, hälsade honom med stram militärisk hållning.

Alt detta undgick dock i början fröken Hanna, ty hon såg endast ett och förskräktes: ett fruntimmer som satt på samma bänk som hon och hennes bror. Denna dam bar en stor och gammaldags, men dyrbar hatt med breda brätten såsom modet i England fordrade det under Geor-garnes tid. Hatten pryddes af plymer i violett och gult. Damen i fråga bar långa örhängen och ett dyrbart briljanteradt smycke vid halsen. Hennes hår var i många

bucklor upplagdt som under Josephine Beauharnais' tid. Alt detta kunde dock passera, men det var svårt att säga, hvad som var fast och hvad som var löst hos henne. Likaså var det svårt att ange hennes år och samhällsställning. Alt var insvept i en ogenomtränglig, hemlighetsfull slöja, som Martinoff plägade säga.

— Vet du Erik, sade hails syster, det måste vara Karkasdamen. Hon är värkligen högstsammansatt. Fröken Hanna fick icke tid att yttra flere ord, ty nu kom där upp en strålande ung kvinna i en vacker riddräkt, följd af unge Petroff och tvänne andra ifriga officerare.

— Välkommen fröken, välkommen öfverste, det var älskvördt af er, min fröken, att taga del i denna välgörenhetsfest. Tillåt mig att presentera för er min tant, mademoiselle Dorinne Ko-schelsky eller Dar ja Michailowna, ifall ni talar ryska, herr Petroff löjtnant, grefve Novosiltzoff och herr Schubin kornett, membres de la direction de fête.

Mademoiselle Dorinne log sitt älskvärdaste löje och hennes mörka ögon fingo ett vackert, vinnande uttryck.

Hon hälsade de båda syskonen välkomna. Innan hon emellertid fick tid att inlåta sig i konversation med fröken Hanna, kom MartinofF, klädd i ridstöflar, med piska i handen och en röd rosett på axeln, skyndsamt fram till dem. Han hälsade på enhvar i logen, medan han sade:

— Furstinna, mina herrar, generalguvernören furst Dolgorucki kommer. Vi få börja genast — till edra platser, mina herrar, till edra platser !

Löjtnanten och kornetterne försvunno.— Herr grefve, skona Almandine, ropade Helena Nikolajewna efter de bortilande.

Martinoff sade sakta och leende:

— Erik Alexandrowitsch, behåll din plats; unge Petroff plågar Helena Nikolajewna med sin stora, olidliga, entusiastiska kärlek.

Helena Nikolajewna hörde till dessa lyckliga, på hvilka naturen slösat sina mest vinnande gåfvor. Skön och ung, ägde hon en hjärtats värme, som rann upp ur hennes godhet. Alt hvad hon sade och gjorde, utgick ur ett oreflek-teradt begär att vara god i ordets stora bemärkelse. Naturlig och enkel, fri från koketteri som ryssinnan af familj är, hade hon därtill en sällsynt sympatisk röst, som gaf hennes ord, äfven de obetydligaste, ytterligare ett vinnande tillägg.

Med vänlig frihet tog hon fröken Hannas hand, trykte den och sade:

— Jag är så tacksam, min fröken, att ni kom med till denna fest. Måtte blott alt gå väL Min Almandine är i år med för första gången.

— Ni tyckes älska Almandine?

— Ja, det gör jag, mitt hjärta slites mellan Almandine och min musik. Ser ni, tilläde hon leende, jag har kosackblod i mina ådror — musik och hästar, mitt piano och min Almandine. Ett präktigt djur, väl mycket nervös. Lilla No-vosiltzoff rider henne i dag. Men sitter ni bra här, ser ni väl, här är min kikare.

Helenas vänliga ord och höfliga omsorger rörde Horn djupt och intogo hans syster helt och hållet, så att hon för ett .ögonblick glömde sin oro för m:lle Dorinne.

— Stannar friherrinnan länge i Moskva, frågade Helena.

— Tyvärr måste jag resa i morgon afton eller senast i öfvermorgon, min gamle fader-. . .

— Ja, tilläde öfversten, min syster har gjort en så lång resa, och då jag själf är främling, har jag ännu ingen enda bekant familj, så att min syster måste resa utan att ha sett ett moskovskt hem.

— Tillåt mig, friherinna, sade m:lle Dorinne nu med gammaldags omständlighet — att fråga er . . . men måhända frågan är för fri? Vill ni i morgon spisa middag hos oss med er bror, Mar-tinoff, Petroff och möjligen Novosiltzoff? Ja, jag vet, att det är mot etiketten, men med en resande får man ju vara fri. För öfrigt skola vi

genast efter förevisningen lämna våra kort hos er.

— Ni är altför älskvärd, mademoiselle, jag -... jag vet värkligen inte — kanske jag reser i morgon afton.Hälst hade Hanna sagt nej; hela hennes landtliga enkla syn p& tingen gjorde, att hon var rädd för denna gamla utpyntade docka. Men medan hon tänkte på en passande ursäkt, inföll brodern:

— Med tacksamhet skola vi emottaga er bjudning, desto hällre som det var min mening att göra min visit hos fursten redan i morgon. Hvilken tid bestämmer ni?

— Kl. fem — hann mademoiselle hviska, då en allmän rörelse bland publiken uppstod och drog allas uppmärksamhet till den stora porten.

Generalguvernören hade kommit, åtföljd af sina adjutanter. Han steg in på banan, man hälsade från alla håll, och den lille noble gubben, i visst afseende en pendant till m:lle Do-rinne, intog sin plats på läktaren i hederslogen.

Fyra eller fem officerare stego nu in i den loge, där furstinnan satt, bland dem Petroff, som för öfrigt befann sig i en öfverretad, exalterad sinnesstämning. Han stälde sig bakom Helena och tyktes sluka henne med ögonen. Martinoff stod nere vid barrieren; då och då utbytte han några ord med Erik och dennes syster. Nu gaf han ett tecken, en klocka ringde, musiken stämde upp en underlig marsch med endast piccolo-flöjt och trumma. Portama i fonden öppnades, och in på

4den afskilda ovala platsen redo ungefär sextio officerare i trupp, utan att blicka omkring sig, stramma, raka, lugna och s& tysta att knappast ett rassel från betslen hördes. Hela tiden bildade de en carré, hvars geometriska form knappast ens vid svängningarna förändrades. Hästarna gingo i ett pompöst, nästan lugubert tempo ungefär som hjältame i de stora sorgespelen. De lyfte hofvarna högt och trykte dem med öf-verlagd bestämdhet i marken. Detta alt skulle ange och angaf värkligen den allvarliga orsak, som här samlat Moskvas gamla adel och rika borgare. Tvänne hvarf red truppen kring banan, hälsad af ändlöst jubel.

— Såg ni Almandine, sade furstinnan Helena till fröken Hanna — min häst, den rubinröda hästen. Hon som är så nervös, att det minsta kan oroa henne, så att musklerna skälfva, hon förstod karaktären i denna uppvisning; lille No-vosiltzoff var utmärkt.

Nu bragtes furstinnan ett budskap; generalguvernören, en stor beundrare af det vackra könet, ville högst egenhändigt åt en af tillställa-rinnorna, hälst den skönaste, öfverlämna en summa, som han hopsamlat för de brandskadade.

Följd af mademoiselle Dorinne, gick hon till hans excellens. Äfven öfverste Horn gick utför att hälsa på sin regementschef, grefve Still-pers, som nyss kommit.

Fröken Hanna blef ensam. Bäst hon satt och undrade, om m:lle Dorinne var af det slags folk, som man går till, hörde hon en guttural röst bakom sig:

— Die schöne Fiirstin hat ja sogar Damen Gesellschaft bei sich heute.

Hvartill en annan hes röst tilläde:

— Ist warscheinlich eine Engländerin, hörte Sie sprechen.

Fröken Hanna rodnade svagt vid denna anmärkning och undrade, hvad för folk det kunde vara, dessa damer som hon råkat på. Det bekymrade henne i hög grad, att hennes broder lofvat att äta middag hos dem. Besynnerligt i själfva värket, fullt med officerare kring henne men inga fruntimmer! I detsamma fick hon se kapten Martinoff.

— Kapten, sade hon, mademoiselle Dorinne har bjudit mig och min bror på middag i morgon.

— Nå, går ni?

— Gif mig ett råd, herr kapten.

— Jag ber, fröken, ni bestämmer själf bättre än jag hvad ni bör göra i denna sak.

Nu kom furstinnan åter med sin tant.— Ah, quel charmant viellard, ce prince!

— Regardez, cinq cents roubles pour mes pauvres . . . Vill ni se min Almandine, vill ni, så kom med till stallet. Vi ha ett föga intressant nummer just nu, en chaine a quâtre chevaux. Ni vet, med amatörföreställningar får man icke vara för fordrande.

Det ville fröken Hanna gärna, hon älskade djur sedan bamåren. Mademoiselle Dorinne stannade med öfversten som place garde, medan de tvänne damerna, åtföljda af unge kornetten Schu-bin, gingo till stallet. I stallet, en oändligt lång träbyggnad, stodo stallkarlar med sina kvastar, fodermarskar och groomer i skockar. Närmast dörren stod tränaren m:r Archer, en kortväxt engelsman, ett enda knippe af muskler och se-nor, och talade ifrigt med Petroff på ett er-barmeligt språk, hoprördt af engelska, ryska, gester, svordomar och hästtermer. Då Petroff såg Helena Nikolajewna, ömsom ljusnade, ömsom mörknade hans blick; huru den stackars gossen kände det, var icke någon hemlighet.

— Ack, furstinna, sade han med en litet läspande stämma. Je suis desolé, vraiment de-solé. Ack, hvilken situation! Om min — han höll på att säga namnet på hästen, men häjdade sig — guldfux i dag besegrar er, så förlåter ni migvisst aldrig. Å andra sidan, om jag icke kommer till först, skall ni måhända säga, att jag ville, det er häst skulle vinna. Och den vackre, unge löjtnanten såg så ledsen ut öfver denna förfärliga pliktkollision, att fröken Hanna log och Helena Nikolajewna med sin vänliga röst leende sade:

— Gör er inga bekymmer, Alexei Sidoro-witsch, alt beror ju på en hasard — hon gjorde härmed en antydning på Petroffs guldfux, som bar detta namn. Det hör nämligen till den högre turfens regler att i samtal med en konkurrent icke nämna namnet på den häst, som tager del i täflingarna.

— Låt oss gå in. Au revoir, Alexei Sido-rowitsch. Petroff bugade sig och damerna gingo i stallet.

— Här, furstinna, här är er häst, sade m:r Archer och gjorde en gest emot spiltan.

Almandine var betäkt med ett stort blått, vapenprydt täcke och bar linnefodral öfver öronen. Fröken Hom fann den högst löjlig i denna mundering och skrattade.

— Tag af täcket, befalde furstinnan.

— Nej, ers furstliga nåde, ropade Archer, som likasom alla hästkarlar var mycket vidskeplig, det för olycka med sig. Löjtnant Petroff är däri närheten och en motståndare bör icke få se hästen förrän på sadelplatsen.

— Jag känner edra kapplöpningslagar och. bruk och er vidskepelse, som ni för öfrigt inplan-tat i den stackars Petroff; han vågar inte ens kalla hästarna vid namn i dag — retades furstinnan, gick in i spiltan och rykte själf af täcket.

Archer var ond, svor sitt goddam och bet ihop tänderna, så att de seniga käkarna svälde.

Almandine var en häst af så underbart röd färg, att den med rätta bar sitt namn efter den orientaliska ädelstenen. Den var af finaste engelska ras, hade ett synnerligt bredt bröst, fin rak hals och ett par stora milda, utstående ögon. Den såg med ett uttryck af rörande hängifvenhet på sin härskarinna. Fröken Horn kyste dess nos, fin och len som ett barns hull, medan furstinnan klappade den magra seniga länden.

I detsamma kom lille Novosiltzoff fram.

— Nå, Archer, sade han hetsigt, hölj genast öfver hästen, hvad är det för nya moder . . .

— Ja ers nåde, men furstinnan!

— Det är mitt fel, jag ville visa vår gäst Almandine.

— Jag ber om ursäkt, jag såg icke damerna; tillåter furstinnan, att jag bjuder Almandine en flaska champagne?— Ja, det vore lämpligt, sade tränaren. Hästen* är högst nervös i dag. Hon vet, att det gäller en täfling, hon har tänkt därpå hela dagen.

— Huru vet m:r Archer det, sade fröken Horn på en vacker, vårdad engelska.

— Huru skulle jag inte veta det? Jag ser det på henne, sade Archer förvånad och förtretad — så mycket må jag väl begripa mig på hästar!

Nu kom Stallknekten med en flaska champagne. Knappast hade Almandine hört smällen af korken, innan hon gnäggade lätt och höjde sitt hufvud. Knekten stack in flaskans hals i munnen där betseljärnen pläga ligga, och Almandine sög med begärlighet den söta drycken, medan stallknekten stod bredvid, skrapade sig i hufvudet, tänkte underliga tankar och slikkade sina torra, tjocka läppar.

Andra numret på programmet hade spelats ut, det blef tid att gå till läktaren. Furstinnan och fröken Hom gingo, åtföljda af Novosiltzoff, förbi raden af spiltor till sadelplatsen. Där stod redan Archer och gaf på sin rotvälska Petroff en mängd goda råd med en ifver, som hade sin grund i Petroffs ungdom och hans kända frikostighet.

— Ser ni, guldfuxen är en rysk häst — han sade aldrig djur om hästar — dess karaktärär rysk. Den har mod och élan, men den för-ifrar sig alltid. Goddam, var därför lugn med den. Den är ifrig ock äregirig, ni måste därför om möjligt söka att få ledningen genast, det ger den kurage och tillförsikt, ser ni, den är af rysk natur, den saknar ihärdighet. Den där röda, furstinnans, är af helt annan art, nervös förstås, men förtviflar aldrig, om den vore den andra, ja tredje i ordningen, fyratio, femtio famnar från målet — nej, den förtviflar inte, den är engelsman, har ett humör, som står sig i alla förhållanden.

— Ge rum, ge rum, skrikes det af någon bland stalldrängarne nere vid dörren.

— Tyst, svarade Archer argt, skräm inte hästarna. De tro, att någon olycka skett.

I detsamma ringde klockan första gången. Det gick som en elektrisk stöt genom stallet, alla hästar spetsade öronen, rörde på sig och skrapade i halmen; en del gnäggade lifligt. Nu sprungo groomerne till spiltorna, hästarna fördes ut på sadelplatsen och täckena togos af. Archer gick omkring, tvär och vresig, kände på sadelgj ordar och söljor och sade idkeligen åt hvarje ryttare: Vara bara lugn, into oroa hästen. Det var i den högre turfens codex skrifvet, att ingen skulle få se på sin medtäflares häst, icke fråga efter dess lyten och dess förtjänster; först på sadelplatsen varman, ifall man eljes ville iakttaga god ton, berättigad att taga sina motståndare i ögnasikte. Därför kulminerade sportsmännens intresse här på sadelplatsen. Här samlades man för att kanske under en kort minut få se de i täflingen deltagande, här sågo fröken Hanna och furstinnan guldfuxen Hasard, ett härligt djur från den donska steppen. Guldglänsande med svart man, svart rygg, svart svans och hållning som en step-pens konung. För detta ädla djur hade PetrofF bjudits en förmögenhet, men förgäfves.

Det ringde andra gången, och nu följde händelserna snabt på hvarandra. Minut efter minut hölls publiken i en jämt stigande spänning* Eyttarene, iklädda sina hvita uniformer, hoppade hastigt i sadeln. Tredje ringningen ljöd med en irriterande nervös klang — och som blixtar susade Almandine, Hasard, Achmed Burja, Sokol, Duc och andra ut mot fältet, inalles sju hästar. Två gånger kallades ryttarene åter till startningspunktenr innan de kunde anses ha stått i linje. Men så bar det af med vindens fart. Alla kikare riktades nu med ett alt uppslukande intresse mot slätten, där hinderridten försiggick. Till och med fröken Horn glömde sina tankar, sina betänkligheter, huruvida hon skulle kunna bivista middagen eller ej. Samtalet tystnade på alla håll afE*fc. Då och då gick där likasom en skälf-mom mängden, när hästarna nalkades ett de hinder, när ryttarene togo hindret med ller när, hvad som äfven hände, en ryt-jtades af.

Hasard har ledningen, nej, nu är det ine, nej, nu åter Hasard. Ah, se nu, herre chubin störtar till marken! Ah, det är rf ärligt med dessa hinderlöpningar! Tänk slagit ihjäl sig. Nej, han stiger upp, han sin häst, det är nedrigt, han är ur spelet. >tt hinder, det sista. Åh guldfuxen Ha-äasard! Herre Gud, hvad har händt? ed den ? Petroff!

m kunde icke på det långa hållet för i och delvis för hindret se hvad som pas-len något måste ha händt, ty folk rusade lållet, där guldfuxen senast syntes. Men stormade i sjudande fart de andra ryt-Bakom almdungen svängde man redan kt mot startpunkten, att hästarne syntes m. Den sluga Almandine höll sig hela irt till inre ringen. En half hufvudlängd den syntes den hvita Balaklava och lika framom den Sokol, som* nu hade led-Balaklava och Duc ville synbarligen sig till inre ringen, men Almandine hölldem därifrån. Dammet steg mot skyn, marken dånade, redan hörde man hästarnas ilåsande, endast femtio famnar till och Duc . . . men som besatt af en

bevingad ande sköt Almandine just nu, när alt hängde på ett hår, en så mördande fart, att den under ett oerhördt jubel, handklappningar och viftande med parasoll och näsdukar kom in som den första. Fröken Hanna trodde, att hennes hjärta skulle brista af spänning. Att frågan om, hvilkendera af två vildfrämmande hästar sprang snabbast, skulle kunna till den grad elektrisera, ja fängsla en människas själ, det hade hon aldrig kunnat tro. Nu förstod hon godt, att kunde hon vid sin första kapplöpning gripas af ett sådant intresse, en sådan spänning, hade hon också velat vara med om toreadorernes strider, ja Caesarernes blodiga skådespel. Horn hade hela tiden observerat Helena — han viste själf knappast hvarför, men den unga flickan hade gjort på honom ett djupt intryck från första stund. Helena hade suttit tyst, endast tvänne röda, skarpt tecknade fläckar på de fint formade kinderna och den stundom korta och häftiga andedräkten visade, i hvilken spänning hon var. Almandine hade segrat — men hon hade icke betagits af någon glädje, guldfuxen var borta, Petroff hade icke synts till.— Petroff, Alexei Sidorowitsch, sade hon sakta åt Horn, är borta. Hennes röst darrade lindrigt, ehuru hon synbarligen bjöd till att behärska sig. Denna darrning plågade omedvetet Horn. Stod denne Petroff henne så nära?

— Där är Martinoff, låt oss fråga honom, sade Horn. Han vinkade öfverstelöjtnanten, som blek, men lugn kom fram till barrieren.

— En olycka, sade han sakta, Hasard, guld-fuxen, är död, men publiken bör inte få veta det.

— Men Petroff? Och Helena såg med ett gripande uttryck af oro och sorg på Martinoff.

— Alldeles oskadad, borta i stallet, sade han högt, så att han kunde höras af många.

— Ah, gudskelof, och i öfvermåttet af sin rörelse trykte hon Horns hand, kom låt oss gå och se om den stackars gossen. De skyndade sig alla tre till stallet. M:r Archer stod i dörren, grälade och svor: jag sade ju, att det bådade olycka, jag sade ju hennes nåd det.

Inne i guldfuxens spilta stod Petroff i ett stort fång af halm i ett obeskrifligt tillstånd af sorg, grämelse och vrede. Innan någon hann fråga honom huru allting tillgått, bröt han ut, men med en häftighet som ångan ur en öfver-fyld maskinpanna. Hans ögon stodo fulla af tå,-rar, som dock icke runno ned, och hans läppar skälfde.

— Furstinna, det är nedrigt, oanständigt, det är himmelsskriande!

— Hvad då, hvad då?

— Att banans direktion icke bättre sköter om sitt! Ack furstinna, ack Helena Nikolajewna, guldfuxen är död, död för mina ögon. Den tog det sista hindret, ni vet, det där Djäfvulshindret, glänsande i ett språng som aldrig förr, och just när den sätter sin fot med hvarje sena spänd, hvarje muskel sträkt, ned på marken, finnes där en sten, en kullersten, rund, inte större än så här, där, just där trampar den, dess hof, dess vackra fina hof splittras som glas, den faller ned, de andra susa förbi mig som fåglar för stormen! Fältskären, sjuksoldater springa fram från dungen med sin bår, jag var uppe, förrän de hunno fram, men guldfuxen visade ett blodigt ben utan hof. Dess ögon, dess ögon, jag glömmer dem aldrig! I detsamma böjer sig veterinären ned, i ett ögonblick ser han, att guldfuxen är förlorad. En hvit rök, ett skott, han jagar en kula genom hufvudet på den. Ack, det sista jag såg var ett par slocknande ögon, en blodröd tunga och hvit fradga som flöt i sanden! Och i öfvermåttet af sin smärta kastade sig den stackars gossen häjd-löst i halmen. — Låt mig vara, låt mig vara, är alt hvad man får honom att säga.

— Kom, sade Hom bestämdt — låt honom vara i fred, hans sorg är helig. M:r Archer var god och bestyr om, att löjtnanten får ett glas konjak och vatten.

Hanna Hom var utom sig, gripen till den grad att hon nödvändigt ville fara hem.

— Nå, men tag då först afsked af våra nya — han sökte ordet vänner. Men Helena Niko-lajewna och hennes tant hade aflägsnat sig.

— Nej, jag vill inte nu se någon, det är förskräckligt det här. Jag borde aldrig ha varit med om sådant djurplågeri. Följ mig till vagnen, jag far genast hem.

— Jag får väl lof att komma med då, men var nu förnuftig.

— Nej, blif du här, jag mår icke riktigt väl, åskluften trycker mig. Där återstod intet att göra. Erik kände sin syster; när hon ville något, ville det riktigt, var det bäst att gifva efter. Horn följde henne till vagnen, bad kusken köra fröken hem och vände åter till kapplöpnings-platsen.

Guldfuxens öde rörde alla som närmare voro förbundna med sportintressena. Men största delen af den talrika publiken viste icke hvad somhändfc, och då nu framför barrieren den stora cirkusplanen åter stakades ut, blef glädjen allmän, ty nu skulle åtta damer och åtta herrar af socie-teten utföra en jeu de rose och en quadrille, ännu några nammer och till sist åter en paradridt.

Värmen började emellertid att kännas tryk-kande, de glänsande hvita molnen hade bytt färg de sågo gråvioletta och dystra ut. Många fruktade för den i Moskva aldrig uteblifvande maj-åskan och gåfvo sig försiktigt i väg.

Öfverste Horn ämnade just gå för att taga afsked af m:lle Dorinne, då hans regementschef grefve Stülpers klappade honom på axeln.

— Öfverste, sade han, jag får anmoda err att ehuru ni har permission, för en afton inträda i tjänst och åtaga er ett kommando.

Öfverste Horn log och gjorde skämtande honnör.

— Herr regementschefen befaller.

— Infinn er hos mig på middag i dag i E remitaget om en half timme. Ni blir Helena Nikolajewnas kavaljer.

Horn såg på Helena, som log vänligt mot honom.

— Med förtjusning, svarade han betagen af hennes löje.— Och m:lle Dorinne?

— Hon följer med Martinoff.

*

Grefve Stulpers middag för festbestyrelsen var arrangerad i Eremitagets i Louis XVI stil rikt dekorerade hvita sal. Servisen var den äkta Sévre servis, som en gång i tiden tillhört Marie Antoinette och som nu utgör det berömda stallets största prydnad och reklam. Bordet, dukadt för omkring trettio personer, var arrangeradt efter alla den högre kulinarismens mest akademiska regler. Matsedeln, prydd af sportemblem, var sammansatt så, att författaren till smakens fysiologi, Brillat Savarin, icke hade kunnat göra det bättre. De svartklädda tatarerne i oklanderliga frackar voro med sina klotrunda, afsnaggade huf-vud den enda anomali här i denna stilfulla sal, som godt hade kunnat vara hitflyttad från ett af slotten vid Loire eller Seinen. Men dessa nomadättlingar, dessa tscheloveks, påminde med sina fyrkantiga ansikten, sina hängande axlar och sin antagna min af ögonblicklig, slavisk un-dergifvenhet sannerligen mera om österlandets eunucker än om en fransk Figaro i stångpiska.

Vid takterna af en gavott trädde grefvens gäster in. Den omständigheten att herrar somdamer voro i riddräkt, gaf den lilla festen en prägel af improvisation, som i hög grad bidrog till att gifva det hela det tillfälligas charme och behaget af en fête champêtre . . .

När Erik Hom satt sig vid sidan af Helena Nikolajewna, blickade denna omkring sig. — Jag ser icke er syster, sade hon.

— Min syster bad så mycket om sin hälsning; hon blef så upprörd öfver olyckan där borta, att hon omöjligt kunde behärska sig, utan genast reste hem. Hon bad mig framföra sin hälsning till er.

— Ack, huru ledsamt för mig! Jag hade så säkert väntat att få göra hennes närmare bekantskap, hon föreföll mig så sympatisk. Men i morgon räknar jag bestämdt på henne.

— Helena Nikolajewna, min syster är en allvarlig och sträng kvinna. Hon är sedan unga år hvad vi kalla from. Hon besöker icke teatrar, baler eller dylika nöjen. Att hon nu kom till kapplöpningen var nästan en öfverraskning för henne själf, likasom för mig. Jag kan med kännedom om hennes åsikter godt förstå, att hon skulle bli starkt upprörd, för att icke säga uppskakad af de sinnesrörelser en kapplöpning måste väcka hos en person af hennes

temperament.— Hvad dessa människor dock måste vara lyckliga i jämförelse med oss, sade Helena Nikolajewna med ett vekt och allvarligt tonfall och såg med ett smekande uttryck i sina ögon på Horn.

Denne kände, att det band, som plötsligt binder tvänne lefvande väsen tillsamman, redan omslingrat honom.

— Tror ni det, sade han, egentligen för att säga något och för att få henne att yttra sig, att tala. Och det var icke svårt, hon var tillgänglig och enkel. Horn kom att tänka på en utslagen ros, som för julidagens sol och värme öppnar sina doftande kalkblad för att åter sluta sig i nattens stärkande kyla.

Ja hon trodde det, hon trodde att lyckan stod att finna, där hon aldrig kunnat söka den, i ett hem. Hennes mor var död för länge sedan, hon hade uppfostrats i ett klosterpensionat, och hennes far var så långt hon mindes sjuk, hon hade intet hem.

— Helena Nikolajewna, ni är lika förnuftig som god och lika god som ni är skön.

— Åh, herr öfverste, sade Helena Nikolajewna leende, ni kommer från blomsterspråkets, poesins och de glödande ordens fädernesland, frånösterlandet. Vet ni, hvarför österlftndingen använder så glänsande uttryck om kvinnan, besjunger henne i så högstämda ord? Han ser kvinnan så sällan. Hans inbillning gör henne till en houri, ett himmelskt väsen. Ni har sett turbaner och halater i fyra år, och ni öfverskattar, ni . . .

— Helena Nikolajewna, de där tankarna hörde jag för några dagar sedan — visserligen i en mindre elegant form, har han . . .

— Ack ja, det var Martinoffs tankar, jag erkänner, att jag prydt mig med lånta fjädrar, svarade Helena skrattande.

Horn blickade upp öfver bordet och öfverra-skade Martinoff, som med bistra blickar betraktade Hom och hans bordsgranne; men Martinoffs minspel ändrades plötsligt, och muntert och högt sade han på svenska: min skål, din skål, alla vackra flickors skål — en fras, som längesedan förgäten i sitt hemland, fått en märkvärdig utbredning i Europa. Man hör den ofta upprepas i främmande land, likasom den äfven i det berömda Sévres museet pryder bottnen i en praktbål i blå maj uskel-skrift.

Middagen var mycket animerad med tal och skålar i mängd. Sedan grefven slutligen utbragt en toast för alla som medvärkat för det godaändamålet, bröt man upp för att i smårummen dricka kaffe och göra musik.

Ett pianino rullades fram, och den ena efter den andra af sällskapet gaf sin tribut åt det gemensamma nöjet. Så blef det Helena Nikola-jewnas tur. Stilla och mjuk ljöd hennes stämma, likt klangen af en violoncell, när hon sjöng en af sitt lands folkvisor:

Snabb far vinden öfver blommig stepp, Snabbare min längtan ilar Dit, där du i Q ärran dväljes.

Hennes röst darrade, och med ett omedvetet uttryck af ömhet och hängifvenhet stannade hennes blick på Erik Horn.

Inga ord kunna förklara, hvad som nu försiggick i den unga flickans själ. Ingen vet, säger en rysk skald, ingen har sett eller kommer någonsin att se, huru fröet, kalladt till lif och blomning, spirar, växer och mognar i jordens sköte. Något hemlighetsfullt, något som Helena aldrig känt, aldrig erfarit, väktes till lif i hennes själ. En blossande rodnad färgade hennes kinder, då hon slutade sin lidelsefulla sång.

Horn var djupt upprörd af sången. Han älskade som så mången annan icke konsten i musiken, utan självfva dess element. Han älskadeatt hängifva sig åt dessa vaga, ljufva, böljande stämningar, som tonernas mångfald, deras sam-ljud och välljud väcka i vår själ; for honom var icke den konstfullaste sången den skönaste, utan den hvilken välde frisk, djup och omedelbar ur hjärtat. Ännu länge sedan sången och applåderna förtonat, satt han kvar på sin plats under intryk-ket af dess makt.

Plötsligt steg han upp och gick att söka Helena Nikolajewna. Hon stod vid ett öppet fönster mot den] lilla trädgården och såg ut i natten. Martinoff stod bredvid henne och talade ifrigt, men hon tyktes icke höra hans ord. Hennes blick var riktad mot fjärran, icke det fjärran som utbredde sig framför henne, utan ett annat, ett osynligt, blott för henne skönjbart fjärran.

Horn gick sakta närmare. Där ute susade det unga löfvet, och mellan lindarnas kronor lyste Cassiopeias guldröda stjärnbild. Plötsligt vände sig Helena om, som om hon känt Homs brännande blickar. Ett huldt löje gick öfver hennes anlete. Martinoff reste sig häftigt.

— Tack och godnatt, min fröken, sade Horn hastigt — till i morgon.

— Godnatt, svarade Helena, till i morgon.Och de skilj des åt. Det såg ut, som om hvardera fruktat för att med ord störa de tankar och känslor, som rördes inom dem. Horn gick hem. Den natten drömde han, att han funnit det gamla silfverhornet, hvars klang för sexhundra år sedan bedårat hans hembygds unga tämor.^IG^röken Hanna kom hem till villa Aldoni ytterst upprörd; därtill kände hon sig missbelåten med, att Erik lämnat henne ensam. Den tunga åskmättade luften, den olidliga hettan, Moskvas oerhörda mängd af flugor och de kvafva rummen i villan gjorde henne nästan utom sig. Hon kunde icke stanna inne, kunde icke vistas på verandan, där solen låg på och brände. Halft vanmäktig af värmen, gripen af olycksfallet med guldfuxen och missnöjd med sig själf öfver att ha tagit del i denna enligt hennes åsikt grymma kapplöpning, brast hon ut i en nervös gråt. För att icke blifva sedd af tjänstefolket flydde fröken Hanna uppför en trappa till öfre våningen af huset, där hon viste, att en sval balkong fans.

Dar uppe låg ett stort, lågt rum, i hvilket luften var till ytterlighet torr och het. Helarummet var för öfrigt belamradt med husgeråd och möbler från en boudoir, som en gång varit rikt monterad i guld, i hvitt och blått. Där stodo om hvartannat ett tvättställ med marmor -skifva, en mjuk chaiselong, en toalett med sönderslagen spegel, hopvecklade gardiner af sidendamast m. m. öfveralt låg dam, som då Hanna häftigt öppnade dörren till balkongen, hvirflade upp af draget i ett kväfvande moln. Med ett andetag af lättnad flydde Hanna ut på balkongen. Denna vettade mot norr, och här fann hon ett efterlängtadt skydd mot hettan.

Mellan trädens toppar såg man ett öfver-väldigande vackert panorama öfver parken och det solbelysta Hodinska fältet. Genomskuren af en buktande linie af löfträd, mellan' hvilka Moskva floden flöt fram, utbredde sig slätten, så långt blicken nådde. Mellan åskmolnens massor kastade solen sitt ljus öfver vida fläckar af denna slätt, medan andra delar lågo i skugga. Då Hanna såg det rika, grönskande landskapet, greps hon af en häftig hemlängtan. Hon satte sig på en bräcklig stol, som kvarglömts här af någon besökande, drog djupt efter andan och hängaf sig åt sina tårar, sin hemlängtan och sina själf-betraktelser. Det är detta som världen kallaratt lefva, tänkte Hon i sina puritanska och icke så litet fariseiska tankar — denna sp$nning, denna nervkittling söker den i akrobatens saltomortale, i kapplöpningens, i tjurfäktningens faror, likasom den förut sökte dem i de hemska skådespelen, då kättarebålen tändes, och än längre tillbaka i tiden då människor och djur stredo på lif och död för folkets och Csesars nöje. I deras dåsiga och eljes slöa tillvara skulle hjärnan torka bort och förtvina, intrycken förslöas och lifvet bli en enda lång, tröttsam dvala, om man icke då och då rykte upp de enerverade krafterna med dessa ohyggliga konstlade medel. Nej, hon ville bort, bort till de susande, svala skogarna i hembygden. Till detta lif i arbete, bort till denna brusande fors, där luften alltid var frisk, till detta land, där arbetet väl låg tungt som ett ok öfver människan, men där sunda, friska tankar höllo själen uppe och gåfvo kroppen den kraft den be-höfde. Bort . . . genast, i morgon — och dock, hvad skulle Erik säga? Nej, det gick icke för sig, och med en suck lutade sig fröken Hanna tillbaka mot stolen. Den bräckliga möbeln, som stått här kanske i åratal, hotade att gifva efter; hon steg upp för att i det rum hon nyss passerat taga en annan stol, ty här uppe ville hon stanna hela aftonen och invänta Erik. Den förstastol hon fick tag i var belamrad med en neddammad tafla, i en en gång rikt kapitonerad ram af violett siden med blommor af silfver; nu var ramen smutsig och sliten. Hon tog taflan och stolen med sig ut på balkongen, blåste dammet af den förra och fann, att det var en stor fotografi af en ung man, klädd i gala uniform från något för henne okändt lyxregemente. Dragen voro behagliga, ungdomliga till barnslighet, den spän-stiga gestalten, de fina, raka linjerna i anletet tydde på galliskt eller romaniskt ursprung likasom fonden i fotografin, ett bärglandskap med pinier. Hon vände om taflan; på baksidan stod: Alle Signora Lucia Aldoni-Pignatelli. Lucia Al-doni, villans ägarinna, en sångerska, — — och fröken Hanna började leta i sitt minne.

En Pignatelli hade, enligt hvad tidningarna viste att förmäla, en gång under nome de guerre Aldoni fylt världen med ryktet om sina extravaganser och sin spröda röst. Hon var en art af smittbärande guldfluga, som dök ned i de

stinkande djupen och trifdes i allsköns affall. Familjen hörde för öfrigt till Italiens högadel och hade alt sedan Medicéemas tid bland annat gjort sig bekant för att i hvarje generation kunna uppvisa minst en pervers natur. Hon såg närmare på taflan. Där stod: eterna ricordo di fe-licissimi notti alle Isola bella, Luigi conte di Barbaro — och därunder följande rader af Alfred de Musset :

Qu’elle est superbe en son desordre,

Quand elle tombe, les seins nus,

Qu’ on la voit beauté se tordre Dans un baiser de rage, et mordre En criant des mots inconnus!

Till sist ett åratal 1863.

Således var han den förste. Sedan har denna Aldoni gåtc ur hand i hand, sjungit på alla Europas varietéer, släpat sin furstekrona i rännstenens smuts på allvärldens liderlighets marknad, tils hon flytt — flytt med en tysk musikant från denna villa, som någon hennes älskare stält upp för henne.

Hanna reste sig häftigt. — Flytt härifrån, och alt hvad hon lämnat i sin boudoir, alt som man inte anständigtvis kunde låta stanna kvar, då hennes broder Erik hyrde villan, det låg nu pêle-mêle i rummet invid. Nej, det var för starkt. Hvarför för starkt, sade hon, i det hon hånade sig själf. Har jag icke i dag suttit med en som såg ut att i sina dar icke ha varit bättre än denna Aldoni Pignatelli? Och nu kom känslan af harm och skam öfver henne och med denna känsla en hemlängtan så våldsam, att hon trodde, att hen-nes hjärta skulle brista. Nej, det här måste få ett slut, hon måste resa hem. Hvad hade hon att göra här bland personer som hon icke förstod, bland idel främmande, just nu i vårens skönaste tid? Och Erik, som lämnade henne ensam för att gå med denna furstinna, kanske af samma slag som Aldoni!

Hon gick skyndsamt ned, letade fram papper ock bläck, skref hastigt en biljett till mademoiselle Dorinne, tackade henne för middagsbjudningen, men förklarade, att hon ej kunde komma, ty redan i morgon bittida skulle hon resa hem till sin gamle fader i Finland. Då brefvet var skrifvet, började hon ifrigt packa in sina saker. Hennes fader hade rätt, hon borde aldrig ha rest hit. Så drack hon sitt te, sade till om att hon skulle väckas i god tid, gick till sängs och gret sig till sömns.

*

Klockan var nära ett på natten, då öfverste Horn kom hem till villa Aldoni. Betjänten låg och sof på en brits i verandan. Han vaknade, då ekipaget körde fram till porten, och rusade ned för att öppna vagnsdörren.

— Huru är det med fröken, frågade Erikorolig och litet missnöjd med sig själf öfver att så länge ha lämnat sin syster ensam.

— Hennes välborenhet mår icke väl, hon har intet ätit, svarade betjänten. Hon har skrif-vit ©tt bref, det ligger på bordet i salongen.

— Är hon sjuk?

— Nej, ers välborenhet. Hon har packat in sina saker och sagt till om att bli väkt. Hennes välborenhet ämnar resa i morgon med nio-tåget.

Nu blef Erik orolig på allvar. Han ville skynda till sin syster, men då han hörde att hon somnat, gick han åter in i salongen för att läsa bref vet. Det var öppet; han läste det och fann, att det innehöll ett i höfliga fraser framfördt af-slag på middagsbjudningen, ty fröken Hanna skulle i morgon bittida resa hem, hon kunde icke så länge lämna sin fader ensam.

Öfversten förargade sig grundligt åt sin systers sipphet och öfverdrifna noggrannhet. En förargelse som blef än större, då han tänkte på de sympatiska ord Helena Nikolajewna sagt om henne. Helena Nikolajewna! Och tankarna förde honom åter till henne.

— Nå, vi få väl se, om jag icke får syster Hanna omstämd i morgon.

Han gick in till sig och klädde af sig. Men det blef på länge ingen sömn af. Helena Niko-lajewnas vackra ögon, sången, musiken och i sin mån äfven missbelåtenheten med systerns vägran att bivista middagen hos fursten höllo honom i ett tillstånd midt emellan vaka och sömn.

— Huru är det med dig, Erik Stålsköld Horn — är du kanske förälskad på allvar, sade han till sig själf. Diagnosen lutar ditåt. Men hon är också förtjusande, denna Helena, och jag skall som sagornas konungason röfva min Helena, bygga upp mitt Ilion.

Detta var den sista, rediga tanken; så togo sömnen och drömmen honom om hand. Han tykte sig se Helena vid pianot där borta hos generalen. Hon sjöng, sjöng en af dessa veka, underliga sånger från kosackernes land. Plötsligt utbyttes bilden mot en annan. Han såg Helena Nikolajewna utföra den „Keukburi“, som han ofta sett på steppen vid Merv. Den unga flickan, klädd i hela sin orientaliska prakt, rider undan, förföljd af sina till-bedjare; den som först röfvar den slöja eller det lam hon bär, blir hennes make. Helena tyktes rida på sin Almandine, unge Petroff, Mar-tinoff och sist han själf på en guldfux stormade efter henne. Just då han skulle röfva den skönas slöja, störtade guldfuxen, den låg där i det torra fjolårsgräset, han såg blott en blodröd tunga och fradgan, som flöt från dess mun. MenHelena var borta, långt borta vid steppens rand, och endast Petroff, den yngste bland dem alla, höll ännu ut med jakten. Horn vände sig i sin bädd, full af vrede och kval. I detsamma dånade det som en salva från tusen kanoner och villan darrade i sina grundvalar. Horn vaknade. Rummet var ljust, ett ögonblick belyst af blixtarnas sken. Maj-åskan gick öfver Moskva, regnett föll i strida strömmar och svalkade luften. Horn torkade ångestsvetten från pannan, helt glad att ha vaknat.

— I morgon ha vi åter en härlig dag, sade han belåtet, vände sig på sidan och somnade godt, oaktadt tordönet körde upp sina batterier och lossade salva på salva öfver de fyrahundra kyrkornas stad.

*

Dagen därpå steg öfverste Horn upp i god tid. Himöieln stod hög och blå, parken glänste af dagg, hvarje blad var som nytvättadt. Då Horn öppnade fönstret, slog en frisk fuktig doft af ångande löf och blad in i rummet. Det var besynnerligt, den första tanke han hade klar för sig var, att i dag skulle han spisa middag hos Helena Nikolajewna. Han tykte själf, att det var löjligt att redan klockan sex på morgonen tänkapå middagen. Han dref med våld tanken därpå ifrån sig, han ville vara fri, lugn och kallblodig; men nej, det ville icke gå. Han såg ut åt parken. Där gick en soldat med blå axellappar och genast mindes Horn en böljande blå slöja, som om-gaf ett litet förtjusande hufvud. Då han såg en eländig nummerhäst spänd för en vattenkärra, mindes han Almandines krumma hals och däröfver en félik varelse. Plötsligt kom han ihåg sin syster. Hon skulle ju resa i dag. Nej, det gick icke an. Han klädde sig snabt och gick in till systern.

Fröken Hanna satt i salongen med sin engelska och svenska bibel.

— God morgon, Erik.

— Du gör väl icke allvar af din hotelse, sade han inställsamt. Jag läste i går ditt bref, det var väl meningen, eftersom du lämnat det öppet.

Fröken Hanna vände mot honom ett ansikte, så strängt och allvarligt, att han lifligt gåmindes om fadern.

— Jag reser bestämdt, desto hällre som jag redan afsändt brefvet.

— Kära Hanna, nu har du förifrat dig. Du blef skrämd för den där kolorerade tanten, men såg du inte, att äfven andra . . .— Nej, Erik, du vet att jag har mina principer, att. . .

— Ja, kommer du med den där minen och dina principer till, så ger jag mig genast.

— Ja, och Martinoff tykte likasom jag, han borde dock . . .

— Martinoff, af bröt Erik ifrigt och misstänksamt. Afrådde han dig från ett besök i det huset, själf går han, har jag märkt. . .

— Afrådde, nej, det gjorde han inte precis, men han gaf ett svar som icke tillåter mig att handla annorlunda. För

öfrigt blir det tid att fara till stationen. Alt är klart, vagnen är förspänd.

Erik insåg, att intet annat var att göra än begifva sig i väg. Syskonen togo ett ömt afsked, och Erik lofvade att senast om en månad eller så vara hemma i Finland.

— Håll ord, Erik, för pappas skull. Ja, tro mig — om han också synes sträng och kall, så vet jag att han i djupet af sin själ längtar efter den dag, då du ändtligen kommer hem. Jag hörde ofta förliden vinter, huru han om natten vandrade i sitt rum, vandrade i timtal; hans tankar ha ständigt varit hos dig, hela den tid du gjort din kampanj. Han är gammal blefven. Han ville snart se dig som fideikommissarie på

6Haapakoski på allvar taga i tu med godsets skötsel. Nå, Erik, hvad skall jag säga honom?

Erik såg mörkt ned framför sig; så sade han plötsligt:

— Hälsa honom, jag är kanske hemma, förrän någon af er väntar det.

Under färden till stationen föreföll fröken Hanna ytterst upptagen af sina tankar; synbarligen hade hon något på hjärtat, som hon hade svårt att komma fram med.

— Nå, jag får väl hälsa till Lilly?

— Lilly! Ja visst, ehuru jag icke vet, hvarför just till henne, sade han leende, min gamla kadettflamma. Huru har hon det nu? Är hon lika vacker som förr?

— Nej, lika vacker är hon inte, men myk-ket mera god och älskvärd, blef svaret.

Biljetterna voro köpta, man hade många gånger sagt de sista afskedsorden, kupédörren slogs igen, klockan ringde.

— Hör nu Erik, sade fröken Hanna med ansträngning, i det hon såg sin broder rakt i ögonen. Akta dig för den där Helena Nikolajewna.

— Hvad ger dig anledning till en sådan varning, utbrast Erik, rynkande ögonbrynen.

Lokomotivet hvisslade, ångan och röken slo-go ned öfver tåget, fröken Hanna var försvun-nen. Ur ett moln af rök och ånga hörde han ännu en gång sin systers behagliga altstämma.

— Akta dig Erik. —

Horn stod där och såg på de glänsande skenorna, som tyktes löpa tillsamman där borta, där tåget i ilande fart styrde upp mot norden, såg huru solen bröt sina strålar mot skensträn* gen, som på den svarta sotiga banvallen gnistrade i ljuset.

— Ah — han drog ett andetag af lättnad.

Nu fick han tänka på det, som brände hans

hjärna, som icke gaf honom någon ro.å Hanna hade afrest, begaf sig Erik hem. I djupet af sin själ var han gramse på sin syster. Hon hade blandat sig i saker, som icke angingo henne. Hvad hade hon for rätt att varna honom? Hvad hade han öfverhufvudtaget sagt och gjort för att förtjäna denna varning? Var han då så lätt genomskådad? Och denna hälsning till Lilly!

Ah, han ville icke tänka mera på den saken. I dag skulle han gå till henne, till Helena Niko-lajewna. Men tiden gick så oändligt långsamt, det var långt ännu till middagen. Det var icke utan, att Hom kände sig litet generad för sig själf; han hade icke trott, att han alt ännu skulle vara så ung, så otålig.

Flere timmar före middagen började han sin toilett, gjorde den mera omsorgsfullt än van-ligt och var dock färdig en timme förrän han behöfde det. Så gaf han sig i väg; själf gick han till fots och lät vagnen följa efter. Han gick långsamt fram längs Tverska boulevarden och såg i butikfönstren med en förströdd min, med samma min som han hälsade på soldater och officerare.

Omsider var tiden inne. Han steg upp i sin vagn och det bar af, först till Puschkin monumentet, där han skulle

finna sin kamrat Martinoff. Denne hade ännu icke kommit. Horn fördref tiden med att beskåda monumentet, denna mästerliga bild af inkarnationen af det slaviska geniet. Excentrisk, nervös, orolig och hänsynslös står han där i brons, ett förträffligt monument af en stor konstnär öfver en stor skald.

Horn läste om och om igen den stolta inskriften på stenen:

Kring ryska rikets land mitt rykte skall sig sprida, Och hvarje tungomål i det mig nämna skall.

Öch länge skall jag än af folket älskad vara,

För det jag med min lyra ädla känslor väkt —

verser, som den om sin betydenhet själf medvetne skalden nedskrifvit.

Precis på det öfverenskomna klockslaget vek Martinoff, punktlig som en militär egnar ochanstår, om hörnet vid Tverska boulevarden. Man steg upp i vagnen, och det bar af till vänster längs den gröna gatan, ett långt stycke ned mot sydöstra delen af staden till Falkgatan.

Kusken stannade vid ett gammaldags, tämligen förfallet tvåvånings hus. Det var furstens bostad. Tvänne flyglar sköto ut mot gatan, så att de bildade en cour d’honneur, hvilken af ett illa måladt grönt järngaller skildes från gatan. Då vagnen genom den bristfälliga porten körde in på den vanvårdade gården, rusade ett par magra, röda stepphundar skällande mot ekipaget.

En jägare med slitna och svartnade guld-snodder i sömmarna sprang fram, körde undan hundarna, slog ned fotsteget och hjälpte öfver-sten och kaptenen ur vagnen. Genom den af kolonner prydda vestibylen stego de in i en sal af ansenliga dimensioner, en sal där luffcen luktade unken och där alt, från de af fukt fläckiga, i guld och hvitt dekorerade väggarna och de urblekta gardinerna till de obekväma vanskötta möblerna i empire stil, utvisade att rummet sällan begagnades. En dörr på den ena kortväggen var tillstängd och synbarligen nyligen tillmurad och kalkrappad.

Betjänten bad deras välborenheter stiga in och vänta ett ögonblick : damerna voro icke ännufärdiga. Horn och Martinoff stego in. Medan man väntade, passade den senare på att visa Horn den gamle hajdamaken Haidullas, alias Alexanders porträtt. I sanning, det var en fruktansvärd figur. Bredbent stod han där, den gamle kosacken, och höll med ena handen fästet och med den andra eggen af ett draget svärd. Otyglade passioner, mordlust och slughet lyste nr de hemska ögonen. Det var en äkta Vanjka Kaju, urbilden till slavemes Fra Diavolo.

— Det är mig en riktig satan, sade Hom.

— Nå, hvad sade jag dig, Erik Alexandro-witsch; och här ha vi sonen, den gentila och sluga bofven Konstantin. Ser du, här är vilden redan tämd, här i andra generationen, men samma drag gå igen ännu hos honom. Det här är hans i tiden utpinade hustru, en Bibikoff. Och här är Nikolai Konstantinowitsch som kornett vid chevalier-gardet. Ja, det är inte från i går det porträttet; någon likhet är inte längre att finna, men ju äldre han blir, dess mera liknar han sina förfäder.

De tvänne vännerna gingo från porträtt till porträtt, där de i stort format hängde infattade i rikt skulpterade, en gång rikt förgylda ramer. Nu tyktes glömskans häger ha slagit ned öfver tafloma. Guldet hade nötts bort, och långa dam-trådar hängde här och där ned från acantus-slingorna. En del porträtt hade svartnat, andra spruk-kit. Det hela utvisade, att galleriet länge saknat en vårdande hand.

Längst borta vid fönstret fans ett porträtt af en skön, ung kvinna. Martinoff hann ännu icke säga hvem porträttet förestälde, då Horn instinktlikt kände, att Helena Nikolajewna var i rummet. Han vände sig hastigb om, och värkligen — där stod hon vid sidan af karkas- och puder-damen och hälsade herrame vänligt välkomna .. . Helena Nikolajewna var påfallande blek.

— Och er syster, frågade hon. Det låg en så vek klang, en så sorgsen förebråelse i dessa få ord, att Hom kände sig illa till mods.

— Min syster bad hälsa, hon måste resa i dag, vår far är gammal och ... Ni har erhållit hennes bref?

— Ja. Nåväl låtom 03s icke tala om den saken, det som måste , ske, det sker. Ni betraktade porträtten. Det där är min mors porträtt; hon dog då jag var barn.

— Jag viste, att det skulle föreställa er mor, jag kände det, något inom mig sade, att jag stod mellan mor och dotter, ehuru jag — ja, jag försäkrar er det Helena Nikolajewna — icke såg, att ni var i rummet.— Ni är kanske spiritist, sade karkasdamen, på det högsta intresserad; ni tror kanske på borddans och andeskådningar?

— Nej, min bästa grefvinna, det tror jag värkli gen inte, något öfvernaturligt har jag aldrig funnit, ehuru . . .

I detsamma afbröts samtalet, och en oväntad gäst trädde in. Det var unge Petroff, smal som en geting om lifvet, högst elegant i sprittny uniform, slätrakad, pomaderad och vaxad; han såg ut, som om hela episoden från i går varit förgäten. Han kom helt frankt in; men då han kände igen sin chef, gick hans säkerhet öfver. Synbarligen hade han räknat på att ensam få rå om Helena. Med ett tillkämpadt lugn hälsade han först på Darja Michailowna och sedan på Helena och herrarne.

Horn blef oangenämt berörd af Petroffs ankomst. — Hvad tusan skulle den förälskade pratmakaren komma hit för i dag, och något af svartsjuka eller afundsjuka dök åter upp inom honom, utan att han själf gjorde sig reda därför* Den generade sinnesstämningen var så pass märkbar, att Darja Michailowna resolut ingrep och förklarade, att middagen var färdig.

— Herr öfverste, ni vet att Nikolai Kon-stantinowitsch sedan länge icke lämnar sinarum. Ni får således hålla tillgodo med vårt sällskap.

Öfversten bugade sig. Man gick genom ett litet hemtrefligt, välordnadt förmak vid salongen in till den i stora dimensioner tilltagna matsalen. Bordet, betjäningen, servisen, alt gaf samma intryck som salongen af tempi passati, af något «om en gång varit präktigt, rikt och storartadt, men nu lutade mot sin dekadans. Bätterna voro dock som nästan öfveralt i Ryssland rikliga och goda. Horn hade fått sin plats mellan de bägge damerna, och han hade funnit sig förträffligt, om han icke midt emot sig haft sin löjtnant, som ständigt med sina stora, förälskade ögon betraktade Helena Nikolajewna. Hvarje gång han märkte öfverstens blick, rodnade han starkt och såg stint ned i sin rastegai, sin blomkål, fisk •eller hvad det nu var han hade på sin tallrik.

Vid denna tid hade spiritismen och den animala magnetismen lagt beslag på alla moskov-ska, äldre och yngre personers intresse. I självfva värket kunde för denna politiskt omogna societet, rikt begåfvad å fantasins vägnar, varmhjärtad, fallen för öfvertro af alla slag, lättrörd och för det mesta sysslolös, knappast finnas, en lämpligare fråga än spiritismen. Inom den rymdes himmel och jord, vetgirighet och nyfikenhet, skräck ochnojs. I alla tider har denna fråga varit en vogue i kretsar, politiskt och moraliskt likartade med den i Moskva. Också nu rörde sig samtalet förnämligast kring denna outslitliga fråga. Darja Michailowna och den unga förälskade löjtnanten hade mycket att förkunna, medan de öfriga för det mesta hörde på och gjorde sina anmärkningar.

— Men, herr öfverste, tror ni då icke på något underbart, något som är öfver edra sinnens vittnesbörd, frågade Darja Michailowna. Kommer ni inte ihåg Shakspeares: „mellan himmel och jord finnes mycket, som vår filosofi icke kan drömma omu?

Hom höll på att göra henne den oartiga frågan: har ni läst Shakspeare, så förvånad blef han, då karkasdamen visade, att hon kände andra saker än toalettens hemligheter. Han sade dock lyckligtvis icke hvad han tänkte.

— Det förstås, om ni kallar t. ex. elektriciteten för öfvematurlig, då medger jag, att jag tror på dylika saker. Men att tro det ni, ni skulle genom hemliga manipulationer kunna koncentrera och materialisera andar — nej, det tror

jag ej-

— Ja, men ungefär detsamma sade man itiden om Benjamin Franklin, invände karkasda-men. Att koncentrera himlens eldar, att . .

— Men, herre Gud, huru har Martinoff be-skrifvit henne för mig, hon känner ju också Franklin! Och Horn såg förvånad upp mot Martinoff.

— Har icke ni, herr öfverste, läst om de indiska fakirernas förmåga att sväfva i rymden, kom Petroff nu till undsättning, att dolda vetenskaper finnas, att . . .

— Att den fjärde och femte dimensionen blifvit upptäkta, sade öfversten gäckande och tilläde häftigt: nej, jag tror det ej. Dolda naturkrafter värka alltid lika. Stryk en katt öfver ryggen, och det skall alltid spraka gnistor från den, alltid och oföränderligen, det är en naturlag; men sätt en psykograf i rörelse, och den pratar dumheter, om tvifiare finnas med i sällskapet, men profeterar sant, om idel troende äro där.

Nu brast Darja Michailowna ut i skratt, ett tort, försiktigt skratt, som rubbade hvarken peruken eller andra lösa behag. Det underbaraste af altihop var, tyktes det Horn, att alt hvad Martinoff sagt om karkasdamen var sant i detaljer, men osant 1 sin helhet. Hon viste, kunde och förstod en hel hop saker.

Omsider blef middagen slut och man gicki den vackra våraftonen ut i trädgården för att röka och intaga kaffet.

Det var en liten gammal, nästan igenvuxen trädgård. Höga lindar, sedan åratal okvistade, fulla af vattskott och grön mossa, omgåfvo platsen. Persiska rosor med smultrondoftande blad, aqui-lejor, svärdsliljor och all möjlig enkel grönska, som icke går ut oaktadt vinterköld och vanvård, stod på gångar och lindor i frodigaste grönska. Syrenen och flädern kastade sig i öfverflödande växtkraft och frihet åt alla håll. Flädern och acacian trängde sig fram i första planet. Tusental af humlor och bin mjölade ned sig i de krydd-doftande rönnarnas blom. I en förfallen berså med en tempelfasad löst påsatt som en teaterkuliss hade kaffet dukats upp på ett stort klumpigt sandstensbord, i hvars skifva en bataljon af sablar ristat Helenas namn — tätt som mönstret i ett mohriskt hvalf.

Martinoff hade tagit den malplacerade löjtnanten under armen och gick med honom i trädgården och rökte, ty Helena Nikolajewna kunde, så ryska hon var, icke fördraga tobak. Dar ja Michailowna gick in till matsalen för att gifva några förhållningsregler.

öfversten och Helena voro ensamma. Denunga flickan stödde armbågarna mot bordskifvan och lutade hakan i händerna.

— Ni är så allvarsam i dag, sade Horn leende, jag känner icke igen er, ni blickar framfor er som ett fjärrskådande medium.

— Ja, jag är värkligen en fjärrskådande ande, en spiritist, sade hon långsamt och betydelsefullt. Vill ni veta, hvad jag sett i dag, hvad jag genomskådat hos ett medium, som icke ens är här? Jag menar er syster.

— Min syster, ja hon är då lätt genomskådad, hon är den minst sammansatta natur jag någonsin sett. Nåväl, det skall intressera mig att veta, hvad ni sett hos henne.

— Ja, vill ni veta, hvarför er syster icke kommit till oss i dag; ni får då veta, hvarför jag är allvarsam, som ni sagt.

Öfversten började känna sig orolig. — Nåväl, sade han, låt höra, Helena Nikolajewna.

— Hon sade er i går afton, sedan ni kommit hem: jag följer icke med till fursten i morgon, jag reser i morgon bittida, hos furst Chamitoff går det underligt till, där göra icke damer af värld besök, det är klokast att hålla sig borta.

— Men, Helena Nikolajewna, sade Horn bestört.

— Nej, neka inte, öfverste — hon såg raktin i hans ögon, i det hon rodnade — neka icker jag ser, att jag gissat rätt. Hennes ögonlock blefvo röda, tvänne tårar svälde öfver. Er syster tilläde kanske: där går hela regementets officerskår, men ingeji . . .

Hom kände sig högst oangenämt berörd af dessa ord, hvilkas sanning han icke kunde jäfva. Han mumlade några intetsägande fraser, men Helena tyktes icke höra därpå.

— Ack, hvarför, sade hon för sig själf, denna fråga har jag gjort mig otaliga gånger! Hvarför, detta hvarför är mitt lifs stora gåta. Jag har aldrig fått svar därpå!

— Men, Helena Nikolajewna, inföll Horn, i det han rodnade starkt . . .

— Nej, sök icke någon tom ursäkt herr öfverste, det tjänar till intet. Jag vet att så ärr jag ser det på er, på alla andra som gå här i huset: Martinoff, Petroff, hela regementets officerskår. Och hvad har jag förbrutit, hvad har jag gjort denna societet? Om ni viste, huru olycklig jag är! Då jag bjudit mina pensions-kamrater, dem som äro af samma rang och samhällsställning som vi, så har det ständigt uppstått hinder för dem: än ha de sjuknat, än ha de rest bort. Jag trodde i det längsta på deras ursäkter* men nu då också er syster, som dock är enfrämling . . . och hon dolde sina ögon i näsduken, en snyftning höjde hennes axlar och bröst. Ni vet det, säg mig det! Det kan icke vara för tants skull — om hon är litet löjlig, så har hon dock ett hjärta af guld, icke för honom därborta — och hon pekade mot slottet.

Horn kunde icke behärska sig. Han tog med halft våld den lilla af tårar våta handen, kyste den och hviskade ord, varma och ömma ord, som kommo ur djupet af hans hjärta. Då han uttalat dem, viste han icke själf, hvad han sagt och huru mycket han lofvat. Hans hjärta rann öfver och smalt ned som vax vid de stora ordens glöd, vid blicken från dessa milda och dock så brännande ögon. Helena Nikolajewna log mellan tårar, såg på honom, rodnade, slog ned sina ögon, såg åter upp, och ett lyckligt leende spred sig öfver det nyss så sorgsna anletet. Förvånad, likasom domnad steg hon upp. öfver-sten höll alt ännu hennes hand; i detsamma sjöng en stare sina mjuka och milda flöjttoner där uppe i linden. Nu vaknade hon ur sin förtrollning, drog handen till sig * och sprang snabb som en hind ut ur bersån. Hon hörde endast, huru Horn hviskade till henne ett snabt: i morgon, jag kommer i morgon. Då hon hann till slottets stora kvarns tenstrappa, vände hon sig hastigt omoch såg med ett långt, varmt ögonkast bort mot Erik Horn, som blek och allvarlig stod inne i bersån och följde henne med sina blickar. Den tafla hon nu såg etsade sig i hennes minne för evigt. Hon såg den vårliga aftonhimmeln, röd som Ispahans rosor, hörde staramas melodiska sång, såg lindarnas ljusa grönska, såg svalorna sväfva uppe i etern, och där i den mörka bersån stod Erik Stålsköld Hom och såg med ett leende, fullt af hängifvenhet och kärlek, upp till henne. Hon skulle ha stått där länge, om icke Petroff och Martinoff med snabba steg kommit från fonden af trädgården framåt trappan. Nu ville hon icke möta dem, nej aldrig. Lycklig, berusad af känslor, aningar och drömmar, som hon aldrig känt, gick hon in till sig och stängde omsorgsfullt sin dörr, ty nu måste hon vara ensam. Ljufva tårar fuktade hennes kinder. Hon gick till sitt piano, sin närmaste förtrogna, slog an några ackord,, och en gång, en enda gång i sitt lif var hon konstnär. I det låga, gammaldags rummet välde tonerna ordnade fram och bildade en melodi, som. växte upp, mäktig som en vårdag, svärmisk som näktergalens sång, inspirerad som ungdomens drömmar. Den förde hennes själ upp mot alt, som hjärtat har kärt, stort och heligt, den höjde sig mot himlen och

7dog bort vid det oförnimbaras gräns, vid evighetens rand. Den lycka och den fröjd som man känner blott en gång i sitt lif — och man har icke lefvat, om man icke känt dem — bäfvade genom hennes själs strängar och gaf sig uttryck i de toner hon letade fram ur instrumentet. Och därför var hon konstnär — en gång, den första och den sista gången i sitt lif.

Men ute i trädgården stod Erik Horn stödd mot stenbordet och såg, huru lindarnas skuggor dansade mot slottets vägg, huru de hvita murarna lyste i guld vid aftonsolens sken, såg enständigt upp mot det lilla öppna fönstret däruppe, hvars hvita gardiner i aftonvinden svälde och vajade ut och in, som om de lockat honom till sig. Han lyssnade till den melodi, som ljöd emot honom och likt doften från blommorna utbredde sig och fy Ide luften med välljud.

Han såg och lyssnade med ett alt uppslukande intresse, så att han als icke märkte, att Darja Michailowna kommit åter och att hon nu med sitt goda leende betraktade honom.

Först när hon skramlade med silfverservi-sen, vaknade han upp och rodnade, rodnade och kände en glimt af glädje däröfver — herre Gud, han var ju ännu ung.

Martinoff och Petroff kommo åter in ibersån. Kaffet dracks under tystnad. Petroff såg oroligt upp mot slottstrappan, men ingen Helena kom ned, ehuru musiken redan tystnat. Petroff bröt upp, han skulle ännu på stor supé i afton, sade han, tog afsked, bad om sin vörd-nadsfulla hälsning till Helena och gick.

Nu vaknade Horn upp ur den tyngande domning, som under hela tiden medan den blodunge förälskade Petroff satt där, legat öfver honom. Han fann ständigt nya samtalsämnen, talade varmt och spirituelt och han hittade på

en förklaring öfver Helenas bortavara, som han själf ansåg i högsta grad lyckad.

Han märkte nu åter till sin förvåning, att karkasdamen hade en resonansbotten för en hel del saker, som han ansett stå alldeles öfver hennes nivå. Där fans bakom all karkas och alla lösa behag ett hjärta, ett hjärta som lyste genom de goda ögonen och klappade bakom de varma orden. Men herre Gud, tänkte Horn, huru förfärligt orätt har ej jag eller rättare Martinoff gjort människan. Denna konstgjorda produkt var en rousseauist af gamla skolan, hon erkände att Etudes de la nature, att La Chaumiére indieme af S:t Pierre voro hennes favoritlektyr än i dag. I sitt natursvärmeri hade hon lämnat sig efter sin tid. Hon som en gång varit skön och be-undrad, men till följd af tillfälligheter kommit att stå ensam i lifvet, hade dragit sig tillbaka. Likasom det dödligt sårade djuret söker ensamheten, begrof hon sig inom sig själf. De åsikter, de lärdomar hon insupit, gammalmodiga nu, men kära för henne, ville hon icke utsätta för den nya tidens gyckel. Därför teg hon för det mesta, och det behöfdes Horns hela älskvärda uppfinningsförmåga för att få henne att nu taga dessa idéer till tals. Men ett hade hon velat gömma i det längsta, sin ungdom, den skönhet som för fyratio år sedan kom unga hjärtan att klappa af hänförelse, som lät invigda och själf-gjorda skalder besjunga henne i sonetter och madrigaler i tidens stil. Denna skönhet ville hon, den kunde hon icke afsäga sig. Hon var icke för intet kvinna och uppfostrad i Frankrike. Hon tvistade med åren, stred emot ålderdomen, begagnade i början varsamt alla toalettens hemligheter, alla Indiens och Japans skönhetsvatten, liljornas doft och rosens färg. Så blef hon tvungen att forcera medlen. Men åren kommo utan barmhärtighet och riste rynkor i det fina hullet; hon mottog dem tappert och trotsade i det sista. Hon själf och hennes omgifning blefvo vana vid hennes egenheter, skrattade åt dem och öfver-sågo med dem. Hon blef ett original. Och nuförstod Hom Helena Nikolajewnas ord. Mademoiselle Dorinne hade med alla sina små svagheter ett guldhjärta.

Och aftonens sol slocknade, skuggorna klättrade högre och högre mot slottsfasaden och det röda skenet på murarna bleknade bort, först i brandgult, så i ljusgult, och till sist släktes det. Små, bleka stjärnor tändes på fästet. Det blef tid att bryta upp. Men ingen Helena Nikola-jewna kom ned i trädgården.

— Hon är angripen efter ridten i går, förklarade Darja Miehailowna. Guldfuxens öde har gått henne djupt till sinnes.

Horn och Martinoff togo afsked, bådo om sin hälsning och sökte upp sitt ekipage.ill du se gubben Nikolai Konstantinowitsch, sade Martinoff, just då vagnen vek om slotets högra flygel.

Nej, det ville Horn ej.

— Men gubben bor här och mår lika väl i dag som i morgon.

Horn var ej hugad; men då Martinoff var enträgen och sade, att fursten möjligen skulle finna det ohöfligt, ifall den som gästade hans hus icke besökte honom, svarade han till sist ett ovilligt: må gå — men blott en riktigt fransk visit.

— Bäst är det, så känner du med ens hela familjen, sade Martinoff med ett underligt tonfall. Stanna, ropade han till kusken, och vagnen stannade ute på gatan vid en dörr, som från denna sida ledde in i flygelbyggnaden.Herrarne stego ur vagnen och gingo åter in i huset. Från förmaket förde en gammal, skallig tjänare i rysk dräkt dem omedelbart in i ett stort sofrum, en gång i tiden ett värkligt praktgemak, inredt, som det under Ludvig XV:s tid var vanligt, till sof- och mottagningsrum. På en estrad vid långväggen stod en väldig säng med baldakin och omhölje af grönt siden. Vid sängens fotända såg man den simplaste af alla Venusstatyer, Venus kallipygos, för öfrigt ett förträffligt konstvärk i oklanderlig hvit marmor. Kopparstick med obscena bilder ur markis de Sade's „Juliette ou les bonheurs du vice" prydde väggarna i nfmmet. Midt emot dessa scener och som en värdig pendant till dem såg man en i koppar mästerligt drifven afbildning ur Amor och Psyche sagan. Fullkomligt fri från folksagans poesi, från ny-platonikemes filosofi, orfikemes smärtfulla symbolism, ja till och med från Juvenalis' trasor och Lukianos' klumpiga omhölje, blottad och bar, en vedervärdig orgie från början till slut. Längst borta i ett höm hängde en liten hälgonbild med en brinnande lampa. Eummet luktade för öfrigt af parfymer, jodoform och kyrkoessencer.

Horn hade knappast hunnit gifva akt på, till hvilket Astarte-tempel han kommit, innandörrarna i fonden öppnades och Nikolai Kon-stantinowitsch sittande i en stor voltaire-stol rullades in. Paralyserad från höfterna nedåt, satt den gamle generalen i en pälsfodrad nattrock af tjokt siden från Bochara sedan tvänne år i denna rullstol. Hans ansikte var bronsfårgadt, ögon-hvitan gul och pupillerna matta af sjukdom och år. Då han hvarken i sin hjärna eller sitt hjärta hade något, hvarmed han på ett hederligt sätt kunde utfylla tomheten af sitt lif, befolkade han sin ensamhet med skamliga drömmar. Och dessa drömmar hade trykt sin prägel på hans anlete. De en gång vackra dragen hade slappnat. Ansiktet var svampigt och slätt.

Martinoff presenterade Horn för generalen.

— Välkommen, herr öfverste, välkomna mina herrar, sade Nikolai Konstantinowitsch med en underlig stämma, som han tyktes ha svårt att behärska, ty den slog om emellanåt i falsett, emellanåt i bas; stundom hördes den knappast för att nästa minut omotiveradt vara uppe i högsta diskant.

Han såg på Horns smärta och kraftiga figur.

— Ah quelle taille superbe, mon colonel, quelle figure inviable, charmé de vous voir, mar-quis de Casse-coeur, charmé — och han slog ut med bägge händerna.Horn hälsade på honom och såg nu, att den gamle i all sin skröplighet hade samma förfärliga drag af grymhet, ehuru betydligt- förvanskadt och förmildradt, som det han nyligen där borta i salen observerat i stamfadrens drag.

Nikolai Konstantinowitsch förde en lika lätt och otvungen som lasciv konversation, hvilket ämne man än talade om. Alltid kom han till det som tyktes fylla alla hans hjärnceller, det enda som hans minne och fantasi hade bevarat från ett brokigt och stormupprördt förgånget. Han talade hälst franska, citerade ordstäf och anekdoter ur Crebillon, de Sade och andra klassisker i pornografi, visade en illustrerad praktupplaga af chevalier de Faublas' memoarer och hade en oblandad glädje af Horns häpnad och förundran öfver detta als icke tvetydiga biblioteks skatter. När han skrattade, lyftes hans öfre läpp likasom af en yttre mekanisk kraft till ett löje, som blottade hans murkna tänder.

— Men Jean — så hette kammartjänaren — Jean, ropade fursten, Jean, bjud Constantia vin och cigarrer, eller har du, din källarsnokare,. druckit ut alt . . .

Jean log ett diskret löje, såg med sina falska ögon på gästerna, lyfte på axlarna och pekade bakom sin herres stol på sin panna, i dethan betänksamt runkade på hufvudet. Horn började känna sig ytterst obehagligt berörd. Han såg på Martinoff, men denne tyktes alldeles icke generad af situationen.

— Vi ha spisat middag hos Darja Michai-lowna, sade han helt lugnt.

— Jaså, hos m:lle Dorinne — ah, hon var charmant i sina dar, sådana ögon och en sådan. .. här öfverfölls han af hosta. Nå, nå, hon är en förbannad hexa nu. Gudskelof, har inte behöft se henne på två år.

Horn drog djupt efter andan. Han ,kunde inte härda ut längre, han ville gå; men till sin förundran såg han, att Martinoff satt som fast-spikad.

— På två år, huru så, Nikolai Konstantino-witsch?

— Har jag inte berättat det för er Dimitri Semenowitsch, visst tusan har jag det. Mins ni inte, huru mademoiselle Dorinne lät mura igen dörren till salongen, så att jag nu är alldeles «afskild från det öfriga huset?

— Nej värkligen, hvarför det då, sade Martinoff oskyldigt.

— Nog har jag nämt om det för er någon gång. När honr flickan, kom hem, rullades jagi min stol in i salen ... — och åter öfverfölls han af hostan.

Horn såg, huru Jean riktade en forskande, lurande blick på Martinoff. Också Hom såg på sin vän, som var något blekare än vanligt, men eljes satt fullkomligt lugn. — Hvad i herrens namn skall] det betyda, tänkte Horn. HvarfÖr provocera den gamle kanaljen?

— När hon, Helena Nikolajewna, kom igen från Smolna ...

Nej detta namn just i dag i detta rum. Hom gick rakt fram mot den gamle, bugade sig kort och afmätt, nästan ohöfligt samt yttrade:

— Farväl, general, jag är upptagen i afton. Och han gick utan att skaka hand med den gamle.

Martinoff reste sig äfven och bugade sig.

— Jaså, öfversten går redan; då måste också jag ge mig af.

Generalen såg förvånad ut.

— Glöm inte bort mig, sade han; det var rasande brådtom herrarne ha, kan ni inte sitta ännu en stund?

Men Horn var redan ute. Just då han hastigt kastade sig i vagnen, såg han i aftonens dunkel en ung kvinnogestalt, som slank in i huset.Martinoff hann knappast upp i vagnen, innan Horn med en barsk stämma mera skrek än sade: kör.

Lyktorna tändes på gatorna och boulevarden. Det lyste från butikernas fönster; på himlen tindrade otaliga stjärnor och halfmånen, kyskhetens symbol, stod halfvägs till zenit. Hom var i ett fruktansvärdt inre uppror. Hvarför hade

Martinoff fört. honom till den gamle libertinen? Hvarför låtsades han ej om Horns önskan att afbryta pratet och visiten, hvarför skulle han tvinga den gamle att uttala Helenas namn?

Hans förbittring steg alt högre och högre, ju längre det led, ty Martinoff satt, tyktes det, helt obekymrad. Han pratade och skrattade,

kallade den gamle vid alla möjliga och omöjliga namn. Till slut kunde Horn icke häjda sin vrede. Kort och skarpt sade han:

— Martinoff, jag har ansett dig för en vän, jag har behandlat dig som en vän — nåväl, hvad betyder detta? Hvarför ville du, att jag skulle ur denna eländiga gubbes smutsiga mun höra det namn, som jag sätter så högt?

Martinoff ville slå bort alt i skämt, -men

Horn blef rasande.

— Svara mig, öfverstelöjtnant, håll innemed ert skämt; märker ni icke, att det är opassande hvad ni säger?

— Erik Alexandrowitsch, sade Martinoff nu med en tjock röst, vi äro framme i parken; vill ni ha ett öppet svar på er fråga, så låt oss stiga af och gå ett slag. Jag skall säga er alt, bikta mig, yppa mina sorger.

De läto vagnen fara och gingo under envis tystnad på måfå in i parken. När de hunno till dammen, som nu speglade himlens stjärnehär och månens fina skära, satte Horn sig ned och sade:

— Kanske det behagar dig att begynna.

Just då Martinoff skulle börja sitt tal,

stämde en näktergal i strandens pilar upp sin vackra kärlekssång. Martinoff suckade.

— Du frågar hvarför! Nåväl, jag skall svara dig. Emedan jag är olycklig, emedan jag sedan tvänne år utan hopp älskar denna Helena Nikolajewna — älskar såsom, man gör det, när man hunnit mina år, icke har en dag att förlora och ändock kan intet vinna, känner sin vanmakt vid sidan af all denna ungdom som omger henne.

— Älskar du Helena Nikolajewna, sade Horn upprörd. Och därför . . .jag förstår dig inte, Dimitri Semenowitsch.

— Ack, det är ändock så lätt att förstådenna sak! Kalla den svartsjuka, och du förstår den. I sju år har jag besökt detta hus. Sedan två år, då Helena kom till hemmet, har jag varit en trägen gast där. Jag har sett detta på samma gång älskliga barn och denna fullmogna kvinna — och jag har älskat henne, det förstår du. Tyvärr är jag icke den ende. Hvaije ung fänrik och löjtnant, som tjänar vid regementet, har egnat henne sin hyllning. Du har själf sett

Petroff i dag. Jag har svartsjukt bevakat min skatt. Fans där någon" som blef varmare, blef som jag tykte farlig för mig, nåväl då gjorde jag som jag gjorde med dig. Jag visade dem denna revers de medaille.

— Jag förstår dig nu, sade Erik Horn, och. den blå ådran svälde i hans panna. Du har, då du själf icke kunde vinna henne, skrämt bort enhvar, som möjligen kunnat draga henne ur den olidliga falska ställning, i hvilken det stackars barnet lefvat. Hvarje hederlig, allvarlig man, som velat på sina händer bära henne genom lifvet, har du aflägsnat, för att en dag, när hon var isolerad, ensam, när hon förlorat alt, när hon var djupt olycklig och icke hade något annat val, erbjuda dig själf som räddare. Dit hon icke ville gå frivilligt, dit skulle hon ledasså småningom! Är det spelet nobelt, är det hederligt, är det . . .

— Säg icke ett ord mera, Erik Alexandro-witseh, kom ihåg: dans la guerre et dans Tamour tous les moyens sont permis.

Men Homs blod var i svallning, och harmen gaf vingar åt hans ord.

— Och jag, din gamle vän, jag kommer från judestäder, eländiga tatar-auler, jag ser sedan åratal första gången en ung, en skön, en tillbedjansvärd varelse, hvad gör du? Du drar i smutsen alt, som jag sett skönt och rent. Jag går som en törstig människa i öken, jag frågar efter en källa — du för mig dit, sedan du först låtit din hund grumla upp och förorena vattnet! I tio år ha vi hållit i hop, Dimitri Semenowitsch, nu skiljas våra vägar, här, just här, farväl!

— Men Erik Alexandrowitsch, var dock rimlig, vi äro ju icke fiender, icke ovänner, endast rivaler!

Men Horn var försvunnen. Martinoff satt länge kvar i dystra drömmar. Lifvet är ett hårdt och groft arbete. Skulle han i dag förlora alt, Helena och sin gamle vän!

— Ah, jag hatar ungdomen; ju mera vår glans aftager, dess mera tilltager dess. Hvad jag med möda samlar strå för strå, plockar denupp utan att räkna. För den är intet omöjligt, intet oupphinneligt, alt ler och lyser mot den, och jag, jag går mot mörker öfver stela höjder, genom trånga pass. Han älskar henne, de hinder jag lagt i vägen skola endast ägga honom, göra honom än mera böjd för att taga det afgörande steget! Hvem hade trott, att denne lugne finne skulle vara så eldfångd, så fantasifull!

Martinoff sjönk i dystra, tunga tankar. Timme gick efter timme. Först när stjärnorna började blekna, gick han hem till sig.

*

Horn var ett offer för de mest stridiga känslor, då han skildes från sin gamle kamrat. Han ville icke gå hem, han ville i den svala friska vårnatten samla sina intryck, lugna sig. Han gick till en aflägsen plats af parken och vandrade där af och an under de gamla almar, som i en ståtlig rad skuggade en enslig promenad.

Erik Horn hade ärft sin mors hela veka hjärta, men endast föga af fadrens eminenta gåfvor, hans energi, kraft och sinnesnärvara. Eriks uppfostran hade varit mycket sträng, både fysiskt och andligt. Fadren hade velat påtrycka honom något af det, som var ett särmärke förhans egen öfverlägsna ande. Han hade för sin son ofta framhållit vikten, ansvaret och betydelsen af hans skyldigheter mot sitt land och sin familj. Detta ansvar hade till slut hos gossen tagit så orimliga proportioner, att hans ande, nedtyngd under bördan, förkrymptes i sin utveckling. Erik Hom hade blifvit i högsta grad obeslutsam. Hans ungdomliga spänstighet och djärfhet hade stäkts, innan de fått pröfva sina vingar. Blifven student, förskräktes han öfver den obegränsade frihet, som nu med ens stod honom till buds. Och då gick han in i den inrättning, där han under säker ledning kände sig fri från eget ansvar, kadettkåren.

År förgingo, innan han, blifvön militär, började växa ut ur det tvång, under hvilket han uppfostrats. En för honom själf plågsam obeslutsamhet var resultatet af den uppfostran han från sitt hem tog med sig i lifvet.

Men kostade det honom en svår själsan-strängning att fatta ett beslut och att fatta det snabt, höll han som naturligt är med största uthållighet fast vid hvad han en gång tillkämpat sig.

Så skulle det gå äfven nu. Timme efter timme gick han i den vackra vårnatten af och an under almarnas mjuka löfvärk. Han såg stjärnorna flamma alt klarare och åter mattas af.

8En svag gulgrön strimma österut bådade redan en ny dag, då Hom omsider, uttröttad af oro och tankar, sade till sig själf: jag har intet val mera, jag har ju redan sagt alt hvad jag behöfver säga, jag har ju lofvat komma i morgon — det är i dag.

Hans beslut var fattadt. Intet kunde nu mera rubba det. Han gick hem, kastade sig i sin bädd uttröttad, men glad öfver att ha be-tvungit sig och kommit till ett resultat samt insomnade tungt.det stora förfallna huset vid Falkgatan, där familjen Chamitoff lefvat längre än ett sekel, var det tyst ocn stilla. Gården, en gång för trång för alla de åkande och ridande, som besökte familjen, var nu tom och ödslig. Solen gassade öfver flyglarna, öfver sandplanen, fbrgylde den gamla i tung Palladio stil uppförda fasaden och briljerade i alla spektrums färger i de dammiga fönstren, som sågo toma och döda ut som en blind mans ögon. De röda räfhundama half-sofvo på hvar sin sida om trappans förvittrade sandstensplan, orörliga som om de varit modellerade i terra cotta. Jägaren Wanjka hade redan undergått trenne förvandlingar. Tidigt på morgonen hade han som stallknekt skött om Alman-dine — den enda hästen i det stora ödsliga stallet. Så hade han som trädgårdsdräng fört krigmot trampgräset, som hvarje dag envist sköt upp ur gårdens sand. Sedan han som lakej ordnat en del af de rum, som familjen ännu begagnade, satt han nu och sof, klädd i lång rock och guld-reverer som schweizare, på plinten till en af de doriska pelare, hvilka uppburo det rikt kasette-rade taket i vestibylen, och väntade på den som komma skulle.

Inne i huset var det tyst och stilla, endast där uppe i de ödsliga gemaken surrade flugorna och värjde sig, så godt de kunde, mot argan list, spindlarnas mjuka trådar.

Likt en svala under hvalfven i en gammal borg hade Helena Nikolajewna redt sig ett litet bo i det gamla palatsets mezzaninvåning. Här bodde hon i ett lågt rum, i gammaldags stil dekoreradt med sfinxer och facklor i grisaille. Möblerna, hvitmålade med randiga damastöfver-drag, voro samlade här och där i det bofälliga slottets gemak. Alt som fans i detta lilla rum hade sett väl två generationer lefva och dö i dessa nu så ödsliga salar — alt utom flygeln, en praktpjes från Erard i Paris. Mot denna ålderdomliga bakgrund af en förgången tids prakt af-tecknade sig Helena Nikolajewna som en frisk blomma från i dag i en dyrbar vas från ett förgånget sekel.Alt sedan klockan tio hade hon varit ffcr-digklädd. Hon halilåg på chaiselonguen med en fransk revy och nötte på väntans långa timmar. I dag skulle Horn komma, „i morgona voro ju hans sista ord. Och hon hängaf sig åt ljufva drömmar, åt minnena från i går. Hon tykte sig åter se vårhimlen, åter höra starens joddel och Homs glödande ord. Ack dessa minnen från i går, de förde henne långt in i framtiden, långt upp till den sjunde himlens lycksalighet. Ty likt de flesta barn, som uppfostras i ensamhet, dolde hon inom sig en värld af fantasier och tankar, drömmar och känslor, om hvilkas tillvara de som lefde omkring henne icke hade någon aning. När hon omsider återkom från sin drömvärld, kade klockan blifvit både elfva och tolf, men ingen Horn hade anländt. Helena började känna sig nervös. Hon gick till sin flygel och försökte att finna rätt på de smältande toner, som i går så godvilligt, så själfmant sprungit fram, men hon fann dem icke mer. Nedslagen slog hon igen locket till sitt piano och satt nu alt mera missmodig och tung till sinnes. Hon gick ned till Darja Michailowna, som nervös likasom hon gick ut och in i rummet och tyktes ha fasligt mycket att bestyra. Nu var klockan tre,hon gick åter upp till sig, lade sig framstupa på soffan och gret.

Yid hennes fotter satt gamla Marfa, en gång hennes nanja, nu hennes kammarfru och förtrogna, och talade till henne tröstens ord, litet konfysa, litet motsägande, men välmenta.

— Lenotschka, lilla mor, bry dig inte om honom, gråt inte för den där kättarens skull. Finne är han, kanske inte ens det, utan bara tysk. Se så, gråt inte mitt hjärta lilla, han kommer nog, klockan är ju bara tre. För öfrigt bättre . . . Nu skälde hundarna, det smälde i gallerporten och den stora dörren i vestibylen slog igen med fart.

— Nå, se där, hvad säger jag, där är han ju nu! Torka dina tårar, här är luktvatten och här . . .

Och lilla mor Lenotschka for upp och log mellan tårarna, och gamla Marfa skyndade sig ut i biljardsalen, ty där

logerade hon. Där hade hon sin bädd, en oerhörd mängd af kuddar och bolster på golfvet mellan biljarden och ugnen, medan hennes tillhörigheter i oräkneliga bylten och knyten skräpade öfveralt i det stora rummet.

Här föll Marfa på knä för hälgonbilden och slog hufvudet i golfvet. — Herre, bad hon, nukan din tjänarinna fara i frid. Helena Nikola-jewna är bevarad och försörjd. Marfa Ivanowna kan fara åter till sitt igen, och sedan må detta gudlösa hem störta samman. Heliga jungfru och du, undergörande Anna, som jag så ofta åkallat i mina böner, jag tackar Er.

Och den gamla klädde på sig sin bästa sidensj alett och gick att vid den iverska madonnans bild i Kremlporten tända det dyrbara, välluktande och förgylda ljus hon i åratal sparat till den dag hennes härskarinna Helena skulle bli förlofvad.

*

Darja Michailowna hade för länge sedan afslutat sin toalett. Hon hade, som skalderna fordom sade, tömt alla morgonrodnadens färger och sökt Idunas frukter djupast i sina toalettlådor. Hon stod nu föryngrad upp. Mera praktisk och mindre otålig än niécen väntade hon Horn först längre fram på dagen. Men när klok-kan led mot två och ingen Horn syntes till, började äfven hon öfverfallas af den stora väntans oro och missmod som genomgick hela huset. Ack, skulle hon än en gång besvikas, ja då höll hon icke ut länge. Huru hade hon icke sträfvat atthålla ihop detta fallfärdiga hus! Hon hade sett det i dess välmakts dagar, då hennes syster ännu lefde, då Moskvas adel gick ut och in här, då de rum, i hvilka hon nu gick omkring som lille-putten i jättens handske, voro för trånga för gästernas tal. Då var huset solidt, dess ära oantastad. Och så denna förfärliga tid, då det lutade mot sin dekadans, tils denna Aldoni, denna krönta sköka, kom in i huset. Hon var det som väkte till lif de länge bundna fäderneärfda lidelserna hos Nikolai Konstantinowitsch. Lockade den fyratioårige att än en gång leka ungdomens lekar, fresta lidelsernas malström och med raseri, som om han velat återtaga en försummad tid, kasta sig i den sjudande hvirfveln af nöjen, som höra ungdomen till, för att omsider plundrad på sitt guld och sin heder kastas upp på stranden, förstörd och bruten till kropp och själ. Ty med sin vilda nedsölade fantasi, sina slappa nerver och sinnen var han dömd att i sina tankar och drömmar lefva i den moraliska smuts, där han dvalts så länge. Under denna upprörda tid, denna tid af oro och elände hade hon stannat kvar för att skydda familjens sista blomma, furstinnan Helena. Modigt hade hon kämpat emot alla vidriga öden. Hon hade sparat på alla håll, hon hade gjort det otroliga för att i det längstabehålla något af familjens forna glans, af dess gamla liaisoner och därigenom göra det möjligt för Helena att ingå ett giftermål, motsvarande sin familjs ställning, och det lilla arf hon själf ville lämna sin nièce. När Helena för ett år sedan afvisadt Martinoffs frieri, hade det för henne varit ett hårdt slag. Martinoff var en klok, en förståndig man, som nog skulle göra en glänsande karrier. Men flickan hade icke velat höra talas därom. Och nu kom detta anbud från Hom så plötsligt, så oväntadt. Hon drog en suck af lättnad. Ja, om blott Helena blef räddad, så finge hela huset störta samman, finge alt . . .

Nu skälde hundarna, det smälde i gallerporten och den stora dörren i vestibylen slog igen med fart.

Blek, allvarlig och i full gala stod Horn i den stora salongen och såg med en känsla af bäfvan och vedervilja upp till den gamle haida-makens porträtt. Det sjöd och ringde för hans öron, det skymde för hans ögon. Han tykte sig höra sin systers röst, som ur ett hvitt moln af ånga tillropade honom sitt afsked: „akta dig för denna Helena Nikolajewna.“ Och nu, nu var han här för att begära hennes hand. Han greps af fruktan för framtiden och var nästan på väg att vända om, då han plötsligt vaknade till sansoch besinning. Darja Michailowna stod framför honom.

Då Erik Horn för några år sedan i Samarkands bazar ville köpa en diamant, fördes han af en ädelstenshandlare in i en liten förfallen nisch, där österländingen tog fram ett bylte och började att veckla upp den ena smutsiga slöjan efter den andra för att djupast i byltet söka rätt på den strålande diamant han dolt där. Horn mindes lifligt denna orientaliska scen, när midt under Darja Michailownas diskreta och beslöjade meddelanden Helena skönare än någonsin kom in i rummet. Det blef tyst i salen, alldeles tyst. Horn kom ihåg det gamla talet om en ängel som sväfvar genom rummet. All fruktan, all obeslutsamhet och ängslan voro borta. Han kände sig som i ett lyckligt rus, ett rus af ungdom och glädje.

*

Tre veckor senare voro de gifta, ty Darja Michailowna framhöll med energi, att så länge, icke vidare, kunde hon upprätthålla huset; därefter måste alt gå öfverända, alt måste säljas rubb och stubb. Det sista hon hade att-tillägga var:— Skona Helena, hon vet intet om alt detta. Måhända anar hon en del, måhända har det tack vare ungdomens sorglöshet undgått henne. Alt hvad hon vet är att fadrens ekonomi är på obestånd och att jag, som har en liten ränta för min del, upprätthållit huset.VIIL

¡Sl är fröken Hanna kom hem, hade gamle baronen tusen saker att fråga. Han frågade i detalj om sonen och tyktes belåten med alt. Han hade för öfrigt ett sätt att fråga som en storin-kvisitor: det kunde stundom se ut att vara på måfå, men gick rakt på saken. Sedan han frågat ut, berättade han själf om stora engelskans familj, om hafren och laxfisket, om regeringsåtgärder och komunalnämdens förhandlingar. Fröken Hanna åter berättade om den hygglige Martinoff, om guldfuxens sorgliga öde, om pastor Raum-bachers utmärkta predikan. Med en viss reservation och kyla talade hon också om den vackra Helena och hennes besynnerliga, starkt kolorerade tant och vidare om huru hon lämnade Moskva för att icke behöfva göra visit i huset. Hon hade stor lust att tala om Erik och Helena Nikola-jewna och hvad hon i afresans ögonblick sagt sin broder, men vid närmare besinnande fann hon det lä.mpligare att intet säga.

— Det gjorde du värkligen rätt i min flicka. På resor råkar man ofta ut för folk, [om hvilka man inte vet huruvida det als är folk.

Någon tid efter Hannas hemkomst började baronen finna det besynnerligt, att Erik ej lät höra af sig.

— Det är nu snart fjorton dagar, sedan du kom hem, sade han till dottern, och ännu icke en rad. Han lofvade ju komma hem om trenne veckor. Hör på Hanna, och baronen trummade på bordet, tror du att möjligen den där Helena Nikolajewna hindrar honom på något sätt?

Fröken Hanna blef blodröd. Hon tykte sig intet ha sagt om denna Helena, och dock hade hennes far genomskådat henne. Ett ord, ett tonfall för mycket i hennes tal om Helena hade låtit den gamle människokännaren fatta hennes sinnesstämning. Hannas samvete förebrådde henne den hårda dom hon utan vidare fält öfver människor, som bevisat henne endast välvilja och vänskap, och därför sade hon nu med mera ifver än hon själf velat: nej för all del, det tror jag visst inte. Djupast i sitt hjärta kände hon ettstygn öfver denna brist på öppenhet inför sin skarpsynte och beundrade fader.

Baronen hade kanske på allvar oroat sig öfver sonen, om man icke haft en vår, som var riktigt i den gamle godsherrens smak. Det regnade nästan hvarje dag, medan temperaturen var hög. Gräset växte mörkgrönt, och brodden stod kraftig och vacker. Om fröken Hanna klagade öfver den eviga nederbörden, sade baronen helt förnöjd:

— Yar lugn, alt hvad som före Johanne kommer ned i form af vatten i det här landet, det är till välsignelse. Och belåten gick han omkring, studerade barometer, termometer och hydrometer.

En vacker dag klarnade det alldeles oförmo-dadt; nu stod naturen i sin skönaste fägring, ungdomsfrisk och löftesrik. I den täkta verandan vid karaktärshuset satt gamle baronen, gassade sig i värmen och läste de senast ankomna tidningarna, medan fröken Hanna med tillhjälp af trädgårdsmästaren Jaakko högst egenhändigt ordnade de blommor, som i dag från orangeriet flyttats in i verandan.

Detta arbete var för gamle Jaakko en hård pröfning. Att baronen trattade i honom Mundt-ska piller mot dryckenskapsbegäret, att frökenHanna läste för honom nykterhetsskrifter och i hans bostad hängde upp en serie bilder öf-ver brännvinets förbannelse, alt det kunde han lida; men att hon tog sig till att ordna hans blommor, det gick honom alt för nära till sinnes. Hans konstnärskap och hans konstnärs-fåfänga — ty han var enligt sin mening konstnär, var mera än en vanlig dagakarl — sårades djupt af detta tillvägagående. Vintem om hade han eldat orangeriet, putsat och vårdat dessa blommor — och nu, när han som i salig friherrinnans tid skulle köra upp i parad med sina liljor och rosor och placera dem så att hvarje blomsterslag skulle värka fullt, kom fröken Hanna

och tog hela äran.

Fröken Hanna gick varm, röd och upplifvad omkring i verandan, fullkomlingt oberörd och okunnig om Jaakkos lidande, hans tysta vrede och kränkta fåfänga. När hon kände igen en ros eller en hortensia från längesedan förgångna tider, då hennes moder ännu lefde, log hon emot dem som mot gamla bekanta. När de sista blommorna stodo på sin plats och fröken Hanna kastat en pröfvande blick omkring sig, vände hon sig hastigt om till Jaakko.

— Men den stora röda rosen?

— Löjtnantens då, frågade Jaakko. Nu skulle han få hämd för sitt nederlag.— Min, min ros!

— Den lefver inte mera, den har gått ut i vinter.

— Nå, men den skjuter väl nya skott?

— Nej, den var inte rotäkta, svarade Jaakko med skadeglädje.

Hanna rodnade utan att själf veta hvarför och såg bort mot den gamle i gungstolen. Baronen hade somnat med tidningen för ansiktet. Han hade då lyckligtvis intet hört, tänkte Hanna.

— Ja, Jaakko kan gå nu, sade hon kort.

Butter och nedslagen gick Jaakko sin väg

och fröken Hanna satte sig i den halföppna dörren för att svalka sina brännande kinder.

Hvad Haapakoski dock var vackert. Öfver sandplanen med sin omgifvande friska grönska syntes topparna af de ljusgröna ångande björkarna, där nedanför brusade forsen sin eviga frihetssång och längre bort såg man den mörka furuskogen samt däröfver himlens blå med ulliga försommarmoln. I verandan doftade blommande rosor och hyacinter. Men den ros hon hälst sett blomma och känt doften af, den var död likasom han som en gång gifvit henne den. Hon glömde den nog icke med det första. Yid den blomman voro hennes lifs ljufvaste drömmar, hela hennes ungdom fästa. Hon hade för mångaår fått den på sin nittonde födelsedag. Hon hade på denna dag väntat sig mer än en ros af honom, ty hon såg nog, huru det var fatt med honom. Men förgäfves. Huru ofta hade hon icke trott, att stunden var kommen, då isen skulle smälta . .. Men den gnistrande isen skulle aldrig smälta, aldrig töa upp. Hvarför, ack hvarför sade han icke ut dessa ord, som brände på hans läppar! Hvarför talade han icke om hvad som lyste ur hans ögon! Han reste utan att lösa inseglet på sin hemlighet. Han var redan då sjuk, sades det. Han reste bort till Warschau och dog året därpå. Något hemlighetsfullt, något fult, något som man undvek att tala om, var förknip-padt med hans död. Den hade vissnat Hannas vårdröm. Den hade kostat henne mycket lidande, många kval. Sedan hade hennes hjärta med tiden småningom lugnat sig, vågorna hade lagt sig, det var solglans på sjön. Lifvet gick åter sin jämna gång, men ett djupt veck öfver ögonen och ett allvarligt drag öfver pannan hade den själsstriden gifvit henne. Som vanligt hade intet ord utbytts mellan mor och dotter om denna dröm, ehuru de hvardera fullt viste, hvad som rörde sig i bottnen på den andras själ. För att glömma sändes fröken Hanna till Geneve, den stora prästaden, det protestantiska

9Roma, där stadens och kantonens patricier studera teologi, kåsera i apologi och exegetik med samma verve som svenska och tyska ädlingar diskutera rang och befordran inom regementena. Här hade hennes själ för andra gången hemsökts af en andelig tyfon, här hade hon funnit vägen till det nya Jerusalem, Herrens Zion, här hade hon blifvit en af den inre missionens ifrigaste banér-förare. Annu mera allvarligt hade henne3 anlete blifvit, ytterligare ett veck öfver ögonen medförde hon som minne från denna resa.

Fröken Hannas minnen och drömmar af-brötos här af tunga knarrande steg på sandplanen. Det var postbudet som kom med bref och tidningar. Sakta tog hon emot dem utan att väcka den gamle. Aha, ändtligen bref från Erik. Hastigt bröt hon det, som bar hennes adress. Hon hann knapt läsa ett par rader, innan ett utrop af förvåning, af förbittring, af ovilja flög öfver hennes läppar.

— Nå, hvad är det, sade den gamle, som plötsligt vaknade.

— Erik är gift, sade hon med en hård, klanglös stämma.

— Med hvem?

— Med den där tatarprinsessan Helena Ni-kolajewna. En känsla af hatfull bitterhet, af af-und steg, sjöd och svälde öfver i hennes själ. Det var slut med solglansen ifrån sjön, vågorna gingo höga och vreda. Det som lifvet så hård-nackadt nekat henne, att älska och vara älskad, hade denna vackra, obetydliga kvinna f&tt i fullt mått. Hvad var hon egentligen för en kvinna? Martinoff tykte, att det icke . . .

Den gamle baronen reste sig långsamt och såg eftersinnande på sin dotter.

— Grif mig brefvet, sade han tvärt, och hans röst hade en skarp klang, som när ett glas springer sönder. Han tog brefvet, gick in i sitt rum och stängde dörren efter sig.

Han satte sig i den långa soffan under ätte-fadren Stålsköld Homs porträtt. Midt framför sig hade han Bredas färgmättade bild af den tredje Gustaf, som röd och vredgad tyktes se ned på sonsonen till sin gunstling. Så bröt han långsamt sitt bref och läste.

Käre fader!

Du har i flere af dina senaste bref sagt, att din lifliga önskan vore att snart återse mig i hemlandet, att det småningom blef tid för mig att känna Haapakoski, gå i finsk tjänst och i mån af mina krafter gagna mitt land. Nåväl, så länge jag tilhörde en kår i fält, kunde jag icke villfara din önskan; men nu har jagbeslutat mig för att lämna tjänsten, jag har lagt in om afsked. Om en vecka är jag i Finland. Jag vill tala fullt uppriktigt med dig. Det är icke blott din önskan, som åter för mig till fäderneslandet. Jag gifter mig i dag med en visserligen fattig, men ung och förtjusande kvinna, Helena Nikolajewna Chamitoff, dotter till vår förre regementschef. Antagligen har Hanna redan nämt hennes namn för dig. Skulle hon möjligen ha talat om Helena på ett mindre fördelaktigt sätt, så ber jag dig vara försökrad om, att jag skaffat mig de säkraste upplysningar om att hennes person står öfver alt tadel. För öfrigt får du själf nästa vecka öfvertyga dig om riktig-heten af hvad jag sagt. Jag skall då äfven muntligen redogöra för dig för alla de egendomliga omständigheter, som förmått mig till det enligt din åsikt måhända förhastade beslutet att gifta mig. I hopp att jag icke förvärkat ditt förtroende och att framtiden skall visa det jag gjort ett lyckligt val, tecknar jag din lydige son

Erik.

— Hm, sade den gamle, trummande på bordet, och såg betänksamt framför sig. Det bref vet ger egentligen ingen upplysning als, endast en förälskad mans försäkran. Den ungdomen, den ungdomen! Men hvad som är gjord t, det ärgjordt. Nu gäller det att draga största möjliga fördel af en måhända dålig konjunktur. Och den gamle, alltid energisk, alltid färdig till aktion, alltid tagande fasta på lifvets realiteter, började att närmare granska den plan han för längesedan uppgjort för sin sons framtid och hans placering i finsk tjänst.

Först bad han genom betjänten sin dotter icke vänta på honom med middagen. Så började han vandra af och an i rummet.

Middagstimmen och middagshettan voro redan öfver, då han slutade sin vandring; nu var hans plan färdig, mogen, genomtänkt. Han tog fram papper och penna och skref trenne bref. När brefven voro färdiga, kallade han på sin dotter och lät henne få del af dem.

Fröken Hanna kom in mera tyst och allvarlig än vanligt.

— Sätt dig, kära barn. Du tyckes icke vara belåten med det här partiet, min flicka. Nå, jag säger ingenting därom; men låt oss i alla fall hoppas, att det artar sig bättre än hvad vi två nu tänka och tro om saken.

Hanna sväljde något, som tyktes stiga henne i halsen.

— Hör nu på, kära barn, huru jag tänkt mig saken — och han begynte att läsa sina bref.Det första brefvet var till: Vice ordföranden i Kejserliga Senaten H. Herr — —. Det lydde: I tillfälle att göra dig och vår gamle vän Gripenstedt en stor tjänst kan jag, oaktadt du nu har din semestertid, icke underlåta att besvära dig med ett par rader. Då denna tjänst därtill är af den art, att jag själf vinner ett länge efterlängtadt mål, så förstår du nogsamt

det empressement, med hvilket jag lägger detta ärende på ditt hjärta. Du torde minnas hvilken möda det kostade mig att öfvertala min gamle vän Gripenstedt att tilsvidare behålla sin guver-nörsplats för att slippa den omöjlige W., som är vår generalguvernörs närmaste kandidat till platsen. Nåväl, nu har jag en kandidat, som borde gå igenom med pukor och trumpeter på alla håll, min son Erik. Han är öfverste, således militär och ryskatalande, Georgsriddare och numera gift med en furstinna af den stora världen i Moskva. Han har ypperliga rekommendationer till generalguvernören från betydande personer, bland andra Skobeleff och grefve Stülpers; du slipper W. för lång tid, Gripenstedt får flytta till Helsingfors för att sköta sin hälsa, och jag får omsider min Erik hem. Då Erik i alla afseenden visat sig vara en fullt dugande man, som väl redt sig på sin plats, så hoppas jag, att hvar-ken da eller jag skola af denna rekommendation få någon skam ... I hopp att du . . . etc. etc.

Det andra brefvet var till en baronens gamla anförvandt på kvinnosidan, en i de högre kretsarna mycket inflytelserik dam. Med uteslutande af preludier och final lydde detta bref;

Bästa kusin! Erik har gift sig med en rys-sinna, en furstinna Helena Chamitoff, det är alt hvad jag tils vidare vet om henne. I nästa vecka väntar jag hem de unga tu. Kusin förstår, huru omöjligt det vore for honom att nu bosätta sig på Haapakoski; han är tvungen att söka sig plats någonstädes i hemlandet. Blir han krigskommissarie, distriktsstabsofficer eller något dylikt, så får han streta i hela sitt lif på den platsen utan att avancera. Han måste därför genast från början veta intaga en sådan position, att han icke behöfver trängas i alt för låga sferer. Nu stå sakerna så, att gamle Gripenstedt ämnar inlämna sin afskedsansökan. Jag har skrifvit till vice ordföranden om saken och ber nu kusin, som står hans familj nära, lägga sitt betydande ord i vågskålen till Eriks förmån. . . .

Det sista brefvet var till gamle Gripenstedt. Det lät denne veta, huru landet låg och hvad gamle baronen tänkte i saken.— Nå, hvad tänker du om min plan, Hanna, sade baronen och såg på sin dotter.

Hanna såg med en blick af beundran på siri fader, utan att gifva något annat svar.

— Tror du hon skulle trifvas i en sådan provinsstad som J., inne i landet utan någon societet, knappastutan möjlighet att samtala med någon?

— Grenen skall böjas, medan den är ung. Nu, att börja med, trifs hon där, senare när hon — och han tyktes söka efter ord, som han, om han fann dem, hoppade öfver — alt nog tilsvi-dare skall hon trifvas. För öfrigt måste hon där nolens volens lära sig ett af landets språk och därförutan blir hon aldrig hemmastadd här i landet.

— Pappa, jag skulle vilja veta, hvad du själf tycker om detta parti, din innersta tanke om saken, och fröken Hannas röst darrade af sinnesrörelse.

Vid detta sällsynt veka tonfall i dottrens röst blef baronen rörd. I ett ögonblick förstod han, hvad som rörde sig i djupet af denna själ, mera befryndad med hans egen än sonens. Han förstod, huru hon skulle lida af detta nya, som komma skulle, lida af att mista alt, dessa familjeporträtt som hon vördadade, det historiska porslinet från Ostindiska kompaniets dagar, familjens silfver, alt, alt, måhända sin broder.Baronen greps af djup medkftnda med sin dotter, men det var icke hans vana och stod icke ©ns i hans förmåga att trösta. Under ett långt värksamt lif hade han lärt sig att handla, att om det behöfdes replikera bitande och kraftigt, men att kläda hjärtats finaste känslor i ord, att tala varmt ur själens djup, det var icke hans konst. På höjderna blåsa kyliga vindar och baron Horn hade många år vistats på höjderna.

Han gick till sin dotter.

— Du frågar, hvad jag tycker om detta parti. Nåväl, låt det blifva oss emellan: jag tycker icke om det. Men det kan ju bli bättre än det ser ut nu, och tro mig, det beror mycket på dig, min dotter.

Hanna suckade till och rodnade. Hon förstod, att hennes fader anat de tankar och känslor som rörde sig inom henne. Hon kyste hans hand och gick till sitt arbete.

Det var med tungt hjärta hon gick till sina husmoderliga plikter. För henne var det en offerfest. Det gamla kära hemmet skulle ordnas och smyckas, det skulle inredas och prydas — för hvem? För en främling från fjärran främmande land, för en som skulle taga spiran ifrån henne, som ett helt lif igenom skulle härska och regera här.

Där Hanna lefvat sitt lifs bästadagar, där hon med kärleksfull omsorg bevarat hvarje småsak sådan den varit i generationer, där skulle denna främling och kanske hennes tant. . . och Hanna brast i gråt. Hon skall kanske ändra alt, föra hit sina ryska vanor, sina hälgonbilder, sina smutsiga ryska tjänare, som icke veta hvad snygghet är. Och Erik, hennes älskade broder Erik, skulle hon taga ifrån henne, taga för alltid och med# honom detta gods, som aldrig mera skulle ärfvas af någon kvinlig gren af den historiska släkten. Med känslor, som sviktade mellan bitterhet och hat, men uppblandades med en varm och uppriktig, en stor sorg öfver alt det som hennes broder dragit öfver sig och dem, gick Hanna omkring i det gamla huset och plockade fram linne, som vapenprydt och doftande af snygghet och melisse legat tiotal år i svala och väl vädrade garderobör. Och här läste hon i linnets heraldiska hieroglyfer likasom egyptologen i mumiernas bindlar en hel famil-jehistoria. Och alla dessa stjärnor, dessa svärd och hjälmar, som mor och mormors mödrar broderat på lakan och örngått, de talade alla om familjens västerländska intressen. Alla dessa stolta emblem hade i tiden med krigarens vapen eller statsmannens penna vunnits i striden mot det stora väldet i Moskva. Bland filtar, mjukasom bomull och hvita som snö, sökte hon rätt på det praktfulla, med Sveriges vapen prydda sidentäcke, som konungen skänkt hennes farfars far, när han sårad bars bort från det blodiga slaget vid Svensksund. Sedan dess hade det gått i arf som brudtäcke i familjen. Med tunga tankar redde hon bröllоppsgemaken för sin broder och för denna främmande kvinna, som hon fruktade, och då alt det soöi vi frukta väcker vår motvilja, kände hon, oaktadt hon sökte att bekämpa sig själf, första gången den brännande, pinande känslan af hat mot henne, som skulle komma, henne som skulle bryta med sekellånga traditioner och med nytt blod föra nya idéer in i den gamla och nobla familjen.amle baronen var en rikshushållare. Han viste, hvilken oerhörd möda det kostade att ur den finska jorden utdraga de medel en jorddrott, *en godsägande aristokrat behöfde för att lefva som en hög herre. Han vände därför på styf-vern många gånger, innan han gaf ut den till något som icke hade att göra med trieurer, vändplogar, mäjerikärl och rasdjur. Alt sådant var hos honom i mönstergill ordning, men alt det andra var lyx och på det sparade han. Särskildt hade han sparat på stallslyxen; år ut och år in hade han åkt i en högrest, mångbuktig ock ytterst omodern vagn. Då han nu skulle sända denna Noaks ark, som hans grannar skämtande brukade kalla den, till stationen efter sonen och sonhustrun, slog han ut med handen och sade betänksamt: ja — vacker är den inte, men hvadär att göra; en ny vagn kan jag ju inte köpa med detsamma! Kusken Gabriel och den nye betjänten Larsson, en halfelegant, som gick och djupast i sitt inre bar på en passionerad kärlek till teater oeh sorgespel och som tjänstgjort i egenskap af statist vid teatern, fingo därför fara i väg till stationen.

Erik Horn och hans unga fru hade stannat vid K. station. Erik kände genast igen Haapa-koski riksbekanta åkdon. Han var något generad för Helena, som i just detta fack hade ett ytterst skarpt och uppöfvadt öga. Men där var intet att göra och han visade henne vagnen. Skrattande steg hon upp, och det bar af i långsamt traf.

Huru vacker var icke vägen, där den krökte sig mellan furornas stammar. Huru skogarna voro djupa och hemlighetsfulla; deras stammar sågo ut som idel pelarrader, hvilka långt, långt borta förlorade sig i en bakgrund af ljus. Huru himlen var blå och luften lätt att andas. Ängarna prunkade i sin skönaste skrud, svalorna flögo med jubelskri under de hvita molnen och hvilade sig sida vid sida, par vid par på den oändliga telegrafträden. Helenas hjärta svälde af lycka och glädje, icke högt och stormande, nej, det slog så sakta som fjäriln slog med sina vin-gar där borta, där han pä solig sommardag hängde vid nyponrosens kalk.

— Erik, sade hon sakta, tog hans bruna hand, trykte den emot sina ögon och läppar och såg hänrykt upp mot honom, Erik, det är skönt, detta land är vackert, här väntar oss lyckan.

Äfven han såg på henne; hans ansikte log icke, det lyste af hälsa, af lycka och sällhet.

— Helena, sade han likasom med ansträngning, och hans hjärta dallrade som en sträng, då han uttalade hennes namn. Han var upprörd, vek, innerlig — alla hans barndoms och ungdoms minnen stormade öfver honom, när han nu vid hennes sida färdades fram denna väg, som han farit så ofta. Hans hjärta häfde sig af ädla känslors svall, och han gjorde inom sig ett löfte, att dessa fält, som hans förfäder sedan sekel uppodlat, skulle i honom finna en efterföljare, lika trofast i arbetet som de.

Det blef för de unga tu dock icke tillfälle till vidare svärmerier, ty den romantiska betjänten passade på att i hvart

ögonblick vända sig till dem med förklaringar och tal, som trygt kunde rubriceras under titeln öfverdrifvet tjänstenit.

Vagnen körde upp i en allé af vanvårdade björkar, aspar och rönnar. Helena blickade ifrigtefter „slottet“. Hon såg där borta ett hvitmenkdt hus med brutet svart tak och låga gaflar; öfver detta tak försökte hon att få sikte på majoratets torn och spiror, ty ett hundraårigt herresäte kunde dock icke . . .

I detsamma stannade vagnen framför den låga hvitmenade byggnaden, och Helena erfor ett intryck af armod och småaktighet, så starkt att det hörde till dem, som för alltid gräfva sig in i ens minne — intryck, efter hvilka man i hela sitt lif bedömer och dömer. På trappan stodo gamle baronen och fröken Hanna och togo emot de unga utan någon öfversvallande glädje, men vänligt, tyst, med en handtryckning och ett famntag som tyktes säga: Helena, vi taga emot dig utan förbehåll i den uppriktiga afsikten att hålla af dig, att trifvas med dig — lyckas det ej, så skyll dig själf. En viss tillsats af ridderlighet och en synbar beundran öfver svärdotterns ovanliga fägring värmde hos den gamle i någon mån upp det kyliga i hälsningen. Men hos fröken Hanna blefvo minnena af den kvalfulla natten i villa Aldoni alt för öfvermäktiga, för att hon skulle ha kunnat betvinga sin motvilja.

Den enda som på ett stormande sätt tog emot sin unge herre, var Rob Roy, hans gamla jaktkamrat; men då han icke numera med muntrahopp och högljudt skällande kunde gifva sin glädje tillkänna, lade han sig ned för Eriks föt-ter och endast gnälde och kved, något som på den unga främmande vidskepliga kvinnan gjorde ett mycket starkt och pinsamt intryck.

I tamburen återupprepades välkomsthälsningarna, och nu begåfvo sig de unga tu upp till det rum, som fröken Hanna gjort i ordning for dem. Detta rymliga och soliga rum — i strid mot nutidens brokiga och mångskiftande smak enkelt, men kokett möbleradt — låg mot trädgården. Fönstren stodo öppna och ett guldskimrande grönt ljus strömmade in i rummet. En varm sommarvind lyfte sakta de hvita gardinerna, de svälde som segel, höjde sig, sänkte sig åter och viftade, tyktes det Helena, ett friskt, ett svalt välkommen. Rummet doftade af blommor och af snygghet. Dånet från forsen fylde det med ett enformigt söfvande sus.

Knappast hade Erik stängt dörren efter dem, innan Helena med ett uttryck af ångest föll honom om halsen.

— Erik! Erik! Jag är rädd här. Man håller inte af mig, jag är ej din syster Hanna välkommen. Jag känner det, jag känner det inom mig, det tjänar till intet att du försöker öfver-tyga mig om motsatsen!— Lugna dig, min älskling — lugna dig, du misstar dig. Min syster är en sval natur. Det är så hennes sätt, utan att hon menar något ondt. För öfrigt kommer alt an på, huru du förstår att taga dem i dag — behärska dig! Om — jag säger om där finnes något, som icke är helt oss emellan, så gäller det mig, icke dig. Min far och troligen äfven Hanna äro missnöjda med att vi gift oss så hastigt — men du vet, älskade, du vet hvad som tvang oss därtill.

— Ack ja, men du Erik — du lämnar mig ju aldrig!

Med ett högtidligt, nästan strängt uttryck i sitt anlete sade Erik:

— Aldrig, Helena, jag svär dig det.

Hans* allvar kufvade hennes oro och hon

kände sig lugnare, men långt ifrån säker. Hon skyndade att göra tolett, en enkel tolett, så enkel hon det kunde.

Nu ringde klockan till middagen. Erik och Helena stego ned till matsalen, den senare med högt klappande hjärta. Vid måltiden uppstod en allvarsam olägenhet till följd af språket. Ingen utom de nygifta talade ryska; fröken Hanna talade flytande franska, men gamle baronen rörde sig endast med svårighet på detta tungomål. Man måste tillgripa tyskan. Det säges om kejsar Carl V

10att han sagt: jag talar spanska med min Gud, franska med damerna och tyska med mina lakejer — om spanskan utbytes mot ryskan, så gäller detta kejsarens yttrande än i dag bland ryska dignitärer. För Helena var det i högsta grad pinsamt att tala tyska med en person i den ställning som hennes svärfar; därtill kom, att hap. talade tyska ytterst illa. Samtalet utspans därför till det tunnaste hvardagstal och hotade tidtals att totalt afstanna, tils den

gamle resolut tog till svenskan. Baron Alexander var glad och stolt öfver sin son, blef ifrig i sina frågor och nästan glömde Helena. Helena var djupt upprörd, men kämpade tappert emot sin rörelse. Det föreföll henne som en ohöflighet detta främmande språk i hennes närvara, ehuru hon nog insåg det berättigade i att den gamle med sin son talade det, som för honom var hjärtats, de fina känslornas tungomål. Alla melankoliska lynnen röna en känsla af sorgsenhet, då de byta om vistelseort. De oförvägna, sangviniska naturerna veta ej af detta intryck. De glädja sig åt, att det alldagliga i deras lif afbrytes. Helena hörde till de förra. Så länge hon och Erik voro ensamma, hade hon icke skänkt en tanke åt alla de svårigheter, som hon gick till mötes, men nu, nu kom alt detta öfver henne. Hon sökte sin till-flykt hos Hanna. Men Hanna, som med själ och hjärta var med i faderns och Eriks ifriga samtal, gaf endast förströdda svar. Och Helena blef lämnad ensam för sig, mer än hvad någon af hennes närmaste hade velat.

Då och då riktade baronen några ord till henne, drack henne till, hälsade med en liten toast henne välkommen; men så slog samtalet åter om till detta familjens frimureri, till hvilket hon — hon kände det med smärta — icke hade klafven. Hon var för dem en börda, som hindrade dem att fritt, otvunget hängifva sig åt hvarandra och åt glädjen. Hon var en främling här, hon kände det med djup misströstan. Ur denna misströstan utgingo redan tusen trådar, hvilka slöto sig samman om henne, fina, lätta, oslitbara trådar, sammansatta af ängslan, bitterhet, ovilja, svartsjuka och bildande ett nät, som omslöt hennes hjärta och hjärna. Ack, om middagen vore slut, om den ville taga en ände, tänkte hon för sig själf och sväljde med möda sina tårar.

Omsider var middagen slut. Erik trykte uppmuntrande sin hustrus hand; man gick till gårdsverandan för att dricka sitt] kaffe och Erik hann hviska några varma kärleksfulla ord i sin hustrus öra, då betjänten anmälde, att en resande åkte upp för allén.Nyfiken som man är på landet, lutade sig Hanna öfver barrieren och blickade ut mot vägen. Plötsligt sade hon med ett uttryck af glad öfver-raskning: det är Lilly, Lilly min bästa väninna!

Erik höll just på att föra kaffekoppen till sin mun. Vid detta utrop stannade han half-vägs, och en lindrig skiftning öfverfor hans anlete, en skiftning som icke undgick Helena, ehuru hon tyktes inbegripen i samtal med sin svärfader. — Främmande nu — hvem kunde denna Lilly vara, som var taktlös nog, att just då hon var första dagen i det nya hemmet, komma hit för att störa dem?

Lilly körde i sin ensitsiga schäs fram till trappan, lämnade tömmarna åt skjutskarlen och hoppade vigt ned.

Lilly och Hanna omfamnade och hälsade hvarandra hjärtligt. Då Lilly såg Erik uppe på trappan och blef presenterad för husets unga, sköna svärdotter, rodnade hon starkt och bad tusen gånger om ursäkt att hon stört familjen; men hon hade ingen aning om vare sig förlof-ning, bröllop eller hemkomstöl. Hon skulle genast vända om, så snart hennes häst hvilat, hon ville visst inte störa någon.

Det ville icke Hanna höra talas om, hon var så ifrig att få Lilly att stanna, att det nästansåg ut, som om hon i denna velat ha en afledare för den trykta stämningen i hemmet. Hon presenterade Lilly som sin bästa väninna för Helena, som å sin sida kände sig starkt slagen af det egendomliga i Lillys utseende.

Hon var icke vacker, men i hvilket sällskap som hälst hade hon blifvit bemärkt. Hon hade något af Leonardo da Vincis kvinnotyper öfver sig, något af detta inåtvända, djupa inre lif, som doldes bakom ett lugnt och måttfullt väsen, men detta lif, tykte man, kunde när som hälst explodera fram i ett behagligt skratt, i tårlös sorg, i bedårande förbindlighet. Hon teg så uttrycksfullt, att man frågade sig själf, om hon alls behöfde talets gåfva. Det släta, askblonda håret, den fint bildade munnen, kring hvilken lifvet spelade i hvarje nerv, i hvarje liten muskel, i de små groparna på kinder och haka, och den klara blik-ken, som såg så rakt ut i världen, som om den velat taga mått på alt hvad den såg — och oak-tadt all denna klarhet outgrundligt skiftande som hafvet — gåfvo hela hennes utseende och uppträdande ett obestridt välde öfver enhvar, som hon värkligen ville tjusa.

— Välkommen, öfverstinna, välkommen, måtte ni trifvas i vårt land, sade hon med en behaglig dämpad röst, med ett leende som lofvade så mycket.Och nu går samtalet, så länge bundet och kallt, lös på allvar. Hon är som det med elektricitet mättade föremålet: man behöfver endast röra det, och det gnistrar, det kastar lågor och sprider värme omkring sig. Och samtalet börjar på franska, går öfver till tyska och svenska och åter till franska för att till

sist hufvudstupa störta sig i svenskan, hvilken som en brusande ström drager till sig alla små obetydliga bifloder af franska, tyska och ryska. Och där sitter hon åter ensam, den stackars Helena, och hör på detta främmande entoniga språk, dessa ljud som hon icke kan finna sköna. Hon ser huru Erik blir ifrig, huru svägerskan Hanna, kall och klok som den gamle, blandar sig i samtalet, huru Lilly flammar till. Och hon väktes af dessa ögon, af detta bedårande löje att öfvertänka, hvad där kunnat finnas för ett band emellan hennes man och denna Lilly — ty att där varit något, det ser hon genast. Lillys mun skvallrar om, huru upprörd hon är, då hon ser Erik. Hennes ögon gifva honom en blick, så sorgsen att det slår som en blixt i Helenas sinne, en blixt som med ens upplyser henne om det förgångna. Herre Gud, hon älskar ju honom, och han — — en gång i tiden har han älskat henne!

Helena har lurat ut hennes hemlighet —hemligheten i detta talande anlete. Hon känner det plötsligt, som om hon funnit Aladdins underbara lampa, och vid dess trolljus känner hon igen alt, läser Lillys hela kärlekssaga, ja förstår detta afskyvärda språk. Och med ett förtvifladt tag kramar svartsjukan plötsligt sönder hennes lyk-kas skimrande bubbla. Hon är en främling här, hon skall aldrig vinna insteg inom denna familj, i detta land. Som en oöfverstiglig mur skola de alla sluta sig samman kring sin härd, denna härd där hon aldrig skall finna en obestridd plats. Icke häller han, hennes Erik, skall kunna skaffa henne denna plats. Hennes intryck bli henne öfvermäktiga. Hon kände dett som då vattnet plötsligt går öfver i fast is. Hon stiger upp och säger kallt och lugnt, att hon skall gå upp på sitt rum.

— Jag kommer genast efter, svarar Erik med en förströdd min och blick.

Helena kände icke husets inredning, hon gick i matsalen, därifrån till salongen och kom ut till trädgårdsverandan. Hon ville icke vända om och fråga efter trappan till öfre våningen. Hvarför skulle hon störa dem som efter många år åter •träffades, dem för hvilka hon ensam var en främling, en börda, ett tvång. Eu rak bred gång, kantad af blomsterrabatter, förde igenom trädgården.Bitter och nedslagen gick hon ned för gången, då hon plötsligt hörde ett mäktigt sus. Hon vandrade vidare. Ju längre hon kom från byggnaden, desto mera tilltog suset. Nu tykte hon sig midt i det allmänna bruset höra några enskilda väldiga bastoner rulla fram likt åskan. Hon steg ned för en brant trappa af grofhuggen granit, och just då hon vände till vänster på det sista trapp-planet, såg hon Haapakoski skummande och brusande omsluta en af täta granar bevuxen holme. Först blef hon rädd; hon hade där borta på den ryska slätten aldrig sett något dylikt och hon var på väg att fly. Men med en egendomlig tjuskraft bands hon af bruset, af färgspelet, af den våldsamma striden där nere djupt under henne, så att hon icke besatt kraft att röra sig ur stället. Hon tykte rent af, att en underlig, hemsk, magnetisk kraft drog henne dit ned mot fallet, och häftigt tog hon ett tag i trappans barrier. Först då hon kände det fasta stödet under sina händer, blef hon lugn och kunde med alt intensivare intresse betrakta vattnets vilda lek. Hon såg den blågröna grundfärgen växla i hvarje minut mellan svartblått och gulbrunt. Där de tvänne strömmarna i ursinnig vrede störtade tillsamman och bekämpade hvarandra, kastade de sig högt upp i miljoner vattendroppar, i hvilka regnbåge öfverregnbåge väfde in sina strålknippen, lysande och gnistrande; en väf hvars färgprakt ingen dödlig, icke Salomo i all sin härlighet, icke liljorna på marken ha efterbildat. Helena stod ett ögonblick likasom förstenad vid denna naturmaktema3 vilda strid. Hon mindes versen i Puschkins dikt Kopparryttaren:

Alt värre stormen vågen bryter Nu sväller Nevan upp och ryter,

Den kokar, frustar, vill bli fri,

Och som ett djur i raseri

Den plötsligt sig pä, staden kastar.

Och då hon en gång fick versmåttet klart för sig, tykte hon, att forsens och flodens brus gick i samma rytmiska takt, att den sjöng, att den brusade ständigt, ständigt i samma meter med samma omsägningar. Och då den yttre naturen ter sig för oss så, som våra själssträngar äro stämda för stunden, ljöd forsens sång för henne djupt vemodig och sorgsen: du är en främling här, dig älskar ingen här! Det var sångens A och O. Och djupt förkrossad af sin sorg, af vemodet, af naturens väldiga, fruktansvärda stämma, som aldrig talat så hårdt, så sträft, så våldsamt till henne, af svartsjukans kval, af de starka intryck och känslor hon senast varit underkastad, sjönkhon

ned på trappan, och en våldsam gråt skakade hela hennes varelse.

Och detta intryck af forsens vilda, sträfva, våldsamma sång blef för henne ett af de beståndande, ett af dem som aldrig förgätas.

Nu hörde hon sin man med ängslan och oro ropa hennes namn. Han kom närmare och det kändes som en tillfredsställelse hos henne att af röstens klang förnimma, huru orolig han var. Skulle hon svara eller ej? Hon stred med sig själf och till slut svarade hon ett kort, tvärt här, och i nästa minut sprang Erik ned för trappan, slöt henne i sin famn och kyste hennes ögon gång på gång.

— Huru i Herrens namn har du kommit hit ned! Hvad jag varit orolig! Och hvarför gråter du, säg älskade hvarför?

Men hon kunde intet svara på en lång tid. Till sist kom det fram; en hel ström af bittra ord, af lösa hugskott, af vilda fantasier, alla bygda på svartsjukans kval, bröt fram öfver hennes vackra läppar. Alt hvad hon under den half-timme hon tillbragt ensam med sina sorgsna, hetsiga tankar fantiserat ihop, alt slungade hon öfver hans värnlösa hufvud.

Att börja med blef Erik djupt sårad öfver hennes ord och måttlösa beskyllningar, och hanville försvara och rättfärdiga sig inför henne; men då han såg, huru djupt olycklig hon var, och betänkte, att motsägelsen endast skulle uppreta henne, tog han sig for att trösta henne. Han satte sig vid hennes sida och talade som till ett sjukt barn, vänligt och ömt. Hennes tårar, hennes snyftningar afstannade, och i nä9ta ögonblick var hon dubbelt så öm mot honom, erkände sitt fel och ödmjukade sig, så att Erik djupast inom sig tykte, att det var för mycket.

För att blanda bort hennes intryck och få henne att glömma den svåra stund hon upplef-vat, sade han:

— Se, huru vacker forsen är. Se det rosenröda molnet som en mussla på himlen, den gula klara himlen, den mörka furuskogen och den hvita forsen. Se, huru ljuset mellan granarna strömmar som upplöst guld öfver vattnet, säg är det icke skönt? Här har jag som gosse sommar ut och sommar in beundrat denna utsikt.

Hon såg kisande på landskapet. Till sist smög hon sig till honoin.

— Förlåt, älskade, men jag är rädd, jag förstår icke denna utsikt. Suset kommer mitt hufvud att svindla, bråddjupet förskräcker mig, våldsamheten stöter mig tillbaka. Jag älskar en flod, när den som Rysslands floder makligt flyter somett blått vattradt band mellan rika fält och mjuka ekdungar, jag . . .

— Kom, Helena, sade han sårad i sin själ. Man väntar oss med teet.

Hon såg förvånad på honom, men sade intet. Att en man kunde vara svartsjuk om sitt land, det hade hon ingen aning om.

*

Aftonen föll på. I den stora salen på Haa-pakoski gård satt familjen församlad. Familjens medlemmar voro tystlåtna, tänkande, inåtvända personer, descendenter af bistra krigare och föga ömhj ärtad e jurister. Där fans intet af detta lätta, fladdrande ljusa, som ofta hör gammal hofadel till. Gamle baronen satt och såg ut genom midtel-fönstret och kalkylerade öfver, huru många häckar mera väpplingen där borta på ängen skulle ge i år. Hanna och Lilly spelade domino; de unga tu, nu åter i full harmoni med hvarandra och hela världen, sutto vid pianot. Då och då slog Helena an en enda ton på tangenterna, en ton som svälde till, fylde rummet och åter dog bort i den tysta sommarkvällen. Erik höll armen om hennes lif och hviskade ömma ord i sin hustrus öra. Var det dessa ord, som gjorde att de ensammatonerna lockade alt flere och flere att samljuda under Helenas fingrar, alt nog. plötsligt slog hon an några praktfulla ackord, och nu brusade musiken fram i stolta, mäktiga vågor. Ingen hade kunnat tro, att det enkla pianot dolde inom sig en sådan värld af storhet och prakt.

Då Helena spelade, glömde hon, hvar hon var och hvilka som omgåfvo henne. Ty hon hängaf sig med hela sin själ åt tonernas tjuskraft, hon bars och bars af melodin i en värld af harmoni och skönhet. De stora dödar som skapat de odödliga värk, hvilka de små lef-vande nu drogo nytta af, lät hon hvila i fred; hon spelade blott sitt

hemlands toner, blott den musik som vuxit upp i det omätliga Ryssland.

Åt alt hvad den judiska rasen lidit och åter lidit i Ryssland, har Anton Rubinstein gifvit form och färgklang i sina toner.

Hans hjältar må heta Asra eller Nero,. vara Okeanider eller Rusalkor, luftiga väsen ur älfvarnas djup, hvad hans toner tolka bäst och sannast, det är de sorger som i tusen år tyngt hans folk i det heliga Ryssland. Det är en smärtfull sång, som framsprungit djupast ur det kvalda folkets bröst och hos honom slår ut i ve och klagan likasom fordom hos förfäderna, då de klagade vid älfvarna i Babylon.Okonstladt och naivt har Glinka lyssnat till hvad fiskaren sjunger, då han i sommarens kväll ror sin båt på Dnjeperns vida yta, hvad herden spelar på sin pipa, där han vallar sin hjord vid flodens strand. Han har hört den konskriberades klagan, sett ungdomens lekar och dess stormande danser, då ynglingar och flickor på hälgdags-aftonen mötas i byn. Och ur alt detta har han dragit ett facit, ett värde, som mer än annat gör hans folks karaktär: hängifvenheten för idéns inkarnation, för personligheten. Fädernesland, frihet, oberoende, alt är intet, först i tsarens personlighet är intet alt, därför ger detta folk lifvet för tsaren — det är för dem hufvudsum-man af lifvets svåra konst.

Mäktig och pompös är Tschaikowsky, mera lärd än hans föregångare. Hans musik har djupa rötter i den ryska mässan, den kyrkliga musikens fasta schema, dess rytmiska, sköna ackord; som marmorpelare i en häl gedom bära de härliga, lätt förtonande öfvergångar likt luftiga hvalf på rikt utsirade kapiteler. Kolonnpar på kolonnpar repetera sig i oändlig följd och försvinna i bländande ljus i fjärran, där den oändlige dväljes anad, men aldrig sedd, dold af moln, af helig rökelse, som likt blomsterdoft i sommarens natt, sväfvar kring hans tron.Då den sista tonen förklingat, rådde där ©n helig tystnad i Haapakoski gamla sal. En sakta snyftning hördes från soffan, där Lilly satt. Hanna såg ut mot de små purpurfärgade skyar, som seglade så oändligt högt uppe och långsamt försvunno i azurens djup.

Helena steg upp från pianot. Hon hade hela dagen spelat samma roll som Inferior i den ve-netianska komedin. Med en känsla af välbehag erfor hon, att hon åtminstone i detta nu stod högt, så högt, att alla de andra måste se upp till henne.

Gamle baron Horn steg upp och trykte tigande sin svärdotters hand. Han ämnade just säga något, då betjänten i detsamma ringde. Denna skarpa ringning bröt förtrollningen.

Teet var serveradt. Man gick till matsalen, där kvällsvarden intogs under tystnad. Gamle baronen betraktade uppmärksamt sin sonhustru. Det föreföll, som om han efter det han hört henne spela fått likasom en högre tanke om henne och hennes förmåga.

Senare på kvällen, då man bjudit hvarandra godnatt, sade han sakta till sin son:

— Tag vara på denna kraft. Du skall i tid — och ordet uppfostra hade sånär kommit öfver hans läppar, men i detsamma såg han ett blidt, betryktanlete likt en dimma skymta for sina ögon, det var bilden af hans stackars hustru, som vid detta ord dök upp ur glömskans, ur minnenas land. Han teg, och Erik fick aldrig veta, hvad den gamle menat. Han trykte varmt sin faders hand. Och nu märkte han för första gången, då den gamle gick in till sig, att hän starkt åldrats. Nacken var tunn och mager och det raka, starka i ställning och gång tyktes ha fått en knäck. — Jag ser, att jag kommit hem i rätt tid, sade sonen för sig själf.

De nygifta sutto vid fönstret i sitt rum. Natten, den tysta ljufliga sommarnatten låg öfver kullar och fält. Forsen sjöng sin vaggsång. Ur de doftande skogarnas djup, Gud vet hvarifrån, om från himlen eller jorden, sväfvade ljumma vindar fram. En luftig dimma steg upp ur forsdalen, låg som en mjuk svepning öfver de närmaste träden, gaf behag åt deras former och finhet åt deras färg. Från fållan hördes då och då klang af klockor och längst i fjärran skallet af en vakande hund.

Erik Horn var hänrykt af sommarnattens underbara ljus, som han nu återsåg efter många års bortavara. Musiken, hemlandsluften, hans lyckliga kärlek och aftonens skönhet, alt bidrog till att stämma hans själ i en egendomlig tonart,som lät honom i högsta potens njuta af lifvet, at tillvarans fröjd.

— Helena, se huru vackert fältet är där borta, när vinden går öfver de gröna axen.

— Hvilket fält? Helena såg det icke. Det där lilla i parken där, är det ett fält?

Hos henne väkte ordet fält en annan bild.

Så långt ögat nådde, vajade hvetet nu i hennes hemland. Vinden bar en egendomlig doft, som på samma gång äggade och söfde. Vid horisonten såg man de spetsiga taken af den stora byn och den sneda häfstången från brunnen. Från hvarje buske ljöd näktergalens smäktande sång. Himlens stjärnor lyste guldglänsande på dunkelblå botten.

Horn förstod hennes drömmande blick, han förstod, att Helena aldrig skulle komma att fatta skönheten i denna anspråkslösa, enkla natur, där lifvet pulserar sakta, flyter så stilla som bäcken under näckrosornas blad.

Men ägde han någon rätt att känna ledsnad därför? Horn mindes, huru han, då han som ung löjtnant följde en sin kusin, en målarinna till Italien, en dag hänrykt öfver naturens skönhet blickade öfver Lago Maggiores blåa vågor bort mot de Borromeiska öarnas sköna konturer. Kusinen hade då sagt åt honom: Erik, skulle du vilja bosätta

11dig här? — Gud bevare, hade han svarat, och det var dock de eviga vårarnas land somfrågangälde.

Ehuru denna dag var en af de skönaste sommardagar norden hade att bjuda på, kvarstod den det oaktadt som en mörk punkt i Helenas lif, ett bevis på huru våra lidelsers, våra känslors skiftningar och svall ombilda den yttre världen, huru vi själfva gifva stämning och färg åt det som omger oss, så att man på våra individuella intryck kan tillämpa Zolas definition på konsten — ett stycke natur sedd genom ett temperament.mekmånaden, detta som i färg skulle symboliseras med något hvitt och rosafärgadt på gyllne grund, som i musik skulle återgifvas ungefär såsom Gounod det gjort i fjärde akten af sin Faust, blef för Erik Horn något helt annat än hvad han väntat sig. På landet i en skön natur, fri från mödosamt arbete, öm, hängifven och frisk hade han vågat hoppas i högsta mått på den lycka, som detta magiska ord innebär, och dock blef det helt annorlunda.

Orsakerna till att lifvet icke för honom gestaltade sig, såsom han hoppats, voro tvänne, och i själfva värket så helt naturliga, att han genast varsnade dem och insåg att de borde af-hjälpas; men att afhjälpa dem låg icke inom hans förmåga. De unga tu ledo af absolut brist på arbete. Erik, som var en tämligen värksam natur— icke som den gamle eller systern, men i alla fall van att arbeta i och inom ett schema, som militärer vanligen göra det — var dömd till absolut overksamhet.

Den gamle hade i åratal af ensligt lif på landet samlat en stor mängd erfarenheter och gjort en mängd iakttagelser, som han bar likt en brunn af visdom inom sig. Han ansåg det som sin plikt att meddela den b lifvande herren till Haa-pakoski dessa praktiska rön och dessa resultat af sina ensliga stunders tankearbete; men att öfverlämna någon enda detalj af godsets skötsel åt sonen — nej, så länge hans hufvud stod upprätt, skulle han ensam sköta Haapakoski. Och Erik blef en tyst åhörare af sin faders planer, tankar och drömmar i ekonomi, i sociala och politiska frågor, en roll som i längden blef honom olidlig.

Helena åter var visserligen van vid sysslolöshet, ty de besök, de ridturer och det arbete för de fattiga, som i hemmet upptagit henne under dagens lopp, kunde väl icke kallas arbete, men att lefva till den grad utan möjlighet att utfylla sin tid som här hade hon dock icke varit van vid. För öfrigt var det med högsta förvåning hon för första gången i sitt lif såg, hvilket slafgöra landtbruket i själfva värket var. Hennes svägerska var ju tidigt uppe och följde dagen om med hela husetsoch godsets ekonomi. Och senatorn, geheimerådet, baronen, den gamle majoratsherren, ja han — hon trodde säkert, att han aldrig sof. Helena mindes, att hon en gång träffat en tysk godsägare, som presenterades för henne under titeln „Land-oeconoma. Hon hade funnit titeln i högsta grad kuriös och undrat, hvarmed en sådan person egentligen sysslade; nu fann hon en personlighet bakom detta lustiga ord, och det var svärfadern. Men icke blott dessa bägge, utan hela huset hade, tyktes det henne, ett evigt, ett värkligt straffarbete sig förelagdt.

Ville hon rida, såg Hanna på henne som om hon föreslagit att plundra kyrkan eller plocka ned ett par stjärnor från himlen — rida nu midt i höbärgningstiden, sade Hanna kallt och rykte på axlarna. Skulle hon draga galoscherna

på sig, fans aldrig någon betjäning i närheten, och fans den romantiske Larsson där, så gjorde han det icke på något vilkor, ja han var slug nog att genast försvinna, då han trodde att hon behöfde honom. Med andra ord, hon stötte på en kant af detta sega, omedgörliga något, som tiger och gör som det vill, den finska envisheten. Hon måste till och med kamma sig själf, ja kläda på sig själf. Hvad skulle Marfa Ivanowna ha sagt, om hon vetat detta! Icke ens Darja Michailownavågade hon underrätta om denna ömtåliga sak. Helena hade själf till att börja med känt sig djupt förnärmad däröfver, men då Erik på allvar sagt, att, om de bjödo en dukat i månaden, de icke i hela Kymmenedalen skulle finna någon som kunde och hunne göra hvad hon i den vägen begärde, måste hon finna sig däri. Något som i det hela icke var så svårt, då Erik själf under hela denna tid som en annan Herkules vid Omfales fötter tog de flesta af en kammarfrökens åligganden på sig.

Men värre än alt detta var språket, detta språk hvaraf hon icke förstod ett ord. Att sitta där, se sina närmaste le och tåras, höra dem blifva ifriga och åter lugna sig, allvarligt öfver-lägga eller skämta, och af detta alt förstå intet, det var förnedrande. Att då släkt och husets vänner kommo för att hälsa den unga frun, sitta som ett skådedjur, som en Dalai Lama, hälsa, nicka och le och icke kunna säga ett ord, det blef stundom en fysisk plåga.

Alt detta alstrade oro, leda och trötthet, som i sin tur blef fröet till mången tvist, tvister som under det excentriska lif med häftiga känslosvallnin-gar och nervösa utbrott, hvilket karaktäriserar smekmånaden, drogo med sig tårar, gråt, förtviflanoch scener af svartsjuka. Och dock viste de bäggey att ingen människa på jorden stod den andra närmare, var den andra kärare. Ack, hon ville icke erkänna det, men ibland kändes det, som om de varit hårdt bundna vid hvarandra. Då alt var väl dem emellan, märkte hon det ej. Men så fort de blefvo osams och drogo hvar åt sitt håll, skar bandet djupt in i köttet och sårade dem* Och år gingo om, innan de kunde glömma denna, tid af oro och spänning, denna vårstormarnas, upprörda tid.

Men huru afhjälpa dessa olägenheter, huru i hemlandet erhålla en plats med eget hus och hemr med sysselsättning för sig själf och Helena . . -fick han icke en självständig värksamhet här, ja så ville han åter fara till Moskva. Och när skulle Helena lära sig detta språk, som nu gaf henne så många bittra stunder, att icke tala om det andra språket, finskan, som man då Erik reste ut till Ryssland, knappast hörde talas om, men som nu bröt in på alla håll och kanter.

Erik hade många gånger lust att rådgöra med sin syster Hanna i denna sak, men med Hanna var det icke mera som förr. Hennes „akta dig för Helena Nikolajewna" ljöd ännu i hans öron. Syskonen, som förut varit så nära lierade med hvarandra, hade nu som af en kilskilts åt, och denna kil var svägerskan. Djupt i Hannas själ rådde misstro mot den nykomna. Hvilket ögonblick som hälst trodde hon, eller ville hon tro, att några blamerande detaljer skulle uppenbaras om släkten, något tvetydigt, något hon viste icke hvad, men något som Martinoff hade antydt, som hon hade drömt om den svåra natten på villa Aldoni. Ty alt sedan dess hade hon insupit en stark antipati mot svägerskan, i hvilken hon därtill fann en rival om makten på Haapakoski. Det som dock naturligtvis i allra högsta grad var och förblef en skiljemur mellan dem, var trosbekännelsen. För Hanna, hängifven alla ytterligheter i den protestantiska tron med dess tolerans i trosfrågan, blefvo den ortodoxa lärans fasta, schematiska och en gång för alla bestämda former ofattliga, ja rent af motbjudande.

Om syskonen icke dö första dagarna undvikit det ämne, som låg dem båda närmast om hjärtat, hade de måhända i någon mån justerat sina åsikter och rättat sina misstag. Men de hade låtit den rätta tiden gå sig ur händerna, och nu behöfdes det en stark yttre påstötning, för att de skulle taga till tals ett ömtåligt och delvis obehagligt ämne.

Så gick tiden långsamt, tills dess en lång regndag situationen tyktes outhärdlig för de uuga.De hade kommit i dispyt om någon bagatell, bagatell till den grad att de ett par timmar senare icke kunde säga, om hvad de tvistat. Nu satt Helena och kände sig djupt olycklig, medan Erik gick missbelåten med sig själf och sin ställning.

Det knackade på dörren. Stig in, ropade Erik otåligt. Larsson kom in med ett bref. Bref-vet var från Moskva, adresseradt till Erik Horn. Det var från Dar ja Michailowna, som skref utförligt om ställningar och förhållanden. Nu hade det kommit, det som hon så länge väntat. Alt störtade samman, slag på slag. Fordringar, räkningar, papper i oändlighet från alla håll. Nikolai Konstantinowitsch hade blifvit ursinnig och vägrat att skrifva på några som hälst handlingar. Dar ja Michailownas notarier hade tillrådt henne att anhålla, det förmyndare skulle utses

för den halsstarrige fursten. Därtill hade hon för sin del föreslagit Martinoff och den som nu stod dem närmast, svärsonen Erik Horn. Hon bad honom att med det första komma till Moskva i och för denna affär.

Men då blef Erik Horn utom sig. Han hade aldrig i sitt lif haft att göra med sådana affarer, han, en soldat skulle ge sig i händerna på advokater, processa om Gud vet hvilka smutsigaaffärer . . . nej, och tusen gånger nej, han hade gift sig med Helena, men icke med släkten.

Då Helena var af en annan åsikt och ifrigt förfäktade, att de borde resa för att bistå Darja Michailowna, beslöt sig Horn för att tala ut, att låta henne veta, huru hon hade det i sitt hem. En gång måste hon ju dock få veta det, och nu var det måhända bäst. Han talade därför först om, huru det var honom omöjligt att sköta några affärer, till och med bataljonens, tillsamman med Martinoff, att denne så snart Horn infunne sig i tjänst, utan tvifvel skulle komma att söka en annan befattning, att Martinoff begagnat sig af sin kännedom om Nikolai Konstantinowitsch' lif och affärer på ett sätt, som icke kärleken till Helena, icke svartsjukan, intet i världen kunde rättfärdiga . . . Vidare talade han på möjligast skonsamma sätt om hennes faders framfarna lif.

Helena lyssnade, full af häpnad och förvåning. Det var för henne, som då man plötsligt tänder ett ljus i ett mörkt rum, i'hvilket man länge trefvat omkring. Nu förstod hon med ens Darja Michailownas oro och tårar, gamla Marfas omotive-radt nedkallade förbannelse, tjänstefolkets dunkla hänsyftningar på en stundande räfst och ett straff. Nu förstod hon den plötsliga tystnad, som ofta upp-stod, när man talade om hennes far. Nu mindes hon från länge tillbaka talet om en utländsk furstinna, som bragt olycka öfver huset. — Nu såg hon klart i det hittils dunkla, det outredda,, som ofta väkt hennes nyfikenhet, nu förstod hon alt. Ack, de djupaste lidandsn strömma öfver oss ur samma källa, som skulle kunna fylla oss med den största glädje, och de sår en älskande hand slår svida häftigast. Och då Helena nu hörde dessa ord ur Eriks mun, greps hon af en sorg, som gränsade till förtviflan. Det föreföll henne, som om mörka vågor slagit samman öfver henne och hon långsamt sjunkit nedåt, ständigt nedåt. Hon hade att börja med icke ens tårar för sin sorg.

Det knackade åter på dörren. Horn kände sig villrådig; att hon skulle taga det så djupt, det hade han dock icke trv>tt, och denna knackning nu . . .

— Hvem är det, ropade han häftigt.

Det var åter igen Larsson, som anmälde, att gamle baronen hade något mycket viktigt att tala om med öfversten.

— Jaså, var god och säg, att jag kommer genast.

— Men sansa dig, Helena, sade han oroligt,han viste icke hvad han skulle göra, stanna hos henne eller gå ned.

— Erik, sade hon mildt, gå ned till din fader, jag behöfver vara ensam med mina tankar . . . Men Erik, tilläde hon med häftighet, du talar icke om detta för någon, framför alt icke för din syster, hör du, icke för henne.

— Min syster! Ja, såvida hon inte redan vet altsammans.

Helena for upp i vrede: hvem, hvem skulle ha sagt henne det?

— Kanske Martinoff.

— Ah, nedrigt, nedrigt. Hvilken skam, hvilket elände, och hon brast i tårar.

Från denna stund förskref sig hennes antipati för svägerskan. En äkta kvinlig antipati, som intet i världen, icke förnuftsskäl, icke ens egennytta kunde bekämpa eller afvända. Denna blinda, på Gud vet hvilka dolda, inre inflytanden beroende antipati, så karaktäristisk för många kvinnor. — Helenas vrede värkade lugnande på hennes sorg.

— Gå till den gamle, sade hon. Jag vill öfverlägga om hvad som bör göras.

Då Erik kom ned till sin fader, vandrade denne upprymd af och an i det stora arbetsrummet.

— Nå, min gosse, sade han leende — jaghar gjort som forntidens gästfrie drott. Jag har icke frågat vandringsmannen, hvarför han kommer, hvart han går, huru länge han dröjer. Men nu har du lustvandrat i

kärlekens örtagård i tvänne veckor och mer. Får man lof att fråga, huru du har det ställdt för dig nu? Skall du tillbaka till Moskva?

Erik såg menande på fadren — så sade han ett resolut nej, det vill säga, att hans vanliga obeslutsamhet lät honom försöka att bakom detta kategoriska nej möjligen finna en utväg till ytterligare öfverläggning.

— Bravo. Nåväl, jag tager fasta på ditt nej,, och fadren tog från bordet én nyss ankommen nummer af Helsingfors Dagblad. — Hör på den här notisen: Guvernören J. A. Gripenstedt, som nu i 12 år intagit landshöfdingestolen i — län, torde hos Hans K. Majestät ha anhållit att för sjuklighet få afgå från sin post och tilldelas full pension för de 36 år han varit i statens tjänst. Guvernör Gripenstedt har under den tid han handhaft posten som guvernör i länet vetat att förskaffa sig ett odeladt godt namn, och det skall för hans efterträdare, hvem hälst det än blir, icke blifva lätt att fylla platsen efter den folkkäre och rättrådige mannen. — Nå, hvad tycker du om notisen?— Jag förstår dig, käre fader, svarade Erik allvarsamt. Men . . . Nu föll hans gamla obeslutsamhet öfver honom.

— Nå, sade fadren.

Fruktan för ansvaret vid den viktiga tjänsten och Eriks medfödda anspråkslöshet uppjagade rodnaden på hans kinder. — Nej far, jag kan det ej.

— Hör nu, Erik, det är jag som bedt Gri-penstedt att lägga in om afsked, det är jag som fäst vederbörandes uppmärksamhet på dig. Du kan tänka dig min belägenhet, ifall du nu skulle neka.

— Men betänk då ... är jag vuxen denna plats? Hvad vet jag om en guvernörs skyldigheter, om länets behof?

— Erik! När jag föreslagit dig, så bör du veta, att det är min fulla öfvertygelse, att du med god vilja kan sköta den posten. Och viljan skall väl icke fattas dig.

Erik öfverlade en god stund inom sig. Gick af och an i rummet, tände på sin papyross; till slut vände han sig till den gamle, som hela tiden betraktat honom, och sade:

— Om jag skulle kunna komma ifråga, så vet du nog, att det är min allvarliga föresats attträda i gamle Gripenstedts spår. Men det där är drömmar — och . . .

Den gamle njöt af sin makt, af sin förmåga, han njöt däraf denna gång mera än någonsin förr i sitt lif — ty nu gälde det ju hans son. Till denna maktens retelse kom ytterligare något som kunde anses som ålderdomssvaghet — han fann ett mycket stort behag i att visa sin makt. Att, ehuru redan länge sedan afgången från tjänsten, ännu vid viktigare frågor i landet, vid befodringar, där han kunde lägga sitt ord till förmån för landets få aristokratiska familjer, uppträda på ett värksamt sätt, att då och då dirigera gången af en allmän sak, det var för honom en hälgdagsfröjd. Och nu, nu då det gälde hans egen son, nu var det en nödvändighet och en — triumf.

— Nå, nå, inte bara drömmar. Packa in din paraddräkt, far till Helsingfors i nästa vecka och uppvakta senatens medlemmar, res sedan ned till Lithauen, gör din uppvaktning hos generalguvernören — så där en passant — på resa till Berlin eller hvart du vill. Tag med dig bref från grefve Stiilpers — om Skobeleff och dina nära förbindelser med honom behöfver du icke tala, där stöter det på patrull, efter hvad jag nyss erfarit. Och jag skulle ha bedömt sakerna bra nog illa, om jag icke kunde ansvara för ett godt resultat.— Pappa, och Erik Horn såg med en blick af beundran och tacksamhet upp till sin fader, detta alt är väl ditt värk, kan jag tro. Tack och förlåt mig all den köld jag fordom visat dig. Om du viste, huru varmt tacksam jag är. Om du viste, hvilken ofantligt stor tjänst du just nu gör mig.

— Om jag viste det? Nog vet jag det, min gosse. Du längtar härifrån. Att lefva här med din Helena, utan arbete, utan sysselsättning, det går inte. Nå vänta, vänta. När gamle baronen på Haapakoski gått till sina fäder, blir det din tid. Sköt nu då om ditt pund som en äkta finsk adelsman.

Den gamle slog sonen på axlarna och såg honom djupt in i ögonen. — Käre Erik, du liknar i alla fall bra mycket din mor.

Ett varmt och godt, förtroendefullt förhållande ägde från denna stund rum mellan far och son. Och det kändes den gamle, som om en tung börda, hvilken trykt honom i åratal, nu lyfts ifrån honom.

Människohjärtat är ett förunderligt ting. — Nu då bördan tagits bort, då han kände denna lättnad, nu sade han till sig själf: min uppfostringsmetod var ändock den rätta. Det här skall jag nämna om för bror Magnus Jakob. Detär med sönerne som med fröet, att först då den själfständiga kraften är vunnen, springer det hämmande skalet af sig själft.

*

Helena satt i sitt rum i stridiga tankar. I denna uppsjö af skymfligt nytt, som hon plötsligt och oförberedt erfarit, hade hon som seglaren ute på det mörka, stormiga hafvet svårt att finna sig tillrätta. Hvad skulle hon göra, hvad var det rätta, huru skulle hon ställa sin färd. Högt slå bränningarna, vågorna skumma, mörk är natten — hon kände sig redlös. Då skymtar där plötsligt ett ljus, ett brinnande ljus, det sänder knippen af ljusstrålar, som flere än en gång drunkna i nattens mörker, tils ljuset segrat öfver dunklet och med klart, stadigt sken kastar sina strålar mot henne; nu vet hon, huru hon skall styra sin julle. Alt detta fula, skymfliga, alla dessa olyckor har han, Erik, vetat och förutsett, och dock har han icke fruktat ruin och vanära. Han har tapprare än forntidens riddare brutit sig in till henne och räddat henne ur den moraliska och ekonomiska ruin, som hotade henne. Huru segerrikt stark har icke hans kärlek varit. Nu vet hon, hvad hon har att bygga på, att lita

12till. Dit han går, dit vill ock hon gå; där han vill vara, där vill ock hon vara. Hennes hjärta smälter och är färdigt att flöda öfver af ömhet och kärlek. Hennes själ är upprörd och lågande, och just då kommer Erik in. Glädjen lyste ur hans ögon.

— Jag stannar i Finland, jag lämnar aldrig mera mitt land, sade han nästan flämtande, så upprörd var han.

— Och jag, jag följer dig för evigt, sade hon och slog sina armar kring hans hals och såg på honom med ett smekande varmt, sammetslent uttryck i ögonen.

.Sorg, vrede, hat, alla flngo sina uttrycksmedel, glädjen ensam föddes mållös i lidelsernas syskonkrets. Den kan icke gifva uttryck åt sina känslor, den kan blott, när dess känslor svalla öfver, vara tyst och le. Men när den i helig tystnad med strålande ögon ser dig an, talar den bättre än hela syskonskaran.^Imyra månader senare blef Erik Hom till stor förvåning och förargelse för flere gamla afske-dade generaler, statsråd och värkchefer utnämd till guvernör. Denna utnämning blef en cause celebre, tidningarna togo i saken och man talade allvarligt och högt om protektion och dess bekymmersamma följder för ett samhälle.

Sällan har en guvernör dragit in i sin residensstad med mera uppriktiga känslor af glädje och med större kraf på sig själf för det allmänna bästa än Erik Horn. Han var glad, ty detta schackdrag af hans fader löste honom med ens från alla de processer, chikaner och ledsamheter, som hans svärfaders förhållanden skulle hafva dragit med sig, ifall han varit tvungen att resa till Moskva. Djupast i sitt hjärta kände han, att en ännu svårare sak än processerna hade föreståtthonom därborta, en sak som ofta plågat honom. Han skulle ju där ha återsett hela denna skara af officerame i sin bataljon, som alla legat vid Helenas fötter. Att icke als tala om MartinofF. Blotta tanken på alla dessa hetlefrade beundrare, som sagt Gud vet hvad om Helena, kom en blodvåg att slå honom uppåt hufvudet.

Men nu — han skulle aldrig mera behöfva se unge Petroffs förälskade ögon, aldrig lille No-vosiltzoff och hela skaran af adoratörer.

Men om Erik var glad, så var Helena det icke mindre. Frihet, frihet, jublade hon, då hon omsider satt i vagnen vid Eriks sida och hästarna i starkt traf förde henne från Haapakoski och från det nervpinande forsbruset. Ändtligen skulle hon få ett eget, alldeles eget hem, där hon fick ensam ställa så, som hon det ville, utan denna svägerska, som blickade ned till henne från höjden af sin mångåriga erfarenhet, sin obestridda oum-* bärlighet.

*

Den lilla guvernementsstaden var belägen åtskilliga mil från järnvägen. Den låg vid en långgrund insjö och var

indelad i kvarter och tomter så regelbundet som en schackruta. Olyckligtvisvar den tilltagen i altför stor skala. Dess torg och gator stodo icke i någon proportion till folkmängden och till de små envånings trähus, som mellan stora vanvårdade planteringar af björk, asp och rönn reste sig på långa afstånd från hvarandra. Mellan husen sträkte sig plank, långa, enformiga och likartade, och g&fvo gatorna deras egentliga prägel, prägeln af tröttsam, snörrät enformighet.

Öfver alla dessa plank och trähus reste sig guvernörens residens, äfven det en till omgif-ningen oproportionerlig byggnad, uppförd i en tung officiell stil. Från dess balkong kunde man se norrut öfver tak och skorstenar, öfver trädgårdarna bort till furuskogen, som åt detta håll gaf staden en bra nog trång infattning, en ram af mörka furor. Mot söder var utsikten öfver insjön och dess holmar däremot till viss grad fri. Staden var en riktig tschinovniksstad, utan några ressurser i och för sig. Ingen fabriksvärksamhet, -ingen genomfart för transport till andra städer, ingen annan handel än detaljhandeln för dagen. Icke ens någon rik eller blomstrande landtbefolk-^ ning i dess närmaste närhet, t Den första tiden var Helena ifrigt upptagen af att ordna sitt hem. Hvarje vecka kommo foror med möbel från St. Petersburg. Hennesgamla älskade Erardflygel var äfven kommen likasom porträttet af hennes mor. Det var hennes största glädje att ordna alla dessa olika föremål på ett konstnärligt och praktiskt sätt. Det upptog henne till den grad, att hon att börja med icke als märkte, huru tiden led. Ty innan detta arbete var gjordt, var hösten för längesedan öfver. Vintern var kommen och snön hade fallit. Himlen låg som ett platt, tungt lock öfver jorden. Lifvet tycktes alldeles ha stelnat bort i den lilla staden. Längs de ödsliga, oändliga gatorna, som utmynnade på isen öfver insjön eller i furuskogen, såg man endast då och då några djärfva promenerande; alla andra voro tjänstemän, som gingo till sina värk så precis, att man kunde ställa klockan efter dem, skolbarn, som gingo till sina lektioner, eller tjänstefolk, som sändts ut i ett eller annat ärende. Däremellan kunde nära på en timme förgå, utan att man såg någon röra sig på den breda gatan och den ödsliga planen utanför guvernörsbostaden.

Då Helena understundom stod vid det stora fönstret i salongen och blickade öfver det snö-höljda toma torget, öfver de bakom snövallar till hälften dolda husen, öfver de snöhöljda taken, bort till den svarta furuskogen, kunde hon icke annat än tänka på sin -fädernestad, på Moskva.Och när denna tanke kom öfver henne, måste hon svälja något, som stockade sig i halsen på henne, och häftigt gå till sin musik eller till den svenska grammatik och läsebok, som hon erhållit af svärfadern. Så försökte hon glömma den bild hennes fantasi målat upp, glömma sina tankar och minnen. Men när hennes läxa var läst, när hennes hus var ordnadt och åter ordnadt för tionde gången, när vinterskymningen med gråblek dager, som gaf själfva det purpurfärgade sidentyget i hennes salong en sjuklig färg, började att sänka sig öfver henne, då uppstego dessa tankar och drömmar åter obevekligt som spöken från en förgången tid. Och gick hon nu till pianot, så väkte musiken endast vemodiga, sorgsna tankar i hennes själ. Under sådana tider var hon rädd för sin flygel och rörde den icke på flere dagar. Då kändes lifvet henne i full öfverensstämmelse med stadens karaktär tröttande, enformigt, snörrätt, och hon försjönk för långa stunder i ett slags lättjefullt vemod.

I början hade hon tagit sin tillflykt till läsning, d. v. s. romanläsning. Maupassant, Dau-det och Zola lågo ständigt på hennes bord. Men förlustelser kunna icke gifva lefnadsglädje, de äro blott en ersättning därför, ett försök att öf-verskyla den inre tomheten och glädjelösheten.Och de tre stora skriftställarene ha sanningen att säga icke skrifvit sina arbeten till förlustelse. Missnöje och missmod ha något smittsamt i sig och däraf kommer det sig, att hela familjer, ja hela tidehvarf lida af bristande lefnadsglädje. Huru mycket snille, vetande, vältalighet och konstnärlig smak ha icke just Zola, Maupassant och Daudet uppbjudit för att bevisa nutidsmänniskan, att vi lefva i den sämsta af alla tänkbara världar. Att föra Helena Nikolajewna in i de förhoppnings-lösas, de missmodigas skara var sannerligen icke svårt. Plikten, som kunde vara en älskande moder, blir för de nedslagna en oblidkelig härskarinna, lidandet är för dem icke en pröfning, utan ett tungt, tryckande mörker, sorgerna äro bödlar, som pina dem till döds. Och en gång inne på missmodets sluttande plan behöfver man en oerhörd själsstyrka eller en kraftig yttre påstötning för att väckas ur nedslagenhetens djupa sömn. Egoistisk i sin ledsnad gjorde Helena sig själf olycklig och var på god väg att göra äfven sin man olycklig. Och om hon, hvad honom beträffar, ännu icke kommit ända därhän, var det hans, icke hennes förtjänst.

Erik Hom hade med största if ver lagt sig in i sina plikter som landshöfding. De växlande göromålen, de långa resorna på landet, samtalmed folk af olika samhällsställning hade spänt hans intresse. Ung, företagsam och road af arbete, väkte han ovilkorligen sympati hos sin om-gifning. Han hade länge lefvat utom sitt fädernesland; hvad där hos hans landsmän rörde sig djupast, kände han icke. Hans personalkännedom var ytterst inskränkt. Hans omdömesskärpa gick på långt när icke upp mot fadrens. Han var med ett ord icke en af de ledande andarne, kunde hvarken gifva de strömningar, som gingo igenom hans folk, bistånd eller bjuda dem spetsen. Han bars själf af händelsernas gång. Men där han stod, var han en redbar kraft, en human, älskvärd och i hjärteroten god människa. När Erik först kom till orten, hette det om honom: han är en osjälfständig man, som alltid lydt under andra, han kommer att ligga i händerna på sina tjänstemän. Han är en obeslutsam man till följd af -öfverdrifven känslighet eller öfverdrifven själfkritik. — Detta hade varit och var delvis ännu sant, men hittils hade han icke haft att handlägga en sak med eget ansvar, utan hade lydt ordre3. Nu däremot, nu då hans känslor, tankar, yttranden måste omsätta sig i beslut, nu låg det för honom närmast till hands att bekämpa sin obeslutsamhet, att skaffa sig en egen, kraftig vilja. Han grep därför hvarje tillfälle i akt attvisa, att det allmänna talet icke höll streck, icke var sant. Ja, hvarje gång han greps af tvekan, kände han på samma gång en sjuklig oro och värklig fruktan för sin egen obeslutsamhet. Utom att han sålunda uppfostrade sig själf, kom denna hans gamla obeslutsamhet honom på visst sätt till och med väl till pass. Han högg icke i sten, rusade ej i väg med sina beslut, han blef betänksam. Hade han något grannlaga, mycket viktigt ärende, tog han handlingarna till sig, studerade dem ifrigt, skref till sin fader och inhämtade dennes råd, och när han så vid rådsbordet tog itu med saken, voro hans underlydande i högsta grad förvånade öfver den mogenhet och den kunskap i saken han lade i dagen.

Sin största triumf inom värket vann han efter ungefär ett halft års värksamhet. Hans närmaste man, landskamrer Blomster, var en gammal, döf', ondsint ungkarl, hemma i sina saker, så att han ansåg sig själf och af andra ansågs som en auktoritet. Han tillfrågades i svårare fall till och med af hufvudstadens kameralister. Han hatade med styrkan af hela sin gamla förtorkade papperssjäl landssekreteraren, herr von Fischerström, som å sin sida delade samma känsla vis ä vis honom. Fem guvernörer hade försökt att blidka de tvänne fienderne med middagar,skåltal, titlar, nådevedermälen, goda och onda ord, men alt hade fallit som på hällebärg. Ville herr von Fischerström veta något från herr Blomsters afdelning, så måste, ehuru endast en kloisson åtskilde dem, det ske genom officielt bref och tvärtom.

Emellertid hade den nye guvernören genom hofsamhet, takt och värklig vänlighet efter ett halft år brakt det därhän, att herrar Blomster och von Fischerström lämnade h varandra muntliga upplysningar. Visserligen sågo de på hvarandra som vresiga bulldoggar, men det otroliga hade inträffat, att de kunde förmås att tala vid hvarandra. Ryktet om detta fredsslut spreds med blixtens hastighet i länet och diskuterades i alla länsmansdistrikt, hos alla kronofogdar och på alla sockenstämmor. Det fördunklade totalt Bismarcks förtjänster om Berliner kongressen och många,, många andra märkliga fredstraktat, afslutade i Europa under de sista tio åren. Erik Horn hade med andra ord visat sig som en kapacitet på sin post. Han kände, att han lyckats, och han var lycklig däröfver.

När han därför, belåten med sin ställning och sig själf, kom upp från sitt kansli, tog han Helenas nedslagenhet icke så tungt, skämtade med henne, läste med henne svenska vokableroch fick henne vanligen att för några timmar åter tina upp. Men ett kunde han icke få henne till, att känna sig hemma i staden och i landet. Till hans stora sorg tyktes hon betrakta sin vistelseort endast som ett tillfälligt uppehåll, som en rast, en lägerplats på vandringen mot ett stort, ett betydande mål. Hvad detta mål var, Petersburg eller Moskva, det viste hon icke själf, men att hon i guvernementsstaden endast var „passager“, det hade hon klart för sig. Och han, som i detta arbete, i den nytta han gjorde, fann ett mål, vida värdigare än att slå turkmener, upptog mycket illa denna hennes längtan till något nytt, något annat. Ja, han blef till och med en gång allvarligt ond, något som han hitills aldrig varit gentemot henne. Helena måste länge undvika detta delikata ämne.

Erik Horn hade ännu en sorg, han märkto snart nog, att . hans Helena var ytterst impopulär i staden. Han led däraf, men kunde intet göra åt saken. Han tröstade sig med, att när den lyckliga tiden inträffade, att hon blef mor, hon fick något som fylde hennes tid, fisk någon att syssla med, att älska, att afguda. Den lätt förklarliga nedslagenheten skulle gå öfver och hon därigenom växa in i samhället och vinna dess bevågenhet. Bättre än

långa beskrifningar huruHelena Nikolajewna kände och hade det, visa följande bref, som hon under olika tider skref till Darja Michailowna:

Kära, älskade tant! Du ber mig lämna en beskrifning öfver staden och huru mitt lif här förflyter. Den beskrifningen blir mycket kort. Staden är icke någon stad alls, och mitt lif förflyter som mullvadens, långsamt, mörkt, enformigt. Då och då sticker jag mig som mullvaden upp ur de mörka gångarna, ser solens ljus och himlens blå. Det sker, när Erik sitter hos mig och när dina bref komma mig tillhanda, han är min sol, dina bref min himmel blå. Huru vi ha det, blir dig tydligast, om jag säger, hvad vi icke ha* Vi ha ingen teater, ingen konsert, inte cirkus, inte ens ett jaktparti, ehuru staden är belägen midt i en ödemark. Intet umgänge, ingen aristokrati, ingen militär, som talar vårt språk obe-hindradt som sitt modersmål. Eien de rien! Döm själf! Vi börja med les grands bonnets. Borgmästaren, min mans ständiga moitié vid wistbor-det, har jag ännu aldrig hört tala ett ord. Så ha vi ett kommerseråd Weikkolin. Han har börjat som stockhuggare i Amerika, är nu brännvins-brännare, rik och talar endast finska. Eriks byråchefer hata hvarandra och kunna icke bjudas-samtidigt, den ene ungkarl, den andre gift, med sju barn. Hustrun talar endast svenska, är from och försakar (!) världen. Rektorn i lyceefc dricker, sä-ges det, hustrun omöjlig. Arkitekten har vistats två år i Spanien, talar spanska, säges det; med visshet vet man blott, att han älskar Xeres, Madeira och Oporto. Läkare ha vi två, beresta och belästa, den ene förlofvad, den andre nyligen fader. Den gifte, studentkamrat till min man, är vårt närmaste umgänge — få se, huru hustrun blir. Hon skall vara uppfostrad i Genève. Prosten och hans hustru tala endast svenska, barnen äro i Helsingfors i skolorna, huset tyst och öde. Redaktören för stadens enda tidning (finsk) är en folkskolelärare, som ser världen ur folkskolelära-rens allra smalaste synvinkel, säger Erik, utom sig själf, som han ser i en förstorande spegel. H sent le Rabagas på långt håll, förtäres af sin ringhet, som han anser comme une injustice de la providence. Se där en profkarta.

Ytterligare vill jag tillägga något. Klockan tre à fyra mörknar det. Klockan nio släckas stadens få lyktor. Klockan tio, senast elfva sofver hvarje själ utom samhällets bofasta drinkare, som på stadshotellet ännu i ett par timmars tid fira sina dryckeslag.Jag klagade för vår hygglige doktor öfver att jag ledes, att jag intet har att göra. Då stälde han så till, att jag blef protektris för djurskyddsföreningen. Jag nekade länge, men då han lofvade referera alla frågor på franska för mig, biföll jag. Få se, om jag kan göra någon nytta där. Je crains de rester muette comme mes protegées. Prosten ville ha mig till protektris för en förening för värnlösa barns vård. Men då jag icke kunde göra mig förstådd för någon af dem, icke ens barnen, kunde jag ioke emot-taga anbudet.

Kära tant! Nu borde väl mon trousseau vara i ordning, sänd för all del, hvad du har färdigt, märkt och fålladt. Jag är viss om, att tredjedelen af hvad du lagt upp för mig är nog. Jag ville bra gärna före jul återställa till min svägerska, hvad jag har lånat af henne. Tjänstefolket gör mig grymma svårigheter. Jag har åter måst byta så godt som hela personalen och taga nytt folk från Petersburg. En stor, stor nyhet tror jag mig kunna snart berätta för dig. Jag säger ännu icke hvad det är, kanske dock i nästa bref. Hälsa lille Petroff och gamla Marfa. Din egen lilla

Lenotschka.Älskade Darja Michailowna! Att jag nu så snart åter skrifver till dig, är väl egentligen en öfverloppsgärning — jag borde inte skämma bort dig i början — men den omständigheten, att jag nu är tvungen att hålla mig inne, till följd af en lindrig vrickning och att Erik rest bort, är förnämsta orsaken de cette abondançe de lettres. — Du frågar, huru det är i Finland. Det är icke så lätt besvaradt. I den geografi vi läste i institutet stod det också några ord om Finland, likasom om Lithauen och Lillryssland. Detta är orätt, ty man får den föreställningen, att „tout est de la même cront“. Om du kommer till ett land, där ingen talar ditt språk, ett land där du, om du betalar en sak med en rubel, får till svar: vi räkna i francs och centimes, där du vid gränsen underkastas tullvisitation, där lagarna ha intet gemensamt med våra, där kyrkorna äro stängda hela veckan om utom söndagen — ja, där du, om du säger, att klockan är ett, får till svar: pas possible, madame, vous vous repêchez trop — ty klockan är half ett hos dem, då måste du medge, att du är i utlandet. Detta är Finland. Du är här i utlandet. Det märkes på tusen saker, på en viss yttre ordning, på en ovanlig snygghet, som icke just karaktäriserar vårt kära Moskva. På tusen små saker, som inte alla äro behagligaför mig, ty jag är en äkta rysk barina; den finska masken kommer nog ieke att passa riktigt åt mig.

Hvad som egentligen mest plågat mig, är en viss brusque öppenhet, som utan omständigheter och utan konstlade fraser säger ut saker, som det icke är angenämt att höra.

Bland dem, som äga denna förmåga, är då visst ma belle soeur Hanna, elle ne se doute de rien. Hon tyckes ha satt sig i sinnet att göra mig till en rättrogen finska. Jag har intet emot saken, men medlet är illa valdt. Jag har tröttnat på ce Gustave HI roy de Suède, il m'embête. Hans memoarer, lärda historiska arbeten på franska, fylla snart hela mitt bord. Il est l'idole de la famille. — — — — — — — — — — —

Min svärfar, un noble vieillard — stolt och god, föreställ dig honom som ett utklipp ur Schardins ypperliga roman eller ett manligt motstycke till de stolta högdragna damer Turgenieff tecknat.

Han har tagit mig till sin elev i svenska. En fasligt sträng lärare, må tant tro.

Och så ha vi läst litet af le fameux Runeberg. Min svärfar gaf mig den boken med en viss andakt. Låt för hälgonens. skull aldrig, hvad jag skrifvit, komma utom din vetskap.Jag finner en viss likhet mellan Wagner som musiker, som jag icke tycker om, och denne Runeberg, som dock att döma af det lilla jag förstår är en grandios poet. Hvardera använder sin konst i ett visst bestämdt syfte. Den förre drager ned sin konst, sin musik till att förklara Gud vet hvilka banala fraser i tråkiga sagor. Ej häller Runeberg tyckes mig fri från det. Han hänger fast vid fäderneslandet och understryker i hvarje vers plikten mot detta land.

Han blir en folkskald, sådan som Frug är det för en del af vårt folk, den judiska, ehuru ojämförligt större än denne. Som konstnär är han lugn och hög. Å andra sidan har jag aldrig ens i hans skönaste verser träffat på någon sådan fritt brusande poetisk ingifvelse som hos Nadson, då han säger:

Det bevingade ord Och den smältande vers

Aldrig med dem jag lekt.

Endast det, som i storm Gått igenom min barm,

Uti versen så varm Jag försökt att helt arm Tyda ut i min sorg.

Det är dikt för diktens skull, icke för ett ändamål. Jag vet icke, om jag uttrykt mig tydligt nog. Du tycker väl, att jag skrifver som enlärd, mer ser du, om det här disputera vi alla dagar med Erik, därför ligger det mig nära till hands. Att Erik är af motsatt åsikt, är ju klart.

I själfva värket finnas fruktansvärdt få punkter, i hvilka vi vore af samma åsikt. Huru skall det gå i längden? Det går nog bra, endast jag har Erik här. Nu måste jag sluta. Hanna kommer. Skrif snart till din lilla

Lenotschka.

Kära älskade Darja! — Erik hyrde

häromdagen en liten ångare. Han ville visa mig, huru hans Finland ser ut. Vi foro ut från staden på vida glänsande insjöar, omgifna af evigt tysta, mörka skogar. Erik var förtjust, var hänförd. Alla hans barndomsintryck, hans ungdomsminnen af jakt- och fiskefärder, dem han i ändlös följd och alltid med oförminskad glädje talar om, äro bundna vid dessa landskap med de tysta skogarna och milsvida sjöarna. Det gjorde mig så hjärtinnerligt ondt att icke kunna dela hans glädje. Men på mig gjorde dessa ödsliga vyer ett intryck af vemod, en sorgsenhet, som var gripande. Tänk dig att utanför en residensstad i ett guvernement, så långt du ser, icke skönj es ett falt, icke ett tak, icke en ängslapp så stor som vår trädgård Moskva, icke en rykande skorsten. Mörka, brantakullar, bevuxna med granar, eller platta mossbelupna hällar, som sköljas af insjöns vågor, se där alt, ett och detsamma, detsamma i evig följd. Icke en människa, icke en båt, intet lif utom några klagande fiskmåsar och några änder, som med sträkta halsar i bullrande, brådskande flykt ilade undan, skrämda af propellern, som med hvarje slag söndrade den blänkande spegeln. Då, vi vände blicken åt det håU, därifrån vi kommit, sågo vi öfver björkarnas toppar de enfärgad t svarta taken i den lilla staden.

Erik säger, att en stor tysk filosof Jean Paul sagt, att naturen är utan stämningar, att stämningen kommer från människans inre. Kammarteorier! Om denne tyska professor komme hit, skulle han som jag gripas af denna natur

och — gråta. Aldrig har jag så lifligt som här under denna vackra sommardag känt, att vi lefva be-grafda i en ödemark. Denna känsla har smärtat mig djupt, ty jag vet, huru säkert Erik räknat på sitt lands skönhet för att riktigt tjusa mig, binda mig, göra mig till finska. Den käre Erik, jag behöfver intet, intet. Med honom skulle jag lefva lycklig i Sibirien, i Kamschatka. Han är godheten, det nobla i egen person.

Men att blifva finska, därtill har jag för mycket lefvat i hjärtat af Ryssland, lyssnat tillde vida slätternas fria vindar, steppens poesi, lefvat i en stad med minnen, stolta som det forna Romas. För all del, kära tant, låt Erik aldrig få del af detta bref, och glöm, att det skrifvits af din egen lilla

Lenotschka.

*

I staden fans ett ganska utbredt telefonnät. Centralstationen sköttes af tvänne telefonfröknar, en adelig och en oadelig, den förra på långt håll besläktad med guvernörens familj. Telefon-fröknarna föragade grundligt stadsborna året om med sin opåpasslighet och sin ohörsamhet. Men då de å andra sidan regalerade staden med hela dess årsbehof af skvaller, lät man för det mesta udda vara jämt. De båda telefonfröknarna sutto där uppe i sin håla som ett par spindlar och spände ut sina trådar öfver hela staden. Kom där ut en riktigt läcker skandalhistoria, som likt en fet, glänsande spyfluga surrade omkring i luften, eller ett rykte, giftigt som en tillsnörd geting, eller i nödfall ett förfluget ord, innehållslöst som en utpinad, mager harkrank, eller en förlof-ning, färgrik och lycklig som en hedfjäril, kom något sådant och slog sig ned på deras spända trådar, genast lade de två spindlarna beslag påsitt rof. De knöto till det, trasslade in det, sögo ut det; det var deras tillhörighet. En minut därefter klingade klockorna i hus efter hus i det lilla samhället och trådarna buro ut i världen på det elektriserade talets vingar den uppstiliserade historian. Till tack för den godbiten glömde stadsborna för en tid alla förargelser med glömda afkopplingar, ohörda hallårop, bakvända siffror och alt slags trådtrassel.

I början af den nye guvernörens vistelse på orten hade telefonklockorna klingat alt emellanåt och burit ut diverse historier om de nykomna. Till först förtäljde den adeliga telefonfröken, att friherrinnan Horn inte hade egna lakan, dynvar eller borddukar. Alt hade kommit från fideikommisset, broderadt med Hornska vapnet, hon hade själf sett det. Den oadliga viste berätta, att friherrinnan hade linnen af surah, det är råsiden med äkta spetsar, det hade hon hört af sin och guvemörskans tvätterska; för öfrigt hade hon själf sett det. Surah med äkta byssel-spetsar. Skandalen var uppenbar; sidenlinnen hade hon, men inte egna lakan. Man slog sig för sitt bröst i staden — ja, det där är ett slarf och en oordentlighet. Man känner nog hvarifrån det kommer! Det är en furstinna det.En dag ringde det åter. Hon har på

läkarens anhållan lofvat blifva ordförande för djurskyddsföreningen. Nå, det där var nu en mager harkranksnyhet. — Men veckan därpå ringde det häftigt i alla hus. Hon har afslagit prostens anhållan att som ordförande stå i spetsen för föreningen för — Orpolasten huone. Nu var skandalen klar. Djur, dem vill hon nog skydda och försvara, men människobarn bryr hon sig icke det ringaste om. Ja, det är mig en

hjärtlös människa. Det är också en furstinna!

Den värsta förargelsen, alt in i de djupa lagren, väkte det dock, när hon afskedade tjänstefolket, af hvilka flere tjänat hos den förre guvernören, och tog nytt folk från Petersburg. Nu duga de våra inte mera ens till att passa upp den högfärdiga människan! Och förbittringen var allmän.

Det gick för Helena som det plägar gå. Den, om hvilken man själf tänker ondt, är man

böjd att anse som sin fiende. Om denna person

bjuder oss en ros, tro vi, att han räcker den icke för blommans och doftens skull, utan för törnenas.

Helena hade ingen aning om, af hvilken kärlek för sitt land, sitt folk detta lilla samhälle besjälades — huru mycket dess invånare offrade af sina små tillgångar för det allmänna, huru deras svartsjuka kärlek till detta fattigaland lät dem i hvarje ovänligt ord, i hvarje högdraget omdöme se en förolämpning emot detta enda, som var dem'kärt, detta enda som gjorde lifvet drägligt för dem, detta enda som var värdt att lefva för och dö för. Om

hon hade tagit första skolkarta och med fingret följt alla jordens länder, som lågo öfver den 60:de graden, skulle hon ingenstädes ha funnit en kultur, jämförlig med den skandinaviska och finska här uppe i det lilla landet. Den hade grott här långsamt, såsom alt utvecklar sig i vår nord, den hade kostat miljoners lif och sekels arbete: var det under, om dess bärare, som sågo tillbaka på ett tungt dagsvärke och framåt mot en skymningens tid, ioke ägde det lätta lefnadsmod, som genast vinner hjärtan.

De små borgarena kunde icke sätta sig in i, att guvernörskan, som lefde i prakt och lyx, som hade fullt upp i lifvet, var vacker, ung och nygift, greps af hemlängtan, kände sig ensam och nedslagen, kände det trångt i detta samhälle, där ingen förstod henne, där religion, lagar och språk voro henne nya, ja delvis osympatiska.

De förstodo icke eller ville icke förstå, att hon var ung, utan stora andliga ressurser, att hon som alla opröfvade unga behöfde något, som gaf henne intryck, väkte hennes tankar, som läthenne känna, att hon icke domnade bort i lifvet, att hon tvärtom lefde, lefde fullt och rikt.

*

På nyåret fick Erik Horn emottaga ett så lydande bref af sin fader:

Min käre son Erik! Då nu tiden stundar till att din kära hustru skall nedkomma med en arfvinge till vårt namn, en arfvinge som jag hoppas skall som familjens öfverhufvud taga itu med arbetet, när jag och du en gång i tiden vandrat hädan, så vill jag tillföljd af de erfarenheter jag i lifvet gjort bedja dig vidtaga nödiga mått och steg, för att denna vår ättling måtte blifva döpt i den rena lutherska läran och icke i sin moders religion. Du torde måhända tänka, att jag är öfverdrifvet försiktig, men i en sak af den stora betydelse som den det nu gäller har man inga rättigheter att förfara utan mogen öf-verläggning. Du tycker också måhända, att en moder står sitt barn så mycket närmare, lider, ängslas och sysselsätter sig så mycket mera med det, att det icke voro orimligt, om hon finge uppfostra det i den religion hon själf omfattar. Men enligt min åsikt bör saken icke fattas så.

Du likasom världen kunde beskylla mig för en viss hårdhet eller sinnets kyla, därför att jagicke härvidlag likasom så ofta förut tillerkänner individen personligheten, dess tillbörliga rätt — här modems rätt att sörja för sin sons religiösa uppfostran. Men förhållandet är, att jag icke kan se denna sak ur en så, må ordet sägas, låg synpunkt som individens självbestämningsrätt. Jag ser den ur en högre, en viss nationell synpunkt. Ju mera homogen en liten och beträngd folkstam är, desto större äro garantierna för, att dess lifs-kraft skall blifva beståndande, att yttre stormar och skakningar icke skola bilda remnor i dess ståtliga byggnad. Af detta skäl anser jag nödigt, att de ledande och styrande personligheterna — och jag hoppas att min käre sonson skall i en af mig icke skådad framtid blifva en af de ledande i detta samhälle, likasom hans förfäder det varit — omfatta den trosbekännelse, de idéer och tankar, som i deras land ha den bredaste basis, finna genklang ända in i de djupaste leden, och dessa tankar och idéer äro utan tvifvel de hos oss erkända lutherska. Du bör nämligen ihågkomma, att din son icke är en vanlig herr „vonu, af hvilka man finner i Östersjöprovinserna, i Sverge, Danmark och annorstädes huru många som hälst, utan en finsk baron nied rätt och skyldighet att representera sitt land. Där finnes i honom något af hvad den engelske lorden harbäst och dyrbarast — rätten att sitta i Englands öfverhus.

Det blir därför för honom i en framtid af största betydelse, hvilken tro det heter att han officielt omfattar.

Han skall i motsatt fall som representant för sin ätt komma i svåra pliktkollisioner, måhända väcka misstro hos sina ståndsbröder, i mer än ett afseende stå främmande för sitt land, sin familj och i alla fall råka i full strid med ättens traditioner och antecedentia.

Du märker måhända med undran, att jag i mitt bref totalt bortlämnar den etiska sidan af saken, hvad man skulle kalla det religiösa elementet i denna religionssak. Men detta har jag gjort med god flit — ty ehuru jag, såsom det af ofvan-stående framgår, som hvarje bildad konservativ ville med lif och blod försvara den lutherska läran och de former, hvilka den i vårt land iklädt. sig, så är jag ingalunda ortodox, knappast ens i kyrklig mening acceptabel som medlem af just denna kyrka, som jag vördar. Men här kommer jag just till det individuella, det personliga som enligt min åsikt för det allmännas bestånd bör stå i andra rummet. Religionen är sist och slutligen konfessionslös, hvarje individ uppfattar den på sitt eget sätt; beståndande är endast moralenoch några af

elementen i vår troslära, alt det andra är en samvetssak mellan mig och min skapare. Sanningen bindes hvarken af symbolum eller konkordat — den står högt öfver dessa människofundor. Men så snart dessa människo-funder icke trycka mitt samvete, icke hindra mig -att handla hederligt och rätt, gör jag bäst i att underordna mig den allmänna ordningen för mitt lands, för det helas bestånd.

Jag bör se saken i stort, måhända äfven något opportunistiskt, och lämna de små differenserna och apologin af läran i sitt värde. Hufvud-summan är, att ingen dissonans, intet misstroende i denna sak finnes mellan den högsta och den lägsta, ty språk och religion äro sist och slutligen de enda beståndande försvarsvärken för vårt land, när en gång alla utanvärken fallit.

Jag har måhända för mycket framhållit nyttan af en statsreligion, men den har af -andra enligt min åsikt framhållits för litet. Jag ser — en reflexion vid sidan af ämnet — ur Laveleyes nya arbete om socialismen, att äfven dessa utopister i sin drömda framtidsstat sig själfva omedvetande i högsta grad påräkna som ett conditio sine qua non just den dygd, som i trosläran preciseras som kristendomens kärnpunkt, nämligen den högsta tänkbara altruism.Jag kallar dem fantaster — ty denna huf-vudpunkt, denna dygd är oupphinnelig i män-niskolifvet under hvilken statsform som hälst. Och detta är just religionens styrka, att dess mål äro oupphinneliga. Yi kunna aldrig gå i jäm-bredd, än mindre hinna öfver dess fordringar-De äro och blifva ständigt öfver oss.

För att emellertid återgå till min utgångspunkt, ville jag ha sagdt, att religion och språk trycka sin prägel på ett lands sedvänjor och dessa på dess lagar — ty sedvänjan är starkare än lagy är dess moder, grunden till alla våra urkunder och författningar. Därför böra vi tillse, att landets religion af dess främsta familjer hålles i aktning och vördnad.

I hopp om att du väl fattar min oro för den nykommande fideikommissarien till Haapakoski — desto hällre som den tro, hvilken nu kan komma ifråga, icke framdeles tillåter någon frihet i val af bekännelse — ber jag dig noga öfverväga saken. Då jag var yngre, hade jag — jag fruktar det — dekreterat denna sak; men jag hade då gjort orätt. Jag ber dig därför förklara innehållet af detta bref för din hustru, viss om att hon, när hon betänkt frågans vikt, behjärtar din gamle faders oro i nu ifrågavarande sak.

Din fader

Alexander.Detta bref gaf Erik mycket att tänka på. Han gick med det till sin hustru, tolkade det för henne och kände sig i högsta grad förvånad öf-ver de svårigheter, som hon i denna enligt hans åsikt enkla fråga stälde i vägen. Det befans, att hon, oaktadt hon nästan intet viste i sak, ansåg den lutherska tron för en i hög grad simpel, för att icke säga något värre, uppfattning af religionens sanningar. Där fans endast ett skäl, som gjorde henne villig att gå in på Eriks anhållan, nämligen att den, som omfattat protestantismens tro, i framtiden icke vore förhindrad att gå öfver till hvilken lära som hälst.et led mot våren. Dagarna hade blifvit längre, härliga solnedgångar bakom rödglödande moln, med gyllne flammor ända upp mot zenit bådade vårens ankomst. Borgarena i den lilla staden, där Horn residerade, grepos af en mär-kelig oro. De voro alla borgare i första eller andra led, de hade aldrig lärt sig att lefva i stad. I sitt inre afundades de landtmannen, som rörde sig fritt på sina ägor, likasom äfven hvarenda en af dem, som det kunde, hade en liten jordtäppa utanför stadens hank och stör, där han sådde och skördade. Tvånget, omständigheterna hade fört dessa människor in i ett stånd, som var dem främmande. Ordet borgare, användt om dessa småstadsbor, motsvarade på intet sätt, hvad man i gamla handelsstäder plär gifva detta stolta namn. Med vårvädret blef staden än mera tomoch ödslig, ty nu skull© enhvar ut för att rusta om sin lägenhet för sommaren, göra sig fri stadslifvets bråk, som det helt anspråksfullt kallades.

Erik Horn hade rest ut i värsta menföret på en viktig tjänsteresa inom länet; resan skulle räcka fjorton dagar. Han hade länge tvekat, huruvida han skulle företaga denna resa eller ej, ty hans hustrus tillstånd ingaf honom farhågor. Hon var ytterst exalterad och orolig, än fallen för djupaste melankoli, än åter öfverdrifvet munter. Hans vän, doktor Alm hade emellertid lugnat honom och lofvat vaka öfver den unga frun, så att Horn, då vikten af hans tjänsteresa icke kunde bortresoneras, slutligen begaf sig af. Dagen efter det han rest, emottog Helena ett bref från Darja Michailowna, i hvilket hon förmälde, att affärerna voro så pass utredda, att auktion å lösegendom och

fastighet kunde försiggå om en vecka. Sina egna medel hade hon till största delen räddat ur den stora krachen, men alt det andra skulle ovil-korligen gå under klubban. Om Nikolaj Kon-stantinowitsch skref hon, att han var lika omed-görlig som förr. Han bodde i sin gamla flygel och sköttes icke mera af den nedrige polske hof-mästaren, utan af en sjukvårdare.Åt sig själf hade hon inredt en bostad i den andra flygeln, den forna tjänstefolks-flygeln, där hon tilsvidare bodde i ett par små rum jämte gamla Marfa och jägaren Ivan. Sedan slottet blifvit såldt, skulle hon komma på ett kort besök till Finland och så för alltid flytta till några släktingar i Petersburg. För öfrigt, slutade hon bref-vet, har jag länge varit sjuklig; alla dessa ledsamheter ha kostat på mig, jag tror icke, att min lifstid blir lång.

Dessa ord oroade på det allvarligaste Helena. Hälst hade hon genast rest ned till Moskva; men mot denna resa protesterade doktor Alm på det bestämdaste. Helena gaf med sig, men knappast hade hon något lugnat sig, då hon emottog ett telegram som lydde: Dorothea Michailowna Ko-schelsky har allvarsamt insjuknat, doktorn ger intet hopp.

Helena skickade genast bud efter Alm och förklarade för honom sin allvarliga föresats vara att ännu samma dag resa till Moskva. Läkaren insåg, att hennes beslut var oryggligt och hjälpte henne nu med anskaffande af skjuts, fordon och fällar, medan han bad henne akta sig för häftiga sinnesrörelser och för förkylning. Till Erik Horn skickade han ett ilbud och gjorde för öfrigt, hvad han kunde, för att hjälpa henne. Två timmar

Hsenare var hon på väg, och dagen därpå for hon från Petersburg med kurirtåget till Moskva. Ehuru hon var djupt uppskakad af telegrammet, ehuru hon i sin oro fruktade att komma för sent till det gamla hemmet, ehuru hon vid minnet af Darja Michailownas öfverströmmande godhet kände bittra förebråelser öfver, att hon och Erik så länge lämnat henne ensam med alla sina svårigheter, kunde hon dock icke bekämpa den känsla af glädje, af frigörelse, som likt en inre kraft steg och svälde inom henne, då hon befann sig på färd mot fädernehemmet. Där borta i Finland, tykte hon, gåfvo hennes omsorger om huset, om den lilla, som väntades, henne ingen värklig ro. Och därtill var hon som i en tvångströja. Hon kunde ju knappast säga den enklaste sak utan hjälp. Och alla människor där uppe med hela deras tankeriktning och åskådningssätt voro ju henne främmande. De tale om saker och personer, som för henne voro okända och betydelselösa. Hon måste hålla sina tankar i dubbel ansträngning, under dubbel spänning för att als kunna fatta, hvad det var fråga om, höra det på svenska, öfversätta det till ryska för sig själf och därtill försöka att intränga i den andras uppfattning af saken för att förstå innebörden af det sagda, för att, så att säga, se det ur en ny synpunkt.Här däremot! Hvarje människa förstod henne, och hon förstod enhvar. Hon kände sig fri och frigjord. Nu strömmade tankarna under den långa och enformiga resan öfver henne och hennes hjärna arbetade utan ansträngning. Hon viste icke själf, hvarifrån denna rikedom af idéer kom öfver henne. Hon öfverskådade hela sitt lif och sin ställning klarare, tydligare än någonsin förr eller senare

— och förskräktes. Nu först insåg Helena, att hon, om hon ville lefva där borta, hade intet, rakt intet annat val än att blifva en af dem eller värk-ligt olycklig. Att afkläda sig sin personlighet, sitt språk, sin lefnadsuppfattning, helt och fullt lämna sina barn i det nya landets våld, till språk, till tro, till lära. Och gjorde hon det, så skulle de, när de en gång växte upp, blifva främmande för henne, blifva som dessa sega energiska människor tysta, inåtvända, föga älskvärda, föga behagliga, demokratiska till en grad som

— — Och ville hon det icke, ville hon icke uppoffra sin personlighet, ville hon icke underkasta sig att blifva en af dem, så skulle hon hela sitt lif bli oförstådd, hon skulle bli ensam, ack så ensam, som hon nu redan ofta varit. Icke ens Erik viste, huru gränslöst ensam hon stundom känt sig.

Och när Darja Michailowna en gång var borta — — nu fördes hennes tankar i en annangir; månne hon skulle finna henne ännu i lifvet? Vid denna tanke brast Helena ut i tårar af oro, af saknad, af tvekan. Hvad skulle hon göra? Hvil-ken lott skulle hon välja af de två ödet nu bjöd henne i sin urna, bli finska eller ryska. Hon viste, att hon måste besluta sig. Och det förfärligaste var, att ju ädlare, ju bättre, ju anderikare hennes Erik var, det vill säga ju varmare han var fäst vid sitt land, ju trägnare han arbetade för det — ju värdigare dotter af sitt land hon å sin sida var, desto större blef dissonansen dem emellan, desto svårare var det att förena dem, desto större det offer den ena parten måste bringa den andra. Där kunde icke talas om att gå hvarandra halfvägs till mötes, ty

mötesplatsen var en negation. Ju mera hon tänkte sig in i saken, dess djupare, såg hon, blef den klyfta, som skilde dem åt. De två, hon och Erik, representerade två världsåskådningar, som från tidernas begynnelse vuxit skildt från hvarandra och som intet, icke ens den varmaste kärlek mellan tvänne makar kunde förena. Som det nu var, måste endera gå helt öfver klyftan; kunde det icke ske, måste en dag alt brista, störta tillhopa.

Hela natten hade hon svängt och vändt på dessa tankar, utan att komma till något fast beslut. Nu gick solen upp, hela horisonten motöster strålade i guldgult. Lätta blåhvita och mjölkhvita moln bildade uppe mot zenit som ett mönster i emalj på gyllene grund. Helena blikkade ut och såg, att hon med ångans stormande fart for hän mot morgonens gyllene ljus. Och midt i detta ljus stucko borta vid horisonten hundrade sinom hundrade kyrkotorn och krenelerade murar upp i en praktfull, djup ultramarinfärg. Hon blickade tillbaka; där dröjde ännu det flyende mörkret med sina tunga bly-fargade dimmor. Och där ute flögo öfver den tysta slätten stararna i skaror och det unga gräset sköt upp ljusgrönt, vårfriskt. Den gränslösa slätten lät henne för första gången sedan ett år blicka öfver stora vidder. Här stängdes icke hennes blick af den mörka furuskogen, af klippor och nakna hällar. Hon drog djupt efter andan.

— Luft, luft och ljus, sade hon, och en fin rodnad af glädje rann upp på hennes kinder. Hennes ögon lyste af vårens unga lycka. Ack, om Erik vore här! — Men hvartill tjänade det, att hon reste mot morgonrodnadens land från köld och snö, när han, den bäste bland människor, den ende hon älskat, som tagit henne med stormens fart och kärlekens hela glöd, icke fans här. Hvartill tjänade det, hon var dock ensam. Och hon brast åter ut i gråt.I Vatikanens museer finnes en marmorrelief från en ung flickas graf. Man ser där Eros, som bränner Psykeljäriln — det är själen — vid altarets flamma och gråtande vänder bort sitt huf-vud för att icke se den smärta han förorsakar. Sådan var kärleken enligt nyplatonikernes lära. Denna allegori har ej genom tiden förlorat något af sin bittra sanning. Aldrig mer höja sig de vingar Eros vid sitt altares glöd förbränt till aska.

*

I det gamla palatset, som i mer än ett sekel tillhört furstarne Chamitoff, hade en port öppnats i trädgården. Den vägen skulle spekulanterna komma in till den utlysta auktionen. På gårdssidan var det tyst och stilla.

Darja Michailowna låg på sitt yttersta i ett af rummen i den forna tjänstefolks-flygeln. Gardinerna voro till hälften nedfålda, lampan framfor hälgonbilden brann och göt ett trött ljus öfver rummet. Den sjuka låg stilla och såg hela tiden lugnt på klokkan öfver dörren midt emot henne. Hennes kinder behöfde i dag intet smink, hennes blick ingen kringmålning af svart och gult för att vara glänsande, febern hade gifvit kinden färg och blicken glans. Marfa Ivanowna låg vid sängens fot. Honhade radat upp reliker, som bohumoltzer hämtat från Solovetsk, från Yalamo och Jerusalem. Hon hade tändt ljus, bredt ut hälgonbilder ooh bad nu ömsom till det ena, ömsom till det andra häl-gonet, att Gud i sin barmhärtighet måtte låta Darja Michailowna lefva ännu en dag, blott en dag.

— Marfa, det är slut, sade den döende, det finnes ingen olja mer i lampan, självfva lampan är sönderbruten, och i hvart ögonblick hotar veken att slockna. Bed till den barmhärtige, att jag, den största bland synderskor, får lefva ännu en half timme. Klockan är elfva, nu har Helena kommit, tror du, att hon skall hinna fram?

— Yi vandra under Guds hand, svarade Marfa; trötta er icke med att tala, ligg stilla som ett barn, som sofver.

Så låg hon stilla, alldeles stilla för att spara de sista flämtande lifskraftema och såg, såg oaf-vändt på klockan.

— Nu kommer hon, sade den döende. Hennes till det yttersta spända nerver uppfattade på långt håll det kända bullret af den vagn, som sändts att hämta Helena. Det smälde i gallerporten och snabba steg ilade öfver gårdsplanen. I yttre rummet hördes de febrila rörelserna af någon, som snabt tog af sig ytterkläderna.Den döende låg stilla och väntade. Febern hade vikit från hennes kinder, hon var blek och kall. Då öppnades dörren. Helena kom sakta in.

— Helena, sade Darja Michailowna med klar och redig stämma, Gud vare prisad, jag har sett dina ögon ännu en gång. Och en stund hörde man endast deras sakta snyftningar, den döendes tunga andetag och klockan, som mätte ut evigheten sekund för sekund.

— Kan du förlåta oss, hviskade Helena, förlåta oss, att vi lämnat dig att ensam reda ut alla svårigheter! Vi äro brottsliga!

Den döende reste sig långsamt i sin säng, såg på Helena och log ett huldt, ett vackert leende.

— Tala icke om förlåtelse, hviskade hon sakta. Det är jag, som ber om förlåtelse. Hela mitt lif — ja mer än det har jag gifvit för dig, ty du är mitt — —

— Darja Michailowna, af bröt Marfa med hotande hård klang i sin stämma.

Den döende sjunker ned. En ohygglig ansträngning i hennes strupmuskler blottar den magra torra halsen. Har hon svårt att draga andan eller vill hon betvinga det ord, som med makt vill gå öfver hennes läppar, taga detta det sista ordet med sig i grafvens gömma! Hon harsegrat, hon är tyst. Fader Ossip, prästen, kommer skyndsamt in och ger henne den sista smör-j elsen in extremis. När lifvet upphörde, när döden kom, kunde ingen märka.

Den var ju endast tröskeln till ett nytt lif, likasom hvarje aftonglöd endast beslöjas af natten för att snart visa sig som morgonrodnaden till en ny, en kommande dag.

*

— Marfa Ivanowna, hvad ville den döende säga? Hvilket var det ord, som hon tog med sig i grafven, frågade Helena. Men Marfa kunde icke eller ville icke gifva svar på frågan. Denna gåta plågade Helena hela dagen, så att den försvagade hennes sorg. Den plågade henne, ty hon vågade icke ifylla det ord, som låg nästan närmast till hands. Det vore förfärligt! Marfa måste veta något, hvarför skulle hon’ eljes ha afbrutit den döendes tal. Ty hon hade afbrutit henne. Nej, hon måste veta det, måste!

Helena gick in till Marfa, men Marfa var som förbytt. Hon var väl lika slarfvig, lika god, lika half klädd och okammad som Helena mindes henne sedan mer än tjugu år. Hon kunde som förr med äkta rysk färdighet sladdra om den minsta ba-gatell i timtal, åter och åter om samma sak. Men vid Helenas fråga fick hon ett drag, som denna aldrig förut sett i det mjuka, feta ansiktet — ett drag af fasthet, ja hårdhet. Till och med de tjocka läpparna blefvo som ett smalt streck, som om hon knipit ihop sin mun, fast besluten att tiga, tiga som ödets gudinna.

Plötsligt får Helena en idé. Marfa vill icke säga mig det; finnes där någon hemlighet under alt detta, eller hade det endast varit ett sätt att tala, ord af ömhet, som den älskade jollrat fram i dödsminuten? Det fans dock ännu en, som viste det, en som, om han ville, kunde säga det. Denne ene var han där borta i den andra flygeln, hennes fader. Fem år ha förgått, sedan hon såg honom. Och denna sista gång, då hon såg honom, hörde till hennes lifs få plågsamma minnen. Nåväl, hon skulle dock återse honom, och kunde han ännu tala och minnas, så måste han säga henne det, yppa denna hemlighet, som plågade och pinade henne. Hon gick åter till Dar ja Michailowna, som låg så stilla med detta drag af frid, som några timmar efter dödskampen plägar lägra sig öfver den dödas anlete. Helena betraktade henne länge och tyst. Nu kom det för henne, att hon borde för evigt draga slöjan öfver hvad som varit, öfver det förgångna — ifall där var# något, som behöfde döljas. Honborde akta den dödas hemlighet, denna hemlighet, som hon med så, våldsam ansträngning tagit med sig i sin graf. Och dock måste hon väl å andra sidan veta, hvem hon var, denna Darja Michailowna, som älskat och vårdat henne under hela hennes lif.

— Nej, förlåt mig, förlåt, men för din egen skull . . . hon kunde icke längre bekämpa sig, hon kunde icke göra annorlunda.

När vårhimmeln mot aftonen tände sina flammande färger på fästet, gick hon med klappande hjärta öfver gården till Nikolai Konstan-tinowitsch’ flygel. Hon hade redan hunnit trappan utan att blifva sedd af någon, men just då hon öppnade dörren för att gå in, såg jägarn Ivan henne. Ett ögonblick var han obeslutsam om, hvad han borde göra; så sprang han in till Marfa Ivanowna. Marfa blef utom sig af förskräckelse.

— Han skall skrämma lifvet ur henne, kom Ivan! Kom genast!

De tvänne trotjänarena skyndade sig in. De hade knappast kommit i yttre rummet, innan de hörde ett skri af

förfäran och hörde, huru Helena häjdlöst föll i golfvet.

Marfa och Ivan sprungo in i rummet. De sågo den paralyserade Nikolai Konstantinowitschmed ögonen uppspärrade af förskräckelse sitta framåtlutad i sin rullstol och' stönande ropa på hjälp.

Marfa och Ivan buro den afsvimmade ut och bort öfver gården till Marfas rum. Bud sändes efter läkarehjälp. Helena hade fått veta, hvad hon ville veta. En människas lif är som en blank dam. Man bör icke dragga för djupt i dammen; det finnes saker, som det för alla är bäst att för evigt gömma under vattnets blanka spegel.

Tre dagar därefter födde hon en son. Den

lille föddes för tidigt. Läkaren och barnmorskan

«

voro enhälliga i sin dom; han skulle icke kunna bevaras för lifvet. Man vidtog alla de ytterligaste försiktighetsmått, tillgrep alt hvad läkekonsten föreskrifver i detta fall. Inga kostnader, ingen möda sparades. Och dock ... I skymningen kom Marfa in till den sjuka.

— Helena, sade hon — Helena låg stilla och svarade intet, hennes feberheta händer rördes nervöst på täcket. — Helena, välgörerska, lilla mor Lenotschka, hör du mig, hviskade Marfa med sin mjukaste honungsstämma.

Helena såg på henne med en allvarlig blick.

— Den lilla själas och dör. Fader Ossip är här för att gifva honom det heliga dopet.— Nej, sade Helena förskräkt. Jag har lofvat hans fader, att han skall döpas i sitt lands tro. Skaffa en luthersk präst.

— Men lilla mor, hvar vill du i vår ortodoxa stad, i vårt heliga Moskva finna en luthersk präst? Under tiden dör den lilla, förvägra honom icke paradisets fröjder. Döm icke den lille till helvetets fasor, låt döpa honom, så att han icke som hedning må klaga hos Gud och hälgonen öfver sin moders grymhet.

Men nu var det Helena, som var fast som ödets gudinna.

— Nej, jag vill det ej, vill det ej. Jag har lofvat. Finst det då ingen, som kan hjälpa mig, som kan döpa den lilla? Gå ut till pastor Raumbacher på Snamenskaja, säg, att han skall komma, komma genast. Jag har gjort mitt val, jag går öfver afgrunden till honom, till Erik, helt med lif och själ för evigt, jag far tillbaka till dimmornas land. Där äro ärliga, goda människor.

Marfa trodde, att hon yrade och sprang ut efter barnmorskan.

I yttre rummet stod fader Ossip och väntade med oro på Marfas återkomst. Alt var färdigt för döpelsen. Prästen blickade uppmärksamt på det lilla flämtande lifvet. Ingen kvi-dan, ingen annan rörelse än andedräkten gaf tillkänna, att lifvets flyktiga gåfva icke åter sväf-vat bort till de hemlighetsfulla regioner, därifrån den kommer. Nu kom Marfa in.

— Hon yrar, hon yrar — hon vill ha den lutherske prästen hit, men talar på samma gång om en afgrund. Döp honom i alla hälgons och änglars namn, innan djäfvulen tager hans dyrt återlösta själ.

Prästen såg tveksamt upp.

— Hvad heter hans far?

Marfa letade i sitt minne, hon mindes det ej.

— Han heter väl Karl som' alla tyskar, sade prästen sakta, vi döpa honom till Karl.

— Nej, vänta, nu mins jag, han heter Jegor och i dag är det den helige Jegors dag.

Så kom det sig, att den blifvande fideikom-missarien till Haapakoski döptes till den ortodoxa tron, den tro, från hvilken ingen öfvergång ges, och fick namnet Jegor.

Döpelsens bad var för den lille ett nyfödelsens bad: för första gången öppnade han sina ögon, för första gången

pulserade lifvet synbarligt inom honom. Ja, han till och med kved. Och ehuru denna kvidan var som en liten fågels pip, blef hans lilla rynkiga ansikte blått af ansträngning.Men där inne låg Helena i full feber. Hon fantiserade om en afgrund, hon ville öfver den, ty där borta stod Erik och väntade; men hennes mor, Darja - Michailowna och den lille odöpte, som skulle bära sin faders namn, släpte henne icke. Hon klagade, hon kastade sig af och an i bädden, tils doktorn kom och ett stygn af Pravatz sprutan gaf ro åt hennes utpinade själ och plågade kropp.

*

Där borta i slottets stora sal gick under alt detta auktionen undan med fart. Nikolai Konstantinowitsch' samlade skatter kunde icke alla offentligen utbjudas här, men de gingo under hand och till höga pris. Under häj dlöst gapskratt och högljudd munterhet slogs en del af office-rarne vid hans forna regemente om dessa konstvärk, som förgiftat sin ägares hela lif. Den gamle haidamakens porträtt kom till museet i Pest, dess upphofsman Lampis födelsestad. Unge Petroff stod där mörk i sin själ och hela hans varma hjärta vämjdes vid tanken att se dessa rum, dessa för honom heliga ställen skändas af alt detta. Han gick ut i trädgården. Vårens förstling, en bländande hvit snödroppe, stack upp sin renakalk ur den våta smutsiga jorden. Han bröt den, ett minne af sin ungdoms fagraste dröm om kärlek och lycka, och gick med tunga steg och blödande hjärta för sista gången från detta besudlade hem.

*

Samma dag om aftonen kom Erik Horn till Moskva. Han hade, så snart han fått Alms bref, rest genom natt och dag och dock kommit för sent.eckor, ja snart två månader hade gått, innan Helena och den nyfödde hämtat sig så, att Erik kunde tänka på att åter föra sin maka till hemmet. Han hade varit en öm sjukvårdare. Den första tiden lämnade han den sjuka hvarken natt eller dag, ty han hade märkt, att hon, endast då han var i rummet, hade ro och lugn.

Nu var hon omsider bättre. Med advokaten Levysohns hjälp hade affärerna utredts. Dar ja Michailowna hade efter att ha försonat en stormig ungdom med ett sedan fläckfritt lif, med lidanden och umbäranden, ånger och kärlek funnit en hviloplats under de stora almama på Moskvas kyrkogård. Nikolai Konstantinowitsch hade slutat som hans ryktbare mästare i liderlighet, markis de Sade. Likasom denne beryktade skriftställare på Napoleon I:s befallning klädd i kvinnokläder inspärrades i la Salpétriére, lät Horn internera

15den nästan blödsinte fursten i ett dårhus. Och nu var han färdig till hemresa. Han hade feber af hemlängtan, af längtan till sitt arbete, sitt ansvarsfulla värf. Han ville bort från den kvafva hettan, från dammet i Moskva, till de svala skogarna i de tusen sjöarnas land.

Under många svårigheter och i korta sträckor gjordes resan mot norden. I Petersburg gästade paret några af Helenas kusiner och onklar på möderne, folk med stadgad, ja framskjuten position i hoflifvet, folk som i den eviga aeondansen kring det centrala ljuset gjort sin bana icke i cirkel, utan i spiral, ty för hvart år som gick kommo de urprincipen, makten, härligheten alt närmare och närmare. Hos dessa anförvandter hvilade Erik och Hanna ut ett par veckor och sent omsider hade man en vacker juniafton hunnit målet, hemmet.

Det tyktes, som om den friska barrmättade luften i Finland på Helena och den lille Erik — som han kallades af alla utom Marfa Ivanowna, — värkat som ett lifselexir. När hon först återsåg sitt vackra hem, sin stora präktiga salong, sitt lilla behagliga förmak med dess tusen småsaker och prydnader, tyktes hon ytterst belåten. Den första veckan repade sig både moder och barn betydligt, men så stannade det, hvad Helena beträffade,åter i veckotal vid samma punkt. Doktorn för-skref hvad hans vetenskap i dylika fall påbjöd, men alt tyktes förgäfves.

— Du måste ge dig till tåls, sade doktor Alm till Erik; din hustru har genomgått en farlig andlig och kroppslig kris. Efter en puerperal-feber som hennes återhämtar man sig icke så lätt. Dessutom — uppriktigt sagdt, vänner emellan — har där icke förefallit något särskildt, något som värkat förlamande, nedslående på hennes själ?

Nej, det viste Erik intet om. Helena hade i själfvä värket icke omtalat det för honom. Af kvinlig blygsamhet, af stolthet ville hon icke för sin man yppa den hemlighet, som den ständigt varmt älskade Dar ja Michailowna velat

taga med sig i sin graf.

Men den omständigheten, att hon bar på en hemlighet för sin man, plågade henne tidtals våldsamt. Hon kände, att det icke mera var som förr, de lefde icke på samma fot af innerlig förtrolighet som fordom. Och åter började hon att dels af kroppslig svaghet, dels af inre oro falla i denna nedslagenhet, som Erik hade hoppats skulle försvinna, när hon blef mor. Timtal kunde hon ligga på sin soffa och grubbla öfver de stormar, som en gång rasat i hennes hem,och huru de där hemma burit alla de slag ödet beredt dem.

— Ack Darja, Darja, hvarför sade du dessa ord, som retade min nyfikenhet, hvarför fick jag icke minnas dig ren och god, sådan jag såg dig i lifvet! Hvarför kasta ut detta förfärliga, detta som evigt skall plåga mig, och hon brast i gråt. När hon hörde Eriks steg, torkade hon tårama och tog till en bok, ty hon viste, att han icke tykte om, att hon låg overksam och drömde. Hon ville icke plåga honom med sina sorger, hon låtsades läsa. Och dock hade hon återkommit med de mest allvarliga föresatser att försöka finna sig i den ställning hon intog i landet. Förgäfves; alt var som förr. Den enda sysselsättning hon hade var att gå och se om sitt barn; men där hade hon en kraftig medtäflerska, som var fast besluten att icke lämna den lilla ifrån sig, åt hvem det vara må. Marfa Ivanowna hade med lif och själ egnat sig åt den lilla. Ja, hon ansåg sig af flere skäl så godt som för hans rätta mor. Hon hade räddat gossens själ, när alla andra sammansvurit sig att fördärfva den; hon hade vårdat honom, från det han var född. Och det märkvärdigaste var, att ehuru hon, som doktorn sade, var en högst ohygienisk person, barnetlefde, trifdes och växte i hennes vård. Alla sina bylten hade hon tagit med sig från Moskva. Hon kunde aldrig vänjas vid att gömma dem i skåp eller garderober. De voro som förr radade kring rummets väggar — i samma rum där hon och barnet sofvo, där hon torkade dess blöjor och kokade dess mat. I början hade Erik hvarje dag kommit in i barnkammaren, stält till en stor snygghets-razzia, vädrat och hotat att skilja Marfa Ivanowna från tjänsten; men efter Marfas heliga bedyranden att barnet skulle dö, om där vädrades och skurades, och då Helena var böjd att gifva Marfa rätt, slutade saken med att den envisa gamla behöll valplatsen. Till sist ville Erik als icke gå in i rummet för att slippa grälet och bråket. Och det var icke blott mot herrn i huset som hon stridde, de öfriga tjänarena höll hon också stången. Hon föraktade dem djupt — de voro ju tschuchoner, en lägre ras, otrogna och okunniga; de talade icke ens ryska. Och Helena åter, som fann, att den lilla mådde förträffligt och att barnet, ifall hon tog det om hand, blef oroligt, slutade med att endast gå och se på den lilla. Detta gaf henne naturligtvis ingen sysselsättning, och inom kort var hon åter som förliden vinter sysslolös, nedslagen, trött och be-höfde hjälp. Efter mycket öfvertalande hadesyster Hanna lofvat hjälpa sin svägerska, men endast några veckor.

Till slut när intet hjälpte, när sommaren gick, utan att något var vunnet, kom doktorn med det stora kardinalmedlet: Helena måste till södern, och då hon skulle längta efter barnet, måste barnet med. Men hvart skulle de resa? Det öfver-lades på allvar i familjen. Hanna höll på rivieran, Helena nämde Jalta på Krim, där hennes anför-vandter, Koschelskys hade en vacker villa, hvilken nu stod obegagnad. Men Hanna blef ifrig och betonade något för starkt, att en sådan okänd badort som Jalta icke vore värd att tänka på. Helena blef stött och framhöll alla de stora fördelarna af just denna ort, där Marfa kunde förstå språket, där man var hemma och dock i södern.

— Nå, men inte är det ju Marfa, som skall bada, som behöfver söderns luft, det är ju du, svarade Hanna otåligt.

Erik rynkade ögonbrynen. Helena bleknade af förtret; ja, nu ville hon fara till Jalta, sade hon beslutsamt. Därvid blef det.

När Hanna och Erik träffades i enrum, sade den förra:

— Ursäkta mig, men jag tycker, att du är alldeles för svag, min kära bror Erik. Alt hvad du vunnit under hela denna tid, går nu förloradt.Och huru blir det med språket? Den lilla svenska hon lärt sig blir glömd. Det skulle värkligen icke skada, om din hustru finge se västra Europa.

— Ja, kära du, men hvad vill du jag skall göra. När hon nu önskar det, så-------------

— Och den där smutsiga Marfa sedan, vore det icke tid på att — —

— Marfa och Marfa — barnet trifves, växer upp hos henne. Jag har försökt att skilja dem åt, men gossen faller af. När han vuxit upp, kan man undvara Marfa, och så taga vi oss en bonne och lära honom, hvad han behöfver.

— Ja, men jag finner det oförsvarligt att....

— Hör nu, Hanna, säger Erik otåligt och hans röst darrar — han har länge burit på förargelse öfver systerns ovänlighet mot hustrun — jag tycker, att den där saken icke angår någon annan än oss. Han gick in till sig och slog hårdt igen dörren. Och Hanna kväfde en suck och aftorkade en tår. — Var detta hennes broder, som hon älskade med något åf en moders kärlek, oegennyttigt, ömt, mer än alt annat. Från denna broder var hon skild af henne, af henne som hon aldrig kunnat lida, som en gång skulle taga ifrån henne alt. Och en känsla af hat steg upp i hennes hjärta, vanmäktigt hat mot denna främmande kvinna.Och Helena, barnet och Marfa resa bort till södem. Hanna har farit hem till Haapakoski. Erik är helt ensam i det stora huset. Med en suck af resignation kastar han sig öfver sitt arbete. Det är detta, som nu skall trösta honom, medan han vintern om går ensam i de stora paradrummen och väntar på det nya året, då han skall till Helsingfors, till landtdagen, och sedan på våren, då hans hustru och den lilla stackaren Erik komma åter.

Och vecka gick efter vecka, han for på tjänsteresor, han inspekterade, satte sig in i allmogens förhållanden och började åter att finna sin trefnad i sitt arbete. Då kom där ett ovän-tadt bud från Haapakoski.

*

När gamle baronen på Haapakoski hade fått veta, att hans sonson döpts till den ortodoxa tron och fått namnet Jegor, råkade han i eld och lågor och rörde upp himmel och jord för att få saken på rätt. Det var endast med största svårighet man kunde få baronen öfvertygad om, att det hela berodde på djupt sorgliga familjeomständig-heter, att Helena ehuru till själ och hjärta varmt tillgifven sin kyrka och sitt land gjort alt som på henne ankom för att kunna hålla sitt en gång gifna löfte.Han hade stått väl hos den aflidne kejsaren. Nu satte han i sin sons namn upp en böneskrift till efterträdaren. Han reste till Petersburg, böjde sin gamla styfva nacke, besökte ministrar och myndigheter, begärde och erhöll audiens, utan att få ett bestämdt besked, ty tiderna voro andra nu. Omsider fick han till sin stora grämelse till svar ett nådigt „non possumus“ och en skrifvelse från den heliga synoden med vidlyftig och lärd utläggning, däri det till slut hette, att hans barnbarn hvilade trygt i den ortodoxa kyrkans heliga och kärleksfulla sköte och att han borde tacka himlen, som så underbart styrt den nyföddes öden, att denne mot alla mänskliga beräkningar kommit i den rätta fadersfamnen.

Detta bref kom baronen, som på den sista tiden mycket åldrats, tillhanda, medan han låg sjuk till följd af förkylning, oro och grämelse öfver den enligt hans åsikt svåra olycka, som träffat familjen. Det budskap, som brefvet innehöll, var för honom fullkomligt oväntadt. Han trodde sig kunna vara viss om ett tillmötesgående svar. Det grep honom därför så djupt, att hans sjukdom däraf förvärrades. Knappast kände han sig e4t par veckor senare bättre, innan han åter begynte kampen för sonsonen. Nu anhöll han hos myndigheterna om den förändring i fidei-kommisshandlingarna, att ifall flere söner funnes i familjen, godset skulle gå i arf till älste sonen endast i det fall, att denne hörde till den i landet erkända officiella religionen, hvarom icke skulle godset öfvertagas af den näst älste sonen.

Under alla dessa bekymmer tilltog det onda han led af alt mera och mera. Det var en sorgens, en grämelsens tid på det gamla godset. Under denna tid höll Hanna med fast hand ledningen af det hela utan att därför försumma fadern. Hon hann med det otroliga och utvecklade så mycken duglighet och beslutsamhet, att den gamle småningon utan oro lämnade all makt öfver godset i hennes händer. Också baronens underhaf-vande, som han behandlat strängt, men tillika rättvist, visade honom nu en rörande tillgifvenhet. Ju längre det led in i september, desto mera gjorde den gamle sig förtrogen med tanken på den eviga skilsmässan.

Hösten hade kommit. Sommarens prakt låg nere i smutsen och multnade under rimfrosten. Himlen var skum och marken var mörk.

Med en sorgsen blick såg den gamle upp mot de drifvande skyarna och de flyende flyttfåglarna och sade undergifvet:

— Jag är tacksam att få dö om hösten. Om våren då Haapakoski är grönskande och ' rikt,då alt manar till lif och arbete, hade det varit mig tungt att lämna denna vackra jord. — Blott en sak oroade honom. Han ville veta, huru svaret på hans sista anhållan komme att utfalla. Omsider anlände där en dag ett bref från hans ombud i Helsingfors: hans anhållan hade beviljats. Nu var den gamle lugnad, men när lugnet kom öfver honom, såg det ut, som om den spänstighet r den energi som hållit hans lifslåga uppe hade slappnat. Hans krafter aftogo plötsligt. Hanna blef nu förskräkt och sände bud efter hans ungdomsvän, prosten Welenius och läkaren.

Då prosten i skymningen kom in till den gamle, satt han i sin stora stol och halfsof. Höstsolen kastade ett blekt, vemodigt ljus öfver hans starkt afmagrade, nobla ansikte. Prosten blef djupt gripen af det uttryck af trötthet och vekhet, som låg öfver dessa en gång så liffulla och energiska drag.

Den sjuke vaknade och såg upp. — Är det du, Jakob Magnus. Gamle vän, det lider mot slutet med mig. Sätt dig hos mig.

Prosten gick fram och fattade hans kalla afmagrade hand.

— Vet Erik, huru det är med dig?

— Nej, det har kommit oförmodadt, hastigt. Han skall icke hinna hit, innan alt är slut.— Käre gamle Alexander, tror du, att Herren redan . . .

— Jag vet det. Det är döden. Och han såg sinnande upp, som om han väntat någon. Hans blick var mild och ljus. Vi äro ensamma nu, tag mot min bikt.

Prosten satte sig hos den sjuke, som utan att invänta hans frågor begynte, likasom talande för sig själf:

— Medan jag satt i senaten, föredrogs — det var 1862 — frågan om landtdagarnas återupp-lifvande. Emot denna fråga talade en af ledamö-terne, du vet nog hvem. Jag förifrade mig och kallade honom högt vid ett opassande, ett gement namn.

— Din gamle frände, svarade prosten, förlåter det nog, det var i hetta och öfverilning...

Det blixtrade i baronens ögon.

— Om min gamle frände förlåter det eller ej, det bryr jag mig icke om. Han är en servil stackare. Jag förlåter mig icke själf, det var mig ovärdigt. Ännu en sak — när jag skref fidei-kommissbrefvet, ämnade jag tillägga, att fideikom-missarien ovilkorligen borde vara gift med en finsk adelig fröken. Jag strök den punkten. Jag liar denna enda gång i mitt lif offrat åt tidens liberalt romantiska idéer. Jag ångrar det djupt.Jag vore icke där jag nu är, om jag följt min första riktiga impuls.

— Yän Alexander, lämna den saken i Guds hand, ingen urkund skrefs så, att alla ödets vindkast kunde tagas med i beräkningen. Har du, tilläde han med mild stämme, intet att säga om

din hustru och — —

Den gamle hade sjunkit ihop, hans bröst flämtade tungt likasom under en börda. Han tog med darrande hand från bordet ett gulnadt, ofta viket papper, förde det till sina läppar och kyste det tvänne gånger. — Förlåtelse, hviskade hans stämma svagt, förlåtelse.

Dörren öppnades sakta. Hanna kom in med en lampa, stälde den på bordet och satte en rosaskärm öfver den, för att icke skenet skulle plåga den sjuke, samt gick fram till sin fader.

— Nu kommer doktorn snart, sade hon;

huru mår pappa . . .

Intet svar. Prosten böjde sig öfver honom.

— Store Gud, han är död!

Alexander Horn satt död och höll i sin stelnade hand ett tillskrynkladt bref. Varsamt togp dottern och vännen

pappret ur hans hand och läste med rörda hjärtan och tårskymda blickar brefvet, det glödande kärleksbref, som den dödeen gång för mer än fyratio år sedan skref till henne, som sedan blef hans hustru.

Hanna föll snyftande ned vid den dödes fötter och utbrast utom sig af sorg:

— Pappa, pappa, lämna mig icke ensam!

Prosten vek åter ihop brefvet.

— Det brefvet skola vi lägga i hans kista, det skall följa med honom i döden.

*

Dagen därpå kom den unge fideikommis-sarien. Han hade trott, att han ännu skulle finna sin fader i lifvet. Stor och uppriktig blef därför hans sorg, då han erhöll den öfverraskande nyheten om dennes död. Men icke allenast baronen och underhafvandena på godset kände djupt förlusten af friherre Alexander Stålsköld Hom. I hela landet väkte hans bortgång en viss beklämning. Om han var känd som hård och maktlysten, en inkarnation af konservatism, var han å andra sidan en kraft att bygga på, en hörnsten som man viste, att låg säkert. Hans illustra namn och anseende gaf hvarje sak som han understödde' en betydande vikt, och i stort taget hade han aldrig understödt något annat än det som var bygdt på lagens anda och bokstaf. Under de bistra tider,som randades, var förlasten af den bepröfvade statsmannen oersättlig.

Erik Horn kände, att nu skulle där komma en uppgörelsens stund mellan honom och hans syster. De voro ensamma i hemmet. Helena var borta, ingen skulle störa dem, intet distrahera dem, han kunde icke nu — som ofta förut — med ett skämt undvika eller slå bort, hvad hon sade, ty dödens allvar låg öfver hela huset. Han valde den klokaste utvägen, det som han icke kunde undvika, sökte han upp.

Det var dagen efter den gamles död. Höst stormarna hade lagt sig i ro, ännu en gång ville solen visa sin makt. Dess gyllene ljus höljde öfver de blodröda lönn- och aspbladen, öfver björkarnas ljusgula löfvärk. Luften var varm och stilla. Sträckfåglarna hade kommit och hoppade ifrigt sökande mellan trädens grenar. En återglans af sommarens prakt, mild och vemodig, låg öfver naturen. Inne i det stora, trefna förmaket sutto syskonen vid gamla bref och handlingar. Den döende dagen kastade ett dröjande sken in i rummet.

— Hanna, sade Erik vänligt — du har icke varit god på mig alt sedan mitt giftermål, låt oss nu blifva vänner . . .

Hos Hanna vaknade upp alt, hvad hon buritinom sig i snart trenne år. Det var som en länge dämd källa, som ändtligen kväller fritt, och Erik Hom hörde med undran och förvåning hennes tal och kände nu, hvilken öfverlägsen ande hon var. Där fans hos henne samma malmklang som hos hans fader. Som en ensam, späjande och stolt fågel sväfvade hon där högt uppe, såg från sin höjd vida terränger, och då hon sedan slog ned blixtsnabt, fann hon utan tvekan det rätta ordet, den rätta tanken. Hon visade så tydligt, huru det skenbart obetydliga i vårt politiska lif hängde ihop med stora viktiga intressen. Hon framhöll ansvaret af hvarje hans handling, hans skyldighet att se till, att den som ärfde fädernegodset blef en man med finskt hjärta och finska tankar.

— Du har länge och ofta varit borta, du har sett vår faders lif i små stycken, icke i dess stora sammanhang, du har icke sett hans oafiåt-liga arbete att sammanhålla och konservera, hvad som bevarats genom seklen. Dem som vilja rifva ned och bygga om, finnas nog både utom och inom landet. Dig tillhör det att taga vid, där den gamle slutade. Tyvär går du till ditt värf med halft hjärta. Du vacklar och tvekar redan.

— Hanna, sade han, säg icke ett ord mera, och hans ansikte mörknade. Rollerna äro ombytta.Du ser saken i stort. Ditt hjärta är icke med i striden, du talar varmt och högt i denna fråga, ty du är fri. — Nu kände han plötsligt, hvilket djup som åtskilde syster och broder. — Med mig är det annorlunda, mitt hjärta är med i denna strid.

Han sjönk tillsamman med armbågarna stödda mot knäna och hufvudet djupt mellan axlarna. Hans ögon skymdes — han såg tankfullt framför sig och såg bortom haf och stepper ett ungt, rosigt ansikte med varma tindrande blickar, såg ett litet fint barnhufvud, omgifvet af ljusa gyllne lockar — hans hjärta var så vekt och varmt.

— Hanna, sade han, Hanna . . .

Det var så tyst i rummet, som när den döde nyss låg här. Hanna var borta. Erik satt ensam i det stora rummet. Från väggen skådade en af hans ättefader, den store fältherren, ned på honom. Hans roffågels-ansikte med den barska blicken och de hårda ögonen — originalet till alla de förmildrade och förvanskade typer, som sedan gått igen i släkten — tyktes Erik försmädligt, ja föraktligt se ned på sin ättling.

Erik reste sig och gick för att söka upp sin syster. Hon hade gått ut.

Det var sista gången i lifvet, som syskonen talades vid i det som låg dem närmast. Där blef

16sedermera aldrig utbytt ett ord dem emellan i denna sak. De voro för alltid skilda.

En vecka därefter fick Erik ett bref från sin hustru, ett bref fullt af värme och ömhet, i hvilket hon på ett rörande sätt lade fram sin sorg öfver att icke kunna vara hos honom, nu då han träffats af olyckan.3P1

*miför Erik och Helena upprepades resan till Krim och alla därmed sammanhängande omständigheter trenne år å rad. Från Krim reste hon numera, sedan gamle baron Horn dött, direkte till Haa-pakoski. Där vistades hon under nordens vackra och korta sommar. Hit drog hon från Petersburg sina anförvandter Koschelskys, sina vänner och sitt umgänge. Man trifdes godt här på det vackra stället. Tiden utfyldes med ändlösa disskusioner i de viktigaste toalett-, rang- och befordringsfrågor — dessemellan företog man sig fiskpartier, jakter och utfärder i wurst, i jaktvagn, i giggar och cab’s. Var stallet under den gamle baronens tid det minst vårdade på Haapakoski, så var det nu under den nye fideikommissarien det mest och bäst omsedda på hela godset.När Erik för sin sedvanliga två månaders permissionstid kom ned till Haapakoski, så var säsongen där i sin högsta glans. Värden själf tog dock ingen eller ringa del i utfärder och nöjen, han hade nu fullt upp att göra med jordbruket, vandrade kring ägorna och öfverraskade sig själf med att ha stora anlag för att blifva en passionerad jordbrukare. Medan Eriks familj var på Haapakoski, kom äfven syster Hanna från Hillnäs dit, men blott på korta besök. Förhållandet mellan henne och svägerskan var som det är mellan bildade personer, hvilka icke kunna lida hvarandra, kallt och cirkladt. Höflig-heten användes af hvardera parten som sköld med utsökt framgång, den var som en hårdt lackerad skärm med rik ornering — utan att någondera ett ögonblick tvekade om, hvad som gömdes bakom dess blomstersirade yta. Man undvek alt som kunde såra och skildes alltid med en känsla af välbehag.

När hösten föll på, flyttade Horn med sin familj upp till läneresidenset. Helena försökte hvarje gång att lefva sig in i lifvet här, men förgäfves. När vintem kom och gossen sjuk-nade i den ena strupkatarren efter den andra, när lifvet i den lilla staden började att stelna till och söka sig in i hemmets iden — då revolteradehennes ande. Det var henne omöjligt att stanna här, omöjligt både för hennes egen och för gossens skull. Hon blef dyster, tungsint och häng-sjuk. Hällre än att se barnet sjukt och Helena nedtrykt gick Erik in på hvad som hälst, ty han älskade sin hustru lika varmt som förr, och gossen smög sig med hvarje dag mer och mer in i hans hjärta. Och så bar det åter af mot söder till Krim.

Helena Stålsköld-Horn var nu för fjärde gången rest till Krim.

Hon skref flitigt och skref väl. Hennes bref voro nu sedan en tid besynnerliga, eller var det måhända endast Erik själf, som fann dem så. Där förekom ständigt och jämt ett namn, som han icke tykte om, en viss Eugen Alexandrowitsch Tscherebatschoff, en person som gjorde i hypnotism, spiritism och symbolism och som därtill var konstnär. Om, tänkte Horn, han sysselsatte sig med Helena lika mycket som hennes bref med honom, så . . . Och Erik Horn, eljes så lugn, kände en för honom ovanlig jäsning och oro i bladet. En jäsning som oupphörligt stegrades, likasom vatten som man satt öfver eld. Först ser man endast en och annan luftblåsa bläddra upp, så uppröres det efter hand alt starkare och starkare, tils det sjuder, porlar och kokar öfver. Hombortvisade till en början med förakt sin oro och sina ovärdiga tankar. Men ju flere bref han fick, ju längre han oroade sig, desto mera outhärdlig blef situationen för honom. Tänk om Hanna fick reda på detta, tänk om hon skulle få vatten på sin kvarn. En klok man, sade han för sig själf, försummar intet och tager sig i akt.

Det var i medlet af april månad. Vintern i Finland hade varit fruktansvärd. Ännu voro vårens förebud sparsamma. Erik beslöt att fara till Krim för att se söderns vår och öfverraska sin hustru. Han tog tjänstledighet på tre veckor och reste till Petersburg.

Där väntade honom en stor öfverraskning. Hans duglighet och språkkunskap, sade man, hade länkat uppmärksamheten på honom, och det erbjöds honom nu en plats i Petersburg som adjoint hos landets främste tjänsteman. Dessutom, hette det, hade en mycket högt uppsatt person intresserat sig för honom, inrikesministerns högra hand hade frågat, om icke statsrådet Erik Horn kunde i Petersburg användas i sitt hemlands tjänst.

Erik Horn kände sig obeslutsam, han hade så många förslag å bane i sitt län, han tvekade. En tvekan i detta fall hade man visserligen icke väntat sig, men han fick i alla fall fjorton dagars rådrum. Så r.este han.

❖Och tåget flyger fram rasslande, skakande öfver hed och träsk, öfver ängar och moras och sjunger sin entoniga, dofva melodi, som vaggar trötta passagerare i en dåsig sömn. En sömn under hvilken man hör fönsterrutorna skramla, cigarrkopparna slamra och Westinghouse-brom-sama smälla i växlarna som pistolskott i vatten.

Plötsligt spritter Hom till och vaknar. — Inrikesministerns högra hand, hans adlatus, men han heter ju Tscherebatschoff, for det med blixtens hastighet genom Horas hjärna.

— Det är han, spiritisten, som min hustru har skrifvit om. Och han vill, att vi skola flytta till Petersburg. — Eriks hjärta höll på att stanna af vrede vid denna tanke. — Huru väl, att jag beslutit mig för denna resa. Och dock Helena, hans Helena, blotta ‘tanken är mig ovärdig, säger han och protesterar mot den. Men inga protester hjälpa. Det blef för honom en ohygglig natt. Först mot morgonen lade sig hans oro, och han insomnade för ett par timmar. Omsider grydde dagen grå och färglös. Hom blickade yrvaken ut. Öfver den ändlösa steppen hviflade aprilsnön i stora våta flingor. Marken var blöt och smutsig. Horn kände sig beklämd efter nattens oro och kval.

Ännu en natt, ännu en dag, små judiska städer, stora smutsiga byar, furuskog, som aldrigtyckes taga en ände, försvinna bakom de resande. Af den susande farten, af den jämna enformiga dallringen invaggas småningom Hom i en slö likgiltighet.

Andra dagen kommer tåget ut på steppen. Nu vaknar nordanvinden, den får lust att rida i kapp med ånghästen, en väldig kappridt öfver det vida Rysslands omätliga slätter. Tjutande drager nordan fram vid sidan af tåget, hopande under sin färd stora hvita drifvor på kullamas nordsluttningar och i ravinernas djup. Ett par gånger far den jublande och rytande förbi ånghästen, och röken från lokomotivet drifves åt samma håll som tåget far. Så blir den efter igen och slår i ilska mot vaggonens fönster och tränger in öf-veralt med sin råa, fuktiga kyla. När tåget far öfver näset vid Perekop, drifver nordan framför sig stinkande dimmor från „den dödaa och „den ruttna sjön“, dunster som göra det svårt för. passagerarena att andas. Men intet hjälper, ånghästen håller ut i tvekampen, och nu är det han, som vunnit försprång. Andfådd och pustande efter den stormande färden drager ånghästen med ansträngning af alla sina krafter tåget upp längs Jailabärgens ödsliga sluttningar; stannar uppe på bärgskammen för att hvila vid en liten egendomlig station i tatarisk stil; släcker sin törstmed kristallklart vatten, som från snabt ilande bärgsströmmar ledes direkte in i dess ångpanna. Här stannar nordanvinden, den är slagen. Ånghästen har segrat och far nu i maklig sakta fart under ändlösa hvisslingar ned för grönskande sluttningar in i vårens rike, där himlen är hög och klarblå, där luften doftar af magnolior, rosor och citronmeliss, där vinstocken kastar sig från alm till alm i praktAilla festoner, där självfva det grå bärget draperar sig i en kunglig dräkt af hvitröda klängrosor och violett cyklamen med mörka glänsande murgrönsrankor kring sin allvarliga panna, där längst borta i milsvidt fjärran Tsjatyr dags spetsiga, snöhölj da topp försvinner i de blänkande hvita vårmolnen.

Och Erik Horn lade med förundran vinter-paltån ifrån sig. Denna plötsliga, underbart snabba växling mellan vinter och sommar gaf honom något af vårens tjusande förhoppningsfullhet och skingrade hans mörka tankar.

— Dumheter, sade han sig själf vid minnet af de dystra drömmar, som under resan plågat honom. Dumheter! Och dock satt där som en tagg i hans hjärta. Aldrig förr hade han känt denna aggande plåga. Nå, han skulle snart träffa Helena, och då skulle saken blifva klar. Vidtanken på Helena klappade hans hjärta på samma gång af värme och fröjd, af oro och bitterhet.

Han for vidare genom Sevastopol och såg det ogästvänliga Svarta hafvet strålande vackert, blått som safir med små vårliga vågor. Passerade den engelska, den franska och den italienska kyrkogården med sina monument öfver dem, som fallit här i striderna vid Malakoff, vid In-kerman och Alma under kriget 1853—56. Vidare längs

den vackra af vinrakor omgifna vägen öfver bärgpass och genom tunnlar — en väg om hvilken man har svårt att tro, det den löper genom en del af det heliga Ryssland — tils han om kvällen såg Jaltas praktfulla hvita villor resa sig ur en glänsande och rik grönska.

Att han var framme, märkte han äfven på annat. Vid de små stationerna stodo öfveralt bleka sjukliga barn, blodfattiga unga damer, gamla slagrörda gubbar, folk som led af hysteri eller gulsot, men främst tuberkulosens bleka och hektiska offer. Alla rörde de sig varsamt och långsamt i solgasset och sökte här vid naturens evigt lifgifvande barm hälsans förlorade skatt. Denna antites, dessa dödens säkra rof i vårens unga rike väkte åter hos Horn de dystra tankar, som han under den sista delen af färden lyckats bekämpa.

*Villa Koschelsky, där Helena bodde, låg tämligen högt uppe på en brant afsats af Tauriska bärgen. Den låg på klassisk jord. Då grunden lades till densamma, hade ägarne funnit först lämningar af ett gammalt romerskt columbarium och djupare ned substruktionsmurarna till en grekisk villa. I jorden fann man vidare mynt och smycken från den tid, då de trettio tyran-neme regerade i Athen. Sedan dess hade macedo-ner, pergamener, romare, byzantiner, venetianare, genuesare, tatarer och nu sist ryssar lagt beslag på denna sköna jord.

Från villa Koschelskys stora af karyatider prydda och uppburna veranda hade man öfver orange- och lagerträdens mörktglänsande blad en härlig utsikt öfver den lilla dalen vid Jalta och en del af Svarta hafvet, som här och endast här kallas det gästvänliga,emedan det här äger att uppvisa en dräglig hamn. Villan var med undantag af en stor elegant sal enkelt inredd. I den stora salongen samlades tvänne gånger om dagen det talrika umgänge, som Helenas skönhet, hennes älskvärdhet och begåf ning samt villans ypperliga och centrala läge dragit tillsammans. Helenas umgänge hade naturligtvis kristalliserats i den form, som angafs af hennes samhällsställning och namn.Här ägnade detta sällskap ändlösa diskussioner åt det ämne, som nu sysselsatte hela dess intresse. Turgenieff säger i någon af sina ypperliga berättelser, att mellan personerna i en af hans noveller uppstod ett af dessa oändliga, långa nattsamtal, som man för endast i Eyssland, samtal som man alls icke känner till i andra länder. Här i Helenas salong fördes afton efter afton just sådana samtal som Turgenieff antyder.

Där fans folk visserligen af samma samhällsställning, mer så olika hvarandra som möjligt. Den lilla fransyskan, mademoiselle Neuville med stora korpögen, som drogo männen till sig, likasom ormens blick drar till sig trasten. Spirituell, kvick, en äkta fransyska, sådan redan fader Moliere definierar henne, temperamentslös, sammansatt af fåfänga och fantasi. Grefve Arsenieff, en lillrysk improvisatör, som äfven utan spiritism lefde i det blå, samt en stor mängd sjukliga och enerverade personer från Petersburgs stora värld, hvilka undan Nevastadens vinter och jäktande hufvud-stadslif flytt hit till våren på Krim. Bland alla dessa spelade Eugen Alexandrowitsch Tschere-batschoff första fiolen.

Detta sällskap — Helena inbegripen — hade icke mycket att göra, men var dock ständigt sysselsatt. Ingen fråga dök upp på Europas hori-sont, som icke skulle ha intresserat dem och icke minst Helena. Med en ifver, som rann upp ur outfyld tid och en flammande fantasi, sysslade hon med kort sagdt alt. Hon läste dekadenternes och symbolisternes poesi och skrifter och studerade Rose Croix’s kalender. Sinnet’s romaner om dubbellif och lifvet efter döden var hennes dagliga läsning. Leo Tolstois på kristlig social grund bygda. teorier omfattade hon med värme, ja med entusiasm — i teorin.

Eugen Tscherebatschoff, en dilettantfilosof, var den, som med sina extravaganta ideér mest sysselsatte hennes fantasi och tankar. Och här i själfhärskarväldets sköte, där det icke finnes rum för stundistens enkla lära, där höll denne profet föreläsningar om hvad han kallade religionernas evolutionsteori och försökte att förena den moderna spiritismen med Tolstois lära om renlefnad och självspäkning, påvisande att endast köttets dödande gaf förmåga åt individen att stå andevärlden nära, fatta och se astralkropparna i deras fulla glans.

Han fylde Helenas tankar med de mest fantastiska läror, med frågor som vi endast anande förbereda och som först den tredje generationen efter oss måhända skall bringa till slutlig lösning.

Detta kallade Helena att lefva fullt, midtinne i de stora frågorna, fri från hvardagslifvets småsinne och fri från kälkborgerlighet. Det var hit, till dessa diskussioner, till dessa spörsmål hon längtade från den finska ödemarken,

från dess tysta enformiga lif.

Till alt detta drefs hon af en viss missbelåtenhet med sig själf — ty midt i alt detta kände hon en djup saknad efter sin Erik, den varmt älskade, kände på samma gång, att hon kanske handlat orätt mot honom — och vidare af en sjuklig nervositet och en sinnets okufliga oro. Men när Tscherebatschoff, filosofen-profeten, förklarade, att alla de gamla former, som vår kultur iklädtsig, voro för trånga, för materiela, att de råmärken den drog mellan tro och otro, veta och icke veta voro pedantiska filosofers arbete, som den nya tiden måste betydligt utflytta och utvidga, så ville hon med ett icke ovanligt själf bedrägeri söka orsaken till sin missbelåtenhet, sin oro icke där det låg henne närmast att söka den, utan i tidens stora missnöje, dess pessimism. Hon ville tro, att hvad hon kände - var andens trängtan bortom det ängsliga schematiska, dess längtan efter det dolda, det oförnimbara. Så kom det sig, att Helena icke såg hvad hon hade närmast, hvad hon främst borde göra, utan for efter det, som strängt taget ännu hörde ingen till.I den stora salen i villa Koschelsky rådde halfskymning; endast en del af lamporna voro tända, ty alla spiritistiska experiment ske som kändt i halfdunkel. Salen var ordnad som till en föreläsning med stolar i halfcirkel kring ett bord, på hvilket stodo tvänne ljus och ett glas sockervatten. Stora kulörta, venetianska lyktor kastade ett matt, fargadt sken öfver gästerna, som lockade af den härliga aftonen ännu sutto ute på terassen. En del blickade ut öfver hafvet, som i långa svallande dyningar slog mot stranden och speglade natthimlens mörka blå med dess ota-liga gyllne stjärnor. Andra lutade sig sakta samtalande öfver balustraden och sågo ned i parken, där eldflugorna flögo mellan acaciornas fint tecknade blad. Det var tyst och stilla, endast vågsvallet fylde luften med ett harmoniskt brus. Nattvinden, som bar på sina vingar doften af rosorna, kom ljum och regelbunden som jordens andedräkt.

Det var redan nästan mörkt, då Erik Horn kom till Jalta. Han lämnade sina saker vid stationen och tog en hyrkusk, som förde honom till närheten af villa Koschelsky. Här steg han af och gick med klappande hjärta upp mot sin hustrus hem.På vägen uppåt villan träffade han flere herrar och damer, hvilka hade samma mål som han. Uppe i verandan sutto redan omkring tjugu personer, men värdinnan var icke där. Just då Hom trädde in i verandan, skyndade en ung man ut från salongen.

— On commence, messieurs et mesdames, hviskade han ifrigt, mais silance, silance.

Sällskapet bröt upp, tyst och ifrigt. Man trängdes i dörren, enhvar försökte att komma till först in och få en god plats. Hom följde med och befann sig bäst det var i den half-skumma salongen mellan en ryttmästare och en marinlöjtnant. Alt hade gått så oförmodadt hastigt; han hade icke haft tid att besinna sig, huru han egentligen skulle öfverraska sin hustru. Han kände sig icke riktigt väl till mods. Gud vet, hvad han skulle få se, få öfvervara här ibland alla dessa främmande ansikten. Han fick emellertid icke rådrum att tänka på sina känslor, ty i detsamma kom till hans stora glädje hans hustru på tå sväfvande in, och satte sig på en stol i den bordet närmast belägna stolraden. Ett ögonblick var Horn sinnad att stiga upp och gå till henne, men nej . . . må gå, jag skall först se, hvad som tilldrager sig här, sade han. Genast därefter kom från motsatta sidan af rummet en krokryggigman med trött släpande gång och gick till bordet. Horn såg honom endast otydligt; först då han satte sig på sin plats, där han var bättre belyst, tykte Horn sig kunna uppfatta, att han var en hällre ung än medelålders man, att föreläsaren var blek, hade stora påsar under ögonen, bar långt rakt hår och föreföll att se alt utom bra ut. Det var Eugen Alexandrowitsch Tscherebatschoff.

Då han med en låg och beslöjad stämma började sitt föredrag, lifvades hans ögon och tyk-tes likasom fatta eld, växa, blifva större. Hvad talade han om? Horn lyssnade en stund uppmärksamt, men förstod intet.

Hom mindes, huru han en gång från en tjänsteförrättning kom till en fest i officers-messen, sedan bourgognen och champagnen redan flere gånger gjort sin rand. Glädjen stod högt i tak. Man skrattade häj dlöst åt saker, som han fann icke alls lustiga. Han kunde då omöjligt få tag på den stämning af uppsluppenhet, som härskade i sällskapet. Han fann skrattet tomt, dumt och platt, skämtet oförskämdt. Nu befann han sig i en motsatt, men likartad situation. Han hörde detta obegripliga tal, såg dessa hän-rykta blickar. Hörde förtjusta åh och ah, såg röda flammor på kvinnornas kinder, såg huru marinofficern slukade föreläsaren med sina ögon.

17Och han sade till sig själf: antingen är jag galen eller pratar den där herrn dumheter. Hälst hade Horn stigit upp

och gått, men det hade blifyit en obehaglig uppståndelse. Han satt därför tålmodigt och väntade under en oupphörligt tilltagande förstämning. Huru öfverflödig kände han sig icke i detta sällskap. Och han blickade vemodigt på sin Helena. — Hon ser mig icke, hon tänker icke på mig.

Oaktadt små tvister, små dissonanser, oak-tadt månadslång skilsmässa — eller kanske just därför — hade deras kärlek bibehållit sig lika varm och trofast. Han viste, att huru ifrigt Helena än var upptagen, när han var i hemmet, kände hon ständigt en ström af värme, af välbehag, då hon hörde hans jämna militäriska gång i rummet invid, ty då viste hon, att nu var Erik ledig, nu skulle han komma till henne. Och han, huru sysselsatt, huru intresserad han än var vare sig af länets eller godsets angelägenheter, fans hon i hemmet utan att sitta där bakom hans skrifbord med sin revy eller sitt handarbete, kände han sig, som om han varit besviken i någon punkt.

Men nu — hvad hade han här att göra? Hela hennes själ var där hos honom, den där kvasi-profeten. Han led, om af svartsjuka eller något annat psyksikt obehag kunde han ickegöra sig reda för, men hans själ var smärtsamt berörd. Ack, tänkte han åter för sig sjftlf, det är löjligt af mig att bry mig om sådana bamsligheter, och dock . . . han erfor inom sig en känsla af frusenhet, som när maj frosten lägger sig öfver frukträdens luftiga, skära blomster.

Under alla dessa skiftande tankar ser han Tscherebatschoffs stora djupa ögon riktade mot sig. Han vill undvika dem, men det lyckas ej. Föreläsaren håller honom som hypnotiserad, som bunden med dessa underliga, stela och dock drömmande ögon. Föreläsningen hade varat ungefär en half timme; nu gjorde sig herr Tscherebat-schoff färdig till en afslutning. Det märktes på stilen i talet. Han valde de finaste lyriska bilder, språkets vackraste hälgdagsord och talade i ett bildrikt siradt språk om ett märkeligt fenomen, som iakttagits af occultismens främste banerförare, ett fenomen hvars sanning konstaterats af de ryktbare italienske psykologerne Lombroso och Montegazza, ja självfve Richet och en otrogen kritiker af Charcots skola hade öfvervarit detta experiment. Men detta experiment föreföll den i saken obevandrade Erik så groteskt, att han midt i sina stridiga känslors svallningar tvangs att le, le ett skeptiskt löje.Detta löje gjorde på föreläsaren ett bestämdt intryck, han blef orolig, började att hacka, att söka ord. Hans säkerhet var borta, det jämt flytande andragandet började att gå i stycken. Hans sjukliga sinne, hans nervösa temperament vädrade en kritisk motståndare, ett ogillande, kanske hån. Dessutom var det ett främmande, ett obekant ansikte. Huru hade det kommit hit in i en sluten krets? Nu var det föreläsaren, som hölls fången af Eriks blick.

Åhörarena märkte, att något ovanligt passerat. Uppskakade som barn, hvilka kort förut hört en följd af spökhistorier förtäljas, kände de ett instinktivt obehag, rädsla. Man började att se sig omkring, och till slut vändes alla blickar åt det håll, mot hvilket man såg herr Tschere-batschoff envist och enständigt stirra. Också Helena såg sig om och bleknade; var det en öfvernaturlig uppenbarelse eller . . .

Men när Erik log mot henne sitt varma trygga löje, då, först då — ty ingen hade ännu sett andarna le — gaf hon till ett kort glädjerop, som isade mera än en uppskakad gäst, kom hjärtat att våldsamt slå hos mer än en af de nervösa åhörarena.

Och föreläsningen tog en hastig ändalykt. Helena sprang till sin man, gästerna stego upp,tveksamma, förvånade, oroliga — tils Helena rodnande och leende vände sig till åhörarena och, tillföljd af den säregna situationen icke fann det rätta ordet, utan en gång i sitt lif sade en dumhet: mais ce n’est rien, c’est mon mari, det är min man guvernören. Min stygge, min elake man, som kommer oförberedt, oväntadt och nästan skrämmer slag på mig och mina gäster.

Ah, man drog ett andetag af lättnad. Lamporna tändes i ett nu, och midt från den djupaste, mest spännande mysticim och spiritism, från andarnas värld var man våldsamt försatt i den vanligaste, enklaste värklighet — en man som öfverraskar sin hustru. Och det var icke utan, att en viss skamsenhet och förargelse behärskade Helenas gäster. En del begagnade sig äfven genast af den allmänna uppståndelsen för att utan vidare försvinna.

Erik Horn bad leende om ursäkt för det sätt, på hvilket han ingripit i situationen. Helena, som fullkomligt återvunnit sin fattning, lät bjuda te, grekiska och turkiska konfektyrer, och den allmänna villervallan började

småningom att ge sig, på samma gång som den mystiska stämningen ohjälpligt drunknade i skämt, löje och skratt. Och ännu under hela säsongen hade mani förtroliga kretsar roligt åt Helenas: ce n’est rien, c’est mon mari. Gästerna forstodo sin skyldighet, de dröjde blott så länge som takt och anständighet fordrade, och en half timme senare voro de bägge makarna ensamma.nu var det tyst och stilla i villa Kosehelsky. Erik Horn tager sin hustrus hand, smeker och kysser den och går med henne in till det rum, där deras gosse slumrar i sin lilla bädd. Och Marfa, halfsnygg och halfklädd som alltid, stiger hastigt upp.

— Barin, barin, säger hon öfverraskad och vill kyssa hans hand, välkommen hans nåd! Med stolthet visar hon den lille Erik, som sofver så stilla med ett vackert löje öfver sin mun, tecknad som Amors båge. Barndomen väcker slumrande sympatier till lif, den väcker friska, lyckliga känslor hos sunda naturer.

Och den store Erik är glad och glömmer alt. Han kramar sin hustrus hand och kysser det lilla rosiga barnansiktet.

— Vet du, det är skada, att han icke liknar någon i min släkt, säger Erik.— Ja, svarar Helena och slår armarna kring Eriks hals, jag riktigt sörjer öfver, att han icke liknar min vackre, ståtlige Erik. Och när Helena nu slog upp sina ögon mot honom med en ljuf, dröjande blick, som i sin tindrande klarhet lyste omkring öfver alt som omgaf henne, då kunde han icke mera tvifla, icke tveka. Hans plågsamma oro vek med ens, han såg det, han kände det: hon älskade honom, endast honom.

Och lyckliga och glada gå de båda in till sig.

— Ah, ändtligen för oss, säger Helena, för oss! Utanför des3a murar, som omgifva oss, finnas mörkret, vårkylan, den sofvande jorden, stjärnhimlen. Här inne är det ljust, varmt och ljuft. Jag sitter hos dig, lutar mitt hufvud mot din axel, och i denna tystnad smekande ljufva löjen, kärleksfulla blickar, som tränga in i hjärtats fördolda djup, skönhet och manlig kraft, mer än ord, mer än vox humana är gifvet att tolka. Jag lyssnar till dina pulsars slag, ditt löje födes på mitt anlete, innan det lyser upp dina drag. Dina tankar äro mina tankar, som tvänne vingar hos samma fågel bära de upp mot himlen, hvad vi känna bäst och skönast.

Och Helena har så mycket att berätta och fråga om, kvällen flyr och natten kommer och alt räcker hennes tal och hennes frågor.— Men, säg mig, huru hittade du på denna förträffliga, denna lyckliga idé att komma hit till mig? Huru fick du tid? Du elake, du har ju hittils hårdnackadt ock enständigt nekat att följa med.

Och Erik strök med handen det fritt utslagna vackra håret gång på gång från hennes panna och såg på henne med en på samma gång öm och generad blick, i det han långsamt sade:

— Hör du, Helena, har du gifvit akt på dina bref, hvilket namn förekommer där oftast?

— Erik Horns, sade hon med säkerhet.

— Nej, ingalunda. På hvarenda sida finner du ett namn på en herre, ett namn som ständigt och ständigt repeteras. Du har inga andra tankar

än på honom. Nå, men tänk då efter, det är------------

och han log och böjde sitt ansikte ned öfver henne, så att han kände hennes varma andedrägt. Tscherebatschoff, sade han plötsligt och drog sig undan för att riktigt kunna se henne i ögonen.

— Tscherebatschoff, sade hon lugnt utan att skifta färg eller min. Ja värkligen, det kunde hända. Nå än sedan?

— Än sedan! Du förstår väl, att jag gärna ville se den man, som så där helt fyller din själ och dina tankar.— Ah, således svartsjuka — och ett leende af tillfredsställelse gick öfver hennes nu rodnande anlete. Och du tror, att jag skulle — —. Nej, men Erik — —

Och i själfva värket var det för henne lätt att vara dygdig. Att härska, att hänföra, att känna makten af sin ande, det var hennes begär. Denna makt kunde hon visa endast inom en sfär, kvinnans. Att elda och hänföra, att böja hjärtan som vax, att låta en annan stämma sjunka i stammande hviskning, höjas i glödande patos, att se huru rodnaden flyger och far, stiger och sjun- -ker öfver ett febrilt anlete, känna huru blik-karna brinna och åter slockna, alt efter hennes viljas nyck, det var nog, det var för henne att lefva. Själf förblef hon oåtkomlig, sluten,

oberörd, nöjd att känna sitt obegränsade välde. Och äfven detta välde utöfvade hon ytterst sällan, hon trängtade icke efter koketteriets retelse, kvinnornas afund, männens tillbedjan, men hon ville känna och veta, att alt detta stått henne till buds, om hon det önskat.

— Ack Erik, och hon slog sina vackra, fylliga armar kring hans hals, du känner mig icke.

Erik log.

— Känner dig icke? Nåväl, när jag reser och kommer till Petersburg, bjudes mig en platsdär. Jag frågar, hvem som talat för mig. Hvad får jag för svar? Jo Tscherebatschoff! Du må tro, att jag reste med mindre glada känslor till-----------

Nu blef där eld och lågor i den unga sköna kvinnans sinne.

— En plats i St. Petersburg, den har erbjudits dig, och du säger intet om den saken förrän nu. Ah, Eugen Alexandrowitsch är dock bra snäll. Det är genom honom, han profeten, som du kallar honom. Hans bror står utomordentligt väl hos inrikesministern, de äro släkt och dessutom vänner sedan de besökte rätts-lyceet i Petersburg; Eugen Alexandrowitsch har skrifvit till sin bror. I morgon dag skola vi tacka honom. Ah, Erik, Erik, du hämtar lyckan med dig.

— Du har då bedt honom att skaffa mig en plats i Petersburg?

— Erik, Erik! Huru kan du tro något sådant om mig. Aldrig vill jag dig ovetande ingripa i ditt lif. Nej, jag har endast, när det var tal om Finland, sagt som sanningen är. Jag trifs där ej, min och gossens hälsa lider af dess stränga fuktiga klimat. Jag har aldrig bedt. . .

— Jag förstår, du har icke bedt därom, jag har icke vetat det. . . och han fortsatte icke sin mening, men tänkte för sig själf: det liggeri sakens natur, det går ändock därhän som syster Hanna förutspått. ..

Hans anlete mörknar, löjet dör bort.

— Men Erik, säger Helena med oro och förvåning, du har väl icke sagt nej?

— Jag har icke sagt nej, men jag ämnar göra det.

— Och stanna i Finland för alltid . . . hennes ögon uttrykte så mycken oro och ångest, att han djupt i sitt hjärta kände smärta öfver, att detta land, som var hans, där han var lycklig, där han ville lefva och dö, skulle inge henne en sådan ångest.

Och hon insatte sitt lif och sin själ i denna kamp, som nu förestod. Ännu aldrig hade hennes ögon sett så vackert och varmt på honom, ännu aldrig hade hennes stämma ljudit så, som musik smultit hän i ljufvaste adagio, och så säker om sitt mål, om hvad hon ville och hvart hon sträfvade, hade hon aldrig varit som nu. En sådan säkerhet ger styrka, och hon var stark. Den kampen var Erik icke vuxen. Matt var hans svar och matta hans skäl vid sidan af hennes precisa och klara. Han ville ha sin son uppfostrad i Finland, han viste, att det varit hans aflidne faders vilja likasom hans egen. I Finland hade han sitt fideikommiss, där var han något, varStålsköld Horn. Han älskade denna lilla stad och detta län, om hvilket han kunde säga som en gång Per Brahe om Finland: jag var med landet och landet med mig väl tillfreds. Han hade arbetat för en järnväg i sitt län och frågan skulle just nu afgöras, han hade en stor plan om ett nytt skifte, som skulle blifva till oberäknelig vinst för folket, och sist och slutligen låg folkskolan honom varmt om hjärtat, det ena med det andra . . .

I den eviga striden mellan hänförelse och klokskap faller den senare till föga, om striden är kort, tvärtom åter om striden blir lång, ty hänförelsen förslöas af tiden, medan klokskapen skärpes af den. Och striden blef kort. Erik var öfvervunnen, hans skäl blefvo svagare och svagare och drunknade bort i hennes varma böner och heta kyssar. Långt förrän solen där borta vid horisonten flammande steg ur det ogästvänliga hafvets famn, långt innan morgonvinden vaknade, hade Erik Horn gifvit ett bindande löfte som svar p& sin hustrus böner.

Då Horn vaknade om morgonen, kände han en obehaglig känsla af, att han svikit sig själf, och medan han bestod sig den lumpna lyxen att håna sin egen svaghet, skymfa sig själf för sin efterlåtenhet, öppnades persiennerna

plötsligt,och omgjuten af morgonens klarhet stod Helena vid fönstret, lycklig som den segrande skönhets-gudinnan, frisk, rosig och redan klädd. Hon bar en vacker morgondräkt, hvars vida veckfall och spetsprydda ärmar visade hennes behagfulla rörelser och gång i hela deras värdighet och skönhet.

— Stig upp, sjusofvare, klockan är redan öfver nio, sade hon med ett intagande leende. Stig upp och kom ut på verandan, så skall du få se din rival. Han sitter i solbaddet mot klippan där borta. Teet väntar och frukosten är färdig. Lill-Erik dör af hunger. Du skall veta, att här i södern är man tidig af sig. Vi få friska räkor och en jätteflundra, som ännu för en timme sedan sprattlade i sumpen. Nu ligger den bäddad på oliver och gömd af citronskifvor i sås af hvitt vin från Tschatyr dags sluttningar. Körsbär från Trapezunt och smultron från Bakschiserai. Och på alt detta Woronzofls finaste viner, nå, lockar det dig . . . Och Erik steg upp, klädde sig hastigt och gick ut.

Frukosten var serverad på ett mycket stort bord i verandan. Helena hade på ett smakfullt sätt improviserat en liten lucullisk fest. På nedre ändan af bordet fans ett bläckhorn och skrifma-terial. Erik Horn uppfattade genast situationen. I dag skulle det telegram afsäudas, som bestämdehans förflyttning till Petersburg. Han hade i känslornas yrsel, i ett ömhetsrus glömt de tankar han haft under resan, dömt sin vilja till döden, lämnat sin öfvertygelse vind för våg. Han kände det som om han en gång förut kanske i en annan värld, i en preexistens skulle ha upplefvat samma episod, genomgått samma känslor, samma böner, samma suckar, tårar, kärlekslycka och fröjd och vaknat med samma känslor af olust, af själfankla-gelse och smak af galla i munnen. Han kände, att hans lif klöfs itu. Han tykte själf, att ett afgörande, ett tragiskt moment var i annalkande. För att värka, för att handla helt behöfves viljekraft, men också tankekraft. Nu skildes de åt hos honom, drogo hvar åt sitt håll. Han ville ett, men gjorde ett annat, där blef en afgrund mellan vilja och handla. Erik erfor en känsla af domning, af bedöfning, den första viljans bjärta färger hade utplånats af tankarnas bleka återsken. Han kände sig dådlös, kraftlös, obeslutsam. För att göra pinan kort, för att infria sitt ord går han rakt till målet och skrifver ut telegrammet utan att säga ett ord om saken.

— Papinka, papuschka, hör han en kvittrande stämma. Det är lilla Erik, som jublande springer mot honom, under det att Helena lycklig och bedårande, med färger friska, lifliga och fina,med rörelser mjuka, smekande, undulerande som hos sagornas förföriska sjöjungfru, tager honom under armen. Han föres i triumf till sin plats och placeras midt framför en väldig blomsterkvast, som blandar sin vällukt med den mera saftiga, men icke mindre behagliga af hälleflundran, smultronen, osten och Woronzoffs bästa krimska Xeres.

— Se här, sade Helena och gaf honom en teaterkikare i handen, se dit bort öfver vägen: han, den där som står i solbaddet och fryser vid den stora grå klippan.

— Hvar? Hvem?

— Han där mellan de röda rosorna.

Erik såg dit ut. En stackars sjukling med likfärg vid näsvingarna och tinningarna stod där och frös i solbaddet. I denna omfattning af rosor, af svällande lif såg hans afmagrade anlete än mera tärdt ut.

— Den stackarn har snart betalat sin gärd åt moder natur. Tuberkulös, inte sant?

— Ja, ack ja! Nu hälsar han på dig. Han är så snäll.

— Hvem är det?

— Din rival, profeten Tscherebatschoff, sade hon och såg leende på honom. Stackars man! Nå, tycker du, att du har några skäl att vara svartsjuk? Men se här, tag detta stycke till, jaghar själf stekt den biten i olja och hvitt vin, oliverna äro friska.

Horn lade bort binoclen. Denne främling där borta, denna hand, svag som ett barns, fuktig och kall, som snart skulle vissna i grafvens mull hade gifvit hela hans lif en ny vändning, omärkligt styrt honom in på en väg, som han icke ville gå, som han stred emot, men på hvilken hans kärlek, hans svaghet och Helenas starka vilja förde honom.

Helena anade de känslor, som rörde sig inom honom.

— Vi resa, om du vill, i morgon med dig, sade hon varmt.

— Och dina spiritister, frågade han med ett försök till skämt.

Hon såg på honom med kisande, skälmska ögon. Hon hade här sin Erik, sex fot tre tum lång, denne Erik som öfver bröstet höll ett mått som kom Nordenström, militärskräddaren i St. Petersburg, att häpna. Och hennes spiritism, den var som bortblåst.

— Ah, sade hon med ett oefterhärmligt lustigt uttryck, slog armen kring hans nacke och trykte sin kind mot hans, jag har dig. Och du missnöjda, elaka varelse, se dig omkring: hvar har du sett ett paradis sådant som „denna bit af Ryssland"?

18 .XYL

¿LsKlär frukosten var slut, kom man öfverens om att gå till hafsstranden. Erik Horn gick förut med sin lille Erik och Marfa. När Helena gjort toalett, skulle hon komma efter. Till mötesplats bestämdes båtbryggan vid den stora promenaden. Erik vandrade, ledande sin gosse vid handen, ned för terass efter terass mellan häckar af liguster och en art viburnum med små blommor i flock. Han nalkades den bleke mannen, som satt och frös i solbaddet, inkrupen mellan rosorna — han som med dödens tecken på pannan drömmande blickade upp till villa Koschel-skys veranda, där lifvet rörde sig i sin praktfullaste form, en ung vacker mor.

Erik var redan helt nära herr Tscherebat-schoff, då den lille plötsligt gjorde sig lös från hans hand och sprang till den sjuke. Erikhade ämnat gå förbi denne, men nu betogs han plötsligt af en underlig känsla af vekhet och medlidande, uppblandad med något af denna öf-verlägsenhet, som den kärnsunde i djupet af sin själ hyser emot den sjuke — han gick därför till Tscherebatschoff, presenterade sig och bad om ursäkt, for att han aftonen förut ofrivilligt stört honom i hans föreläsning.

Tscherebatschoff hälsade artigt på Erik och hans son. Den tuberkulöses tunga blick flammade till, två skarpt tecknade röda fläckar runno upp på hans kind och mekaniskt, likasom drömmande, sträkte han sin hand till hälsning. Det såg ut, som om han behöft tid för att ringa tillsamman sina vidt irrande tankar, ty först efter att en stund ha i banala fraser replikerat Erik Horn vände han sig till honom med ett intres-seradt uttryck i sitt anlete.

Det föreföll Erik, som om Tscherebatschoff plötsligt hade sagt sig själf:

— Jaså, du är Helena Nikolajewnas man, nå det skall bli intressant att se, hvad som finnes inom dig. Men också detta ögonblickligt uppflammande intresse föll plötsligt ned, som en brokigt färgad insekt, hvilken flyger till en brinnande låga, får vingarna afsvedda och faller ned som en krälande mask.För att afsluta samtalet frågade Erik efter vägen till strandpromenaden.

— Jag är på väg ned till promenaden, svarade Tscherebatschoff; ifall ni tillåter, vill jag följa er.

Och alla gingo långsamt ned för sluttningen till promenaden utom lill-Erik, som sprang ett par famnar framför de båda herrarne, hela tiden följd af Marfas uppmärksamhet och ändlösa vänliga prat.

— Ni är en framstående konstnär, har min hustru sagt, började Erik.

— Ja, svarade den andre leende, jag var en gång framstående och konstnär; det är nu förbi, sedan jag upphörde att tro på konsten och på mig själf.

— Jag förstår er icke, tror ni icke på er kallelse eller på konsten själf?

— Hvarken på det ena eller det andra. Ser ni, sjuka tala gärna om sig själfva. De äro egoister mer än andra — det är därför de friska ha så svårt att lida dem. Ja, det är så, jag har själf erfarit det. Nåväl, efter ni frågar, så vill jag svara. Jag tror öfverhufvudtaget på intet. Jag hör till de karaktärer, som ni väl ofta träffat i Ryssland, kritiska, skeptiska och därför dådlösa — med ett ord nihilister. Ja, förstå mig rätt,icke en af dessa simpla, krassa brottslingar, hos hvilka vilddjurstendenserna utvecklas i samma grad som de svikas af tron på lifvet, dess

ändamålsenlighet, ja dess nödvändighet. Nej, jag är skeptiker, pessimist som världens finaste och bästa andar alt från den kunglige tänkaren, som fann alltings förgänglighet och fåfanglighet, ända till Schopenhauer. På en sak trodde jag i det längsta — på konsten. — Men kanske det tröttar eder att höra på mina tankars lek? Ser ni, jag är redan bortom detta lif, bortom denna värld. Jag har här intet att göra. Mina händer lyda mig icke mer, paletten tynger mig, krafterna svika. Jag har endast en värld, i hvilken jag rör mig fritt som förut. Ja, kanske tack vare mina nervers känslighet, mina tankars ständiga öfning friare och lättare än den friske. Det är i tankens värld.

— Jag ber, fortsätt, min hustru har skrif-vit om er, jag vore tacksam att få höra . . .

— Nej, det är jag, som tackar, som är tacksam. Endast då jag får utlägga mina tankar, känner jag, att jag ännu lefver i denna sköna, men fruktansvärda värld — eljes sitter jag dåsig som en frusen sparf. Tanken blir klar, först när den klädes i ord. Ordet är dess korrektiv, dess form, om också tyvärr dess begränsning, ty tan-ken går i vissa fall utom det råmärke, där orden sluta.

Ser ni, enligt min åsikt är konsten det enda sanna, det enda beståndande i världen, det enda som här nere är eftersträfvansvärdt och odisputabelt. Våra trossatser borde väl vara det vissaste vi ha, meii hvart trehundrade år formuleras de om, sedan vi bränt, plågat och förföljt havarandra. Vårt salighetshopp, som prästerna säga, har ett lätt ankare. En trossats, som omfattas hos oss, blir excomunicerad i Kom, i Genève, i Erfurt och tvärtom, och än i dag står Pilatus fråga: hvad är sanning obesvarad, icke till följd af brist på svar, utan tvärtom till följd af altför många. Konsten är starkare än den romerska rätten, fastare än principerna af 89. Hvad finnes kvar af Greklands, Roms, arabernas seder, lagar, samhällsförfattningar och välde, jo Sofokles sorgespel, Venus från Milo, Virgilius dikter, Tusen och en natt — självfva sagan lefver längre än värk-ligheten. Af renässansens strider, segrar, tro, läror och teser återstå Dante, Rafaël, Leonardo da Vinci. Och när vårt moderna Europa brister i sinafogningar och störtar öfver ända, skall där stå, som ett monument på dess graf, Hamlet, riddaren af la Manca, Rousseaus Emile, Mozart och Faust. Samhällsförfattning, religion, lagar, ja moralenskiftar, endast konsten är beståndande, obestridd, odödlig, qndast den är eftersträfvansvärd. Alt annat är chimärer, fantasifoster, som försvinna likt morgondimman, när solen uppsuger den. Alt annat, mineralogi, botanik, fysik är disputa-belt och föränderligt, och såvidt det är sant, är det endast till för att bilda de safter, den must, hvars yttersta mål är att nära plantan, som uppbär lifvets, kulturens blomma: konsten.

Endast konsten är beståndande och relativt odödlig. Ack, tyvärr endast relativt odöd-lig, ty den står i en evig strid med den allsvåldiga, den grymma naturen. Naturen är vår förbittrade fiende, utan kamp och strid ger den oss intet, icke Fidias statyer, icke Mozarts musik, icke Shakespeares dramer. Under vårt korta, and-trutna, kämpande lif rycka vi dessa skatter, dessa andens håfvor till oss, och ve oss om vi ett ögonblick underlåta att skydda dem mot rost och mal, mot fukt och hetta. Fysikerne säga, att om vår jord icke vore omgifven af skyar, en natt vore nog för dess värme att stråla ut och göra denna härliga planet till ett isblock. Och jag säger att ehuru tusenden bevara och beskydda det några hafva skapat och gifvit oss, smulas dessa skatter bort för hvarje dag. Glömskans häger skall en dag gömma dem, elden förtär dem, fukten förstördem. Hvarför då tro på giltigheten af dessa bräckliga ting, som vid evighetens rand bildas af stofb och lämnas att skyddas af dagsländor som vi?

Den förfärliga naturen kastar oss kär-lekslöst i världen, likasom hjärtat slungar ut i våra pulsar en droppe blod, likgiltigt om denna droppe ger kraft åt vår hjärnas cell att gifva impuls till en god eller en dålig handling. Och än grymmare, endast oss har gifvits förmåga att skapa, att skapa konstvärk, som vi med möda försvara mot naturens allmakt och som hon i tidernas ändalykt dock tager med våld. Ser ni, dessa pinande tankar ha brutit min konst, långt förrän de osynliga krafter, som nu i mitt inre göra sitt förstörelsevärk, nått sitt mål. Och när alt tänkande leder oss till, att lifvet är en kamp om illusioner, en kamp om det stora nihil, så har jag som tusende, som icke vilja sjunka i epiku-reemas krassa lära — ty som ni vet, går skeptikern med lätthet öfver till Epikurus skola — gått öfver till spiritismen. För öfrigt ett dåligt ord, som icke är kongruent med den tanke det innebär.

— Vet ni, Eugen Alexandrowitsch, det är förunderligt, sade nu Erik leende, jag har sett step-perna, hört ryska talas omkring mig, jag harridit i kapp med nordanvinden; men s& lifligt som nu, då jag hör er, har jag icke ännu känt, att jag är i Ryssland — detta för mig sympatiska land, där jag lefvat och stridt i så många år. En stor tänkare

har en gång om eder sagt, att i löpen linan ut. I ären icke rädda for konsekvensernas ytterligheter. I ondt som godt når ingen för närvarande så långt som ni. Men i sträf-ven efter fantasins oupphinneliga mål. Se själf på edra ledare och hvad de arbeta för. Eti. del vill trycka enhetens stämpel på 115 miljoner i ert land — slavofileme. Det är onyttigt, onödigt och ogörligt, ty enheten ligger icke i uniformen, enheten finnes i människornas hjärtan, den vinnes ej med våld, den vinnes med lämpor . . . En del kämpar för tillintetgörelsens lära för att på ruinerna af det bestående uppbygga . . . hvilken utopisk statsform! En del vill draga svärdet för de slaviska bröderna, tro mig det är ett tveäggadt svärd, som sårar sin egen herre. Att draga det, det är varmt, stort och ädelt, men det är utåtvändt, onyttigt, det är dyrt. Det leder blicken från hvad som ligger närmast till hands, hvad som måste göras i hemmet, i fäderneslandet, detta tråkiga, hvardagliga, mödosamma, som ingen talar om, som sker i det tysta, det obemärkta. Eugen Alexandrowitsch, ni är en långsynt man, somser stora fjärran mål, men stupar öfver en mullvadshög. Och mullvadshögen, det är den fattige muschiken i sin by, där han trälar för sitt dagliga bröd. Det är den plikt, som ligger er närmast till hands, ett arbete som ...

Erik Horn och Eugen Alexandrowitsch blik-kade tigande ut öfver de stora skummande, gröna vågorna där borta på hafvet, betraktade huru de öfvergingo i blänkande blå böljor, hvilka närmast stranden bildade en enda glänsande massa, som likt smältande emalj och guld skiftande och skälfvande flöt om strandens mörka stenar. Mellan stenarna lekte lille Erik med snäckor och sand, fri från alla världens bekymmer. Nu såg den lille upp mot fästet. Något där uppe tog hela hans uppmärksamhet i anspråk. Plötsligt sprang han till sin fader.

— Papinka, papuschka, ti, ti — och med sitt lilla knubbiga finger pekade han upp mot himlens blå. Erik och den sjuke sågo upp. Högt uppe syntes en skara flyttfåglar, som i kilform drogo upp mot norden.

— Det är tranorna, som åter draga upp till Finland, till höga norden, sade Eugen Alexandrowitsch.

Horn såg upp. — Dit bort till Finland kommer jag aldrig mera, tänkte han med vemod.Han kände, att han hade sett mot fjärran höga mål som den långsynte, han hade lämnat det nödvändiga, det nyttiga arbetet, lämnat det land, där hans barn borde växa upp.

— Nå, käre Erik, hördes Helenas röst, är det under, om jag förgäfves sökt dig här nere, du är ju i skyarna, du har begifvit dig in7s Blaue hinein. God morgon, Eugen Alexandrowitsch. Och du, mammas lille Erik, hvad ser du där uppe?

Alla vaknade ur sina drömmar. Eugen Alexandrowitsch hälsade höfligt, vördnadsfullt. Helena satte sig vid sidan af sin Erik.

— Yi se, huru tranorna flytta hem till Finland, sade han med en liten mollklang i tonen, som lät Helena ana till hans tankar.

— Och så får du nu redan hemlängtan, ehuru du först i går kom till hustru och barn. Eugen Alexandrowitsch, tilläde hon, vet. ni, att jag är omåttligt svartsjuk, svartsjuk på någon, som till den grad upptager min mans tankar och känslor, att han icke mera kan sägas höra mig till. Hans mesta tid, hans bästa tid är hos denne någon. Yi, vi få endast smulorna af det, som han icke vill ha, icke behöfver.

— Och ändock, sade Erik med bitterhet, lämnar jag alt för att följa dig.Eugen Alexandrowitsch, mera känslig än den finaste sismograf, som anger kommande jordbäf-ningar, hade suttit tyst under hela denna scen. Han reste sig nu och tog farväl. Han trykte Eriks hand. De b&da makarna voro ensamma. Midt i det bländande, varma solljuset hade där smugit en mörk skugga öfver dem, mellan dem.Epilog.

\X/c|i åren flydde tyst och omärkligt som på mjuka vingar. Erik Horn stannade kvar på sin post i St. Petersburg som adjoint hos den högste finske ämbetsmannen. Friherre Horn hade icke mycket att göra, han utfylde sin dag med visiter och sin afton med ändlösa robbertar. Han var och förblef lika god, lika välmenande och rättänkande. Då han någon gång tog del i rådslag om vårt land, var han besjälad af en varm finsk fosterländsk anda, men hans stora förbindlighet och godhet togo lofven af hans fasthet. Stålet i hans vilja, som aldrig varit af yppersta slag, hade mjuknat. Han fick för hvart år svårare att säga nej. Energin, länge opröfvad, var, då den togs i anspråk, afmattad. Landsflykten började visa sin demoraliserande värkan. De lossnade, de fina rötter, som bundit honom

vid hemmet, den ena efter den andra. Han blef icke hvad han kunnatblifva, om han stannat i den bresch, där han be-höfdes. Han hade själf en känsla däraf, och ofta fördes han i tankarna till den lyckliga, den arbetsamma tiden där borta i den lilla guverne-mentsstaden och det fattiga länet, där han nedlagt sitt lifs bästa arbete. Om det är sant, som en finsk författare säger, att lifvet är att göra sig nödvändig, lyckan att veta att man är nödvändig, så hade han varit både det ena och det andra just där och endast där i den tråkiga, enformiga läneresidensstaden, som hos honom lefde i det varmaste och käraste minne. Och det sades skämtsamt bland de styrande, att ifall de där borgarena i X-stad kommo in med något önskningsmål, då blef det lif i geheimer rådet Horn, för att de skulle få sin vilja igenom.

Helenas kärlek till Erik var lika varm och intensiv som alltid, hon viste att i den inlägga ett behag och en finhet, som icke kunna sägas vara hvarje kvinna medfödda, men det växte icke vingar på den, vingar som skulle ha burit den högt utöfver jagets sfär. Denna kärlek omfattade hennes man, hennes son och henne själf, och här fann den sin begränsning. Orsaken till denna dess ofullgångenhet må i korthet antydas.

Hela fyratiotalets Ryssland är hegelianskt, alla dess ledande konstnärer och andar äro uttryckför hegelianismen med undantag af Dostojewski — och om han är en ledande ande är tvifvel-aktigt, det väger i den stund som är. Den hegelianska filosofin har i Ryssland tvänne motsatta poler att uppvisa, slavofilismen och vännerna af den västerländska kulturen. Helena Nikola-jewna var till följd af uppfostran, en stark och varm uppfattning af den ryska slättlandsnaturen, genom Marfas sånger och sagor, af sig själf fiendtligt stämd mot den senare riktningen. Till den förra anslöt hon sig icke häller, detta af kärlek till sin man, af undseende för hans ställning. Hon kom därför i de djuptgående frågorna — och vid dem snuddade hon ständigt — att spela den stummas roll. Men yttrade hon sig icke med ord, blef genom omständigheternas makt, omständigheter dem hon själf bidrog att skapa, genom sympatiernas styrka hela hennes lif som vägvisarens: den säger intet, men den pekar ständigt åt samma håll. Stillastående i det andliga är möjligt endast om det är momentant, som en hvilopunkt, en ansats: där denna hvila onaturligt förlänges, följer andlig tillbakagång. Så gick det med Helena. Från altruismens upphöjda lära, som ligger djupast förborgad i hegelianismen, föll hon till den egoism, som så ofta blir de öfversta tiotusendens förban-nelse. Hon var fallen i det ofruktbara katalep-tiska tillstånd, hvars formel är beati possidentes.

Friherrinnan Helena Horn hade utvecklats till ett mycket världsklokt fruntimmer, hon hade förskaffat sig ett stort umgänge och stod utomordentligt väl i de högsta kretsarna. Hon ägde detta lugna, omedvetet inställsamma behag, som är egendomligt för goda, älskvärda egoister. Detta behag, där lifligheten ersätter värme, beläsenheten och erfarenheten lifvets poesi och känsla, urbaniteten välvilja och godhet, där alt som borde komma inifrån, genomvärma själen och genomstråla personligheten, kommer utifrån, är lär dt, in-hämtadt, virtuosmässigt. Men dessa egoister tycka icke om att blifva motsagda, de äro despotiska och tåla icke själfständighet. Det var denna egoism, som lät henne utan vidare betänkande draga sin man ur den värks amhet han en gång omfattat med så mycken värme, där han känt sig själf lycklig och varit nyttig för andra. Denna egoism gjorde, att hon intet ögonblick tvekade att, fri från alla förpliktelser mot det land hennes man tillhört, söka sin hemort, där alt äggade hennes egna lifskrafter, medan hans aftogo och mattades.

Sin son afgudade hon och var färdig att för hans skull göra snart sagdt hvilka demascheroch kostnader som hälst, ja underkasta sig själf de största försakelser.

Den unge Eriks omättliga njutningsbegär, hans häjdlösa stormlöpning mot nöjets borgar hade börjat oroa henne.

De första åren bodde unge Erik hos föräldrarna, men ju äldre han blef, desto mindre fick han tid därtill. Dels, hette det, måste han stanna i lägret eller i kasärnen, dels skulle han besöka sin vän, furst Sasdanatze eller grefve Korkunoff, alt vänner sedan vistelsen i pagekåren. Erik Eriko-witsch var midt uppe i de brusande festernas period. Lifvets glädjebägare bjöds honom brädd-full och skummande, och han sög girigt i sig dess rusande saft, alt under det nöjets fanfarer ljödo andtrutna kring honom. Hans fader tänkte ofta med bekymmer på denna omåttliga lefnadsfröjd och mindes morfadrens öde.

En gång hade geheimerådet sett sin son för någon bagatell blifva onaturligt vredgad på en tatarisk uppassare i ett

hotell. Fadren kände ett lifligt obehag och sade strängt och allvarligt åt sonen: det är opassande för en man i din ställning att bära sig så åt. — Erik Erikowitsch såg undrande på sin far och tänkte för sig själf: hvad tusan kommer nu åt den gamle!Det som väkte fadrens häftighet var, att han i sonens af vrede vanstälda drag tykte sig ett ögonblick igenkänna uttrycket hos den gamle Haidamaken, tatarfursten, stamfadern på mödemet.

I ett anfall af melankoli och fruktan för sonens framtid berättade friherren för sin hustru denna sin observation och påminde henne på ett diskret sätt om morfadrens öde.

Helena blef häftigt förskräkt och nu beslöts det, att Erik skulle skickas bort från Petersburg, dess frestelser och dess fröjder. Det passade så väl, att generalguvernören i Finland just då skulle byta om adjutant, och Erik Horn behöfde endast önska platsen för sin son, för att han skulle erhålla den. I det lugna tysta Helsingfors skulle han omgifven af anförvandter stadga sig, hoppades man, en förhoppning som värkligen icke tyktes komma på skam. Det såg ut, som om han i Finland skulle ha kommit till besinning. Han fylde sin post oklanderligt.

*

På Haapakoski var det tomt och öde. De stora trefliga rummen där nere höllos väl året om uppeldade, men på veckotal kom ingen af familjens medlemmar dit. Fröken Hanna boddepå det närbelägna Hillnäs, för det mesta ensam; då och då vistades Lilly hos henne ett par veckor. Hanna hade åldrats till kroppen och till sinnet. Hon var blifven bitter; lifvet hade också bittert bevikit henne. Hennes kärleks blida ungdomssaga hade slutat tidigt. Så hade hennes stolta dröm om brodern slagits till jorden. Det gamla herresätets välmaktsdagar hade, det förstod hon, för alltid tagit en ände. Hvad fadern velat åstadkomma, hade genom Eriks godhet och svaghet totalt misslyckats, och den unge jun-kern — Jegor — skulle kanske en dag ställa så till, att den gamles gåfva skulle vändas till förbannelse för fädernеslandet. Sist och slutligen hade drömmen om ett fädernesland, sådant hennes fader arbetat för, börjat att förflyktigas. Och alt detta hade under årens lopp samlat bitterhet inom henne, som giftet samlas under huggormens tand.

Svägerskan ville hon aldrig träffa. Hon var ju upphofvet till alla hennes lidanden. Hon hade undergräft den en gång stolta historiska släkten. Den sjönk ohjälpligt och skulle redan i nästa generation försvinna i det omätliga Ryssland. Där, bland dess stora familjer, skulle släkten Stålsköld Horn utan politiska rättigheter, utan traditioner inom landet blifva nykomling, parveny. Självfvaklangen af dess på denna sidan Systerbäck stolta namn skulle där borta vittna om dess främmande, fientliga ursprung. Den skulle uppblandas med den tyska dussinadel, som under det gemensamma namnet Karl Karlowitsch åtnjuter gemensam antipati i hela Ryssland. Helena hade slagit till jorden en stolt, en fyrahundraårig släktsaga. Hanna förlät henne det aldrig, och kom Helena Hom till Haapakoski, medan fröken Hanna var där, begaf sig den senare genast därifrån till sitt Hillnäs. Öfver en sak sörjde hon djupt, brödrens köld mot henne. Och dock tog hon intet steg för att nalkas honom. Hon gick med svidande, längtande hjärta och hoppades, att han skulle säga det fattiga lilla ordet, som åter skulle öppna för dem porten till deras barndoms gemensamma minnen, till deras mångåriga vänskap. — Han å sin sida gick med sjukt samvete öfver att tack vare honom faderns afsikter med fideikommisset gått så föga i fullbordan. Ömtålig för förebråelser vågade han icke nalkas Hanna, ehuru han, ju äldre han blef, med alt hetare och hetare längtan drogs till sin gamla afhållna syster. Om de bott närmare hvarandra, om de träffats oftare, hade väl oaktadt all stolthet och bitterhet och alla svikna förhoppningar deras hjärtan talat högre och åvägabragt försoning dem emellan, men nugingo de parallelt med hvarandra genom lifvet, tärda af längtan efter ömhet, skilda af svägerskan, af afståndet, af svikna illusioner. Och så skulle de gå, tils deras lefnad förflyktigats.

*

Landtdagen hade i fyra månader varit församlad i Helsingfors. Stormiga debatter mellan svekomaner, fennomaner. af olika skiftningar, liberala och dem, som framför alt älskade status qvo, hade utkämpats och regeringspropositioner hade vräkts i mängd. Kapten Erik Stålsköld Horn hade tagit säte och stämma på riddarhuset, som familjens caput hade han suttit på ättens ärorika plats — för att, som han sade, lefva sig in i finska förhållanden och förkofra sig i svenska språket. Erik var ett förslaget hufvud och en spirituell man. Dåligt förstod han svengka, men dock tillräckligt för att vid middagsbordet hos generalguvernören skämta med de

välborne herrarnes hetsiga andraganden. Nu var landtdagen slut. Landtmarskalken hade hållit sitt tal. Det tillhörde den älste grefven att till marskalken frambära ståndets tack och mottaga landtmarskalksstafven. Landets älste grefve var sjuk; den andre var i Paris bunden af varmare intressen än landets; den tredje och fjärde hade förhinder.Friherre Erik Stålsköld Horn, den förste bland friherrarne, steg upp. Utan att darra, utan att blekna höll han med en förvånande säkerhet på dålig svenska följande tal:

Det var med känslor af allmän, odelad tillfredsställelse Finlands Rid-derskap och Adel emottog underrättelsen, om att hr baron hade utnämts till landtmarskalk. Man var säker på, att förhandlingarna skulle ledas med redan känd och erkänd skicklighet; man hoppades, att äfven den lugna värdighet och den goda ton, genom hvilken hr baron tillvunnit sig allas hjärtan, äfven nu skulle pryda herr landtmar-skalkens person. Denna landtdag med sitt på tal så rika och på resultat så fattiga plenum plenorum och med sina långt in på natten fortsatta sessioner, denna landtdag, därunder ett visst parti inom detta stånd blottstält Ridderska-pet och Adeln för alt annat än smickrande omdömen, har varit för hr baron af den beskaffenhet, att hr baron visst med en känsla af lättnad lämnar marskalksstafven ifrån sig. Men å andra sidan har landtdagen förunnatsatt genom partilidelsernas bränningar föra till en lycklig lösning många frågor, på hvilka föregående ständermö-ten förgäfves slösat sitt arbete. Då det tillkommer mig vid denna landtdag att i egenskap af Ridderskapets och Adelns närvarande främste ledamot uttala till hr baron det sista ordet, så tror jag mig icke kunna göra det bättre än genom att utbringa ett kraftigt, trefaldigt lefve för vår ädle landt-marskalk.

Första ståndets församlade medlemmar sågo med förvåning, med ovilja, med vrede på denne ungdom, som infunnit sig till sin första landtdag för att sätta sig in i finska förhållanden och för-kofra sig i svenska språket, och nu här gaf sig till att på ett så oförsynt sätt fälla sin dom öfver landets grefvar, friherrar och adelsmän. Hade det varit i de forna hetlefrade tiderna, så hade harnesken rasslat, sporrarna klirrat och värjorna dragits och den ädle friherrens lif hade icke varit värdt månget öre. Nu gaf man endast med hyssj-ningar sitt missnöje tillkänna. Ståndets medlemmar församlade sig omedelbart och riddarhusets ordning förändrades från samma dag. Icke den tillordningen förste ägde hädanefter att frambära ståndets tack, utan den som af ståndet därtill utsågs.

*

Nu var Erik Stålsköld Horn, fideikommis-sarie till Haapakoski, färdig att taga den friherr-liga kronan i arf, att med all den rätt som hans höga börd, hans uppfostran i pagekåren, hans habila väsende, förslagenhet och kunskap i riksspråket gåfvo honom, taga sitt folks viktigaste och dyrbaraste angelägenheter omhand. Fiender som vänner spå honom på olika grunder en snabb karrier; i några saker äro de ense: han skall icke hindras af traditioner, af nationell förblindelse och onödig hänsyn, och han skall som ett aldrig sviktande stöd vid sin sida ha sin ståtliga, klar-tänkta och inflytelserika moder.